

AUKŠTOJO MOKSLO KOKYBĖS
UŽTIKRINIMO NUOSTATOS

AUKŠTOJO MOKSLO KOKYBĖS UŽTIKRINIMO NUOSTATOS

SUDARĖ:

Studijų kokybės vertinimo centras.

VERTĖ (išskyrus Europos Parlamento ir Tarybos 2006 m. vasario 15 rekomendaciją

„Dėl tolesnio Europos bendradarbiavimo užtikrinant aukštojo mokslo kokybę“):

**Algirdas Eduardas Čižas, Vytautas Daujotis, Dalia Jelinskienė, Gintarė Motiekaitienė,
Nora Skaburskienė, Eugenijus Stumbrys, Almantas Šerpatauskas.**

MAKETAVO

UAB „Kopa“

REDAGAVO

Elena Matiukienė

FINANSAVO

Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministerija

© Studijų kokybės vertinimo centras

Turinys

Ižangos žodis	4
I. Europos aukštojo mokslo kokybės užtikrinimo nuostatos ir gairės	6
Santrauka	6
1. Kontekstas, tikslai ir principai	14
2. Europos nuostatos ir gairės	18
Nuostatų ir gairių kūrimo pagrindas	20
1 ir 2 dalies įvadas: Europos nuostatos ir gairės vidiniam ir išoriniam aukštojo mokslo kokybės užtikrinimui	22
1 dalis: Europos nuostatos ir gairės vidiniam aukštųjų mokyklų kokybės užtikrinimui	26
2 dalis: Europos nuostatos ir gairės išoriniam aukštojo mokslo kokybės užtikrinimui	34
3 dalies įvadas: Europos nuostatos ir gairės išorinio kokybės užtikrinimo agentūroms	42
3 dalis: Europos nuostatos ir gairės išorinio kokybės užtikrinimo agentūroms	44
3. Kokybės užtikrinimo agentūrų vertinimo sistema	50
Tarpautinis kontekstas	52
Periodinis agentūrų įvertinimas	54
Europos išorinio kokybės užtikrinimo agentūrų registras	58
Europos aukštojo mokslo kokybės užtikrinimo patariamasis forumas	62
4. Ateities perspektyvos ir iššūkiai	64
Periodinio kokybės užtikrinimo agentūrų vertinimo teorinis modelis	68
II. Dėl Europos bendradarbiavimo užtikrinant aukštojo mokslo kokybę	80
III. Dėl tolesnio Europos bendradarbiavimo užtikrinant aukštojo mokslo kokybę	90
IV. Išorinio kokybės vertinimo agentūros pavyzdinės veiklos principai	98

Įžangos žodis

Idėja išleisti panašaus tipo leidinių buvo brandinama vos ne pora metų. Per tą laiką šis leidinys gerokai „pastorėjo“ – Bergeno susitikime Europos ministrai, atsakingi už aukštąjį mokslą, pritarė „Europos aukštojo mokslo kokybės užtikrinimo nuostatoms ir gairėms“, o Europos Parlamentas ir Europos Taryba 2006 metais priėmė rekomendaciją „Dėl tolesnio Europos bendradarbiavimo užtikrinant aukštojo mokslo kokybę“. Taip šiame leidinyje atsirado jau keturi dokumentai. Pirmieji du dokumentai dėl aukštojo mokslo kokybės ir jos vertinimo, subrandinę mintį paskleisti juos lietuvių kalba, yra INQAAHE (Tarptautinis aukštojo mokslo kokybės užtikrinimo agentūrų tinklas) patarimai „Išorinio kokybės vertinimo agentūros pavyzdinės veiklos principai“ ir Europos Tarybos „Rekomendacija dėl Europos bendradarbiavimo užtikrinant aukštojo mokslo kokybę“ (1998).

Svarbiausia leidinio sudėtine dalimi tapo „Europos aukštojo mokslo kokybės užtikrinimo nuostatos ir gairės“. Tai išties conceptualus dokumentas, kurio reikšmę ir įtaką aukštojo mokslo raidai galėsime įvertinti tik po gero dešimtmečio. Pradėjus versti šį dokumentą kilo ginčų, ar eiti lengviausiu keliu, kaip dabar vos ne įprasta pridedant prie angliško žodžio tik lietuviškas galūnes, ar paieškoti savų, lietuviškų atitikmenų, išreiškiančių teksto dvasią. Štai kodėl „standard“ verčiamas ne standartu, bet nuostata, o „guideline“ – gaire. Per diskusijas dėl šio dokumento vertimo į kitas Europos sąjungos kalbas apsispręsta gairę laikyti geros praktikos pavyzdžiu. Kitaip sakant, šis dokumentas galėtų būti keičiamas ir turtinamas, randantis kitiems geros praktikos pavyzdžiams. Nuostatos reiškia esminius apsisprendimus, o gairės gali būti tikslinamos ir papildomos.

Kadangi aukštojo mokslo kokybė, jos užtikrinimas, vertinimas, kokybės kultūra yra vos ne paskutinio dešimtmečio „vaikai“, todėl ir lietuviška terminija (beje, ne tik lietuviška) vystosi labai sparčiai. Dėl šios priežasties leidinių nuspręsta leisti dviem kalbomis, kad jo skaitytojais ir vartotojais galėtų įsitikinti, kiek pagrįstas ir tobulas yra vienas ar kitas lietuviškas terminas, lietuviškas išaiškinimas ar minties atpasakojimas. Kartais, norint tiksliau išreikšti mintį, šiek tiek nutolstama nuo angliškojo teksto.

Dar viena problema, kuri vis labiau kelia nerimą, tai oficialieji vertimai. Rekomendacija „Dėl tolesnio Europos bendradarbiavimo užtikrinant aukštojo mokslo kokybę“ yra išversta oficialiai, todėl leidinio sudarytojai jo į lietuvių kalbą nevertė, o oficialiojo vertimo netaisė. Dėl šios priežasties palikti tokie terminai kaip „išorės patikrinimas“ vietoje išorinio vertinimo, „įstaigų vertinimas vertinant iš vidaus“ vietoje institucijų įsivertinimo ir kiti. Matyt, kad ateityje reikėtų numatyti būdus, kaip pataisyti oficialiuosius vertimus, taip pat pasiekti, kad oficialiųjų vertimų kokybė būtų tokia, kad jų taisyti nereikėtų.

Nuostatas ir gaires teks įgyvendinti visiems – aukštųjų mokyklų dėstytojams, administratoriams, studentams, ekspertams, išorinio kokybės vertinimo organizatoriams. Deja, tenka pažymėti, kad kokybės užtikrinimo kultūra, jos samprata dažnai yra gana apgailėtina – save intelektualu laikantis šioks toks visuomeninkas išorinio kokybės vertinimo paskirtį tesuvokia kaip inspektavimą ir net nesuvokia, kad tą skelbdamas jis rodo savo neišprusimą. Kartais gili praraja glūdi tarp išorinių formų, vartojamo žodyno ir esmės. Pagrindinė kokybės užtikrinimo paskirtis yra nuolatinis tobulinimas, bet ne draudimas, baudimas ar panašiai.

„Išorinio kokybės vertinimo agentūros pavyzdinės veiklos principai“ jau turėjo įtakos tobulinant Studijų kokybės vertinimo centro veiklą. Įgyvendindamas pavyzdinės veiklos principus centras įvedė apeliavimo galimybę prieš priimant sprendimą dėl įvertinimo, esmingai pakeitė centro patariančiųjų institucijų funkcijas.

Leidinio sudarytojai mano, kad šie dokumentai padės giliau suvokti Europos ir pasaulio kryptis siekiant užtikrinti aukštojo mokslo kokybę, jos išorinę priežiūrą, padės giliau suvokti, kad kokybę gali užtikrinti ne kokybės vertinimo agentūra, inspekcija ar ministerija, bet tik paslaugos teikėjas – aukštoji mokykla.

Leidinyje daug vietos skiriama ir išoriniams kokybės vertintojams. Kaip padaryti, kad kokybės vertintojai patys vertintų kokybiškai, kad jų vertinimo rezultatais būtų pasitikima. Tik sutelkę visų pastangas – tiek aukštųjų mokyklų, tiek vertintojų – galėsime pasakyti, kad judame reikiama kryptimi.

Pastabas ir pasiūlymus dėl leidinio sandaros, lietuviškų terminų, vertimų prašytume siųsti adresu kokybe@skvc.lt. Būsime dėkingi už bet kokią tobulėjimo link vedančią mintį.

Dr. Eugenijus Stumbrys,

Studijų kokybės vertinimo centro direktorius
2006 m. lapkritis

I. EUROPOS AUKŠTOJO MOKSLO KOKYBĖS UŽTIKRINIMO NUOSTATOS IR GAIRĖS

SANTRAUKA

Europos aukštojo mokslo kokybės užtikrinimo asociacija (ENQA) (su jos nariais) parengė šią ataskaitą, bendradarbiaudama su EUA, ESIB ir EURASHE organizacijomis bei diskutuodama su kitais panašiais tinklais. Ši ataskaita – tai atsakas į ENQA Berlyno komunikato (2003 m. rugsėjį) įpareigojimus sukurti „suderintą kokybės užtikrinimo nuostatų, procedūrų ir gairių rinkinį“ ir „ištirti būdus, kaip užtikrinti tinkamą kokybę ir (ar) akreditavimo agentūrų ar kitų institucijų ekspertinio vertinimo sistemą“.

Ataskaitą sudaro 4 skyriai. Po įvadinio skyriaus apie kontekstą, tikslus ir uždavinius seka kiti trys skyriai apie kokybės užtikrinimo nuostatas ir gaires; kokybės užtikrinimo agentūrų ekspertinio vertinimo sistemą; ateities perspektyvas bei iššūkius.

Pagrindinės šios ataskaitos išvados ir rekomendacijos:

- Numatoma, kad bus suformuluotos Europos nuostatos siekiant užtikrinti vidinę ir išorinę kokybę, taip pat ir išorinio kokybės užtikrinimo agentūroms.
- Tikimasi, kad Europos kokybės užtikrinimo agentūros bus periodiškai įvertinamos kas penkeri metai.
- Išskirtinis dėmesys bus skiriamas subsidiarumo principui, derinant jį su ekspertiniu vertinimu nacionaliniu lygiu, kai tai įmanoma.
- Numatoma sukurti Europos kokybės užtikrinimo agentūrų registrą.
- Europos registro komitetas veiks kaip slenkstis įtraukiant agentūras į registrą.
- Bus sukurtas Europos aukštojo mokslo kokybės užtikrinimo patariamasis forumas.

Įgyvendinus šias rekomendacijas:

- Europos aukštojo mokslo erdvėje kokybės užtikrinimo darnos bus siekiama taikant priimtas nuostatas ir gaires.
- Aukštosios mokyklos ir kokybės užtikrinimo agentūros visoje Europos aukštojo mokslo erdvėje galės naudotis bendromis kokybės užtikrinimo gairėmis.
- Registras padės atpažinti profesionalias ir patikimas kokybės užtikrinimo agentūras.
- Bus sustiprintos kvalifikacijų pripažinimo procedūros.
- Padidės kokybės užtikrinimo agentūrų veiklos patikimumas.
- Europos aukštojo mokslo kokybės užtikrinimo patariamasis forumas padės agentūroms ir kitoms suinteresuotoms šalims (tarp jų ir aukštosiomis mokykloms, studentams bei darbo rinkos atstovams) keistis nuomonėmis bei pasidalinti patirtimi.
- Padidės aukštųjų mokyklų ir agentūrų tarpusavio pasitikėjimas.
- Bus skatinamas abipusis pripažinimas.

EXECUTIVE SUMMARY

This report has been drafted by the European Association for Quality Assurance in Higher Education (ENQA)¹, through its members, in consultation and co-operation with the EUA, ESIB and EURASHE and in discussion with various relevant networks. It forms the response to the twin mandates given to ENQA in the Berlin communique of September 2003 to develop an agreed set of standards, procedures and guidelines on quality assurance and to explore ways of ensuring an adequate peer review system for quality assurance and/or accreditation agencies or bodies.

The report consists of four chapters. After the introductory chapter on context, aims and principles, there follow chapters on standards and guidelines for quality assurance²; a peer review system for quality assurance agencies; and future perspectives and challenges.

The main results and recommendations of the report are:

- There will be European standards for internal and external quality assurance, and for external quality assurance agencies.
- European quality assurance agencies will be expected to submit themselves to a cyclical review within five years.
- There will be an emphasis on subsidiarity, with reviews being undertaken nationally where possible.
- A European register of quality assurance agencies will be produced.
- A European Register Committee will act as a gatekeeper for the inclusion of agencies in the register.
- A European Consultative Forum for Quality Assurance in Higher Education will be established.

When the recommendations are implemented:

- The consistency of quality assurance across the European Higher Education Area (EHEA) will be improved by the use of agreed standards and guidelines.
- Higher education institutions and quality assurance agencies across the EHEA will be able to use common reference points for quality assurance.
- The register will make it easier to identify professional and credible agencies.
- Procedures for the recognition of qualifications will be strengthened.
- The credibility of the work of quality assurance agencies will be enhanced.
- The exchange of viewpoints and experiences amongst agencies and other key stakeholders (including higher education institutions, students and labour market representatives) will be enhanced through the work of the European Consultative Forum for Quality Assurance in Higher Education.
- The mutual trust among institutions and agencies will grow.
- The move toward mutual recognition will be assisted.

¹ ENQAs General Assembly confirmed on 4 November 2004 the change of the former European Network into the European Association.

² The term "quality assurance" in this report includes processes such as evaluation, accreditation and audit.

EUROPOS KOKYBĖS UŽTIKRINIMO NUOSTATŲ SUVESTINIS SĄRAŠAS

Šis Europos aukštojo mokslo kokybės užtikrinimo nuostatų suvestinis sąrašas parengtas 2 skyriaus pagrindu ir pateikiamas čia tam, kad būtų galima lengviau rasti informacijos. Tačiau šiame skyriuje nėra nuostatos lydinčių gairių. Nuostatos pateikiamos trijose dalyse ir apima vidinį aukštųjų mokyklų kokybės, išorinį aukštojo mokslo kokybės bei išorinio kokybės užtikrinimo agentūrų kokybės užtikrinimą.

1 DALIS: EUROPOS NUOSTATOS IR GAIRĖS VIDINIAM AUKŠTŲJŲ MOKYKLŲ KOKYBĖS UŽTIKRINIMUI

- 1.1. Kokybės užtikrinimo politika ir procedūros.** Aukštosiose mokyklose turėtų būti įgyvendinama kokybės užtikrinimo politika (*policy*), numatyti veikimo būdai, padedantys užtikrinti kokybę, ir vykdomų programų bei suteikiamų kvalifikacijų nuostatos. Aukštosios mokyklos taip pat turėtų sukurti terpę, kurioje itin vertinama kokybės bei kokybės užtikrinimo svarba mokyklos veiklai. Siekdamos šio tikslo aukštosios mokyklos turėtų sukurti ir įgyvendinti nuolatinio kokybės gerinimo strategiją. Tokia strategija, politika bei veikimo būdai turėtų būti įteisinti ir viešai skelbiami. Šiuose dokumentuose turėtų būti numatytas studentų bei kitų suinteresuotų šalių vaidmuo.
- 1.2. Studijų programų, suteikiamų kvalifikacijų patvirtinimas, stebėseną ir periodinis vertinimas.** Aukštosios mokyklos turi būti įteisinusios studijų programų, suteikiamų kvalifikacijų patvirtinimo, stebėsenos ir periodinio vertinimo tvarką.
- 1.3. Studentų laimėjimų vertinimas.** Studentų laimėjimai turėtų būti vertinami naudojantis viešai paskelbtoje ir nuolat taikomoje tvarkoje nustatytais kriterijais bei procedūromis.
- 1.4. Dėstytojų kokybės užtikrinimas.** Aukštojoje mokykloje turėtų būti galimybių įsitikinti, kad studentus mokantis personalas yra kvalifikuotas ir kompetentingas tai daryti. Tie, kurie atlieka išorinį vertinimą, turėtų susipažinti su tomis galimybėmis ir savo vertinimo išvados pateikti jų komentarus.
- 1.5. Studijų išteklių ir parama studentams.** Aukštosios mokyklos turėtų užtikrinti, kad kiekvienos studijų programos studentų mokymuisi reikalingi išteklių būtų tinkami ir pakankami.
- 1.6. Informacijos sistemos.** Aukštoji mokykla turi užtikrinti, kad ji kaupia, analizuoja ir naudoja tinkama informacija, padedančia veiksmingai valdyti studijų programas bei kitą veiklą.
- 1.7. Viešas informavimas.** Aukštosios mokyklos turi nuolat skelbti naujausią tikslią ir nešališką kiekybinę bei kokybinę informaciją apie vykdomas studijų programas ir suteikiamas kvalifikacijas.

SUMMARY LIST OF EUROPEAN STANDARDS FOR QUALITY ASSURANCE

This summary list of European standards for quality assurance in higher education is drawn from Chapter 2 of the report and is placed here for ease of reference. It omits the accompanying guidelines. The standards are in three parts covering internal quality assurance of higher education institutions, external quality assurance of higher education, and quality assurance of external quality assurance agencies.

PART 1: EUROPEAN STANDARDS AND GUIDELINES FOR INTERNAL QUALITY ASSURANCE WITHIN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

- 1.1 Policy and procedures for quality assurance:** Institutions should have a policy and associated procedures for the assurance of the quality and standards of their programmes and awards. They should also commit themselves explicitly to the development of a culture which recognises the importance of quality, and quality assurance, in their work. To achieve this, institutions should develop and implement a strategy for the continuous enhancement of quality. The strategy, policy and procedures should have a formal status and be publicly available. They should also include a role for students and other stakeholders.
- 1.2 Approval, monitoring and periodic review of programmes and awards:** Institutions should have formal mechanisms for the approval, periodic review and monitoring of their programmes and awards.
- 1.3 Assessment of students:** Students should be assessed using published criteria, regulations and procedures which are applied consistently.
- 1.4 Quality assurance of teaching staff:** Institutions should have ways of satisfying themselves that staff involved with the teaching of students are qualified and competent to do so. They should be available to those undertaking external reviews, and commented upon in reports.
- 1.5 Learning resources and student support:** Institutions should ensure that the resources available for the support of student learning are adequate and appropriate for each programme offered.
- 1.6 Information systems:** Institutions should ensure that they collect, analyse and use relevant information for the effective management of their programmes of study and other activities.
- 1.7 Public information:** Institutions should regularly publish up to date, impartial and objective information, both quantitative and qualitative, about the programmes and awards they are offering.

2 DALIS: EUROPOS AUKŠTOJO MOKSLO IŠORINIO KOKYBĖS UŽTIKRINIMO NUOSTATOS

- 2.1. **Atsižvelgimas į vidinio kokybės užtikrinimo procedūras.** taikant išorinio kokybės užtikrinimo procedūras turėtų būti atsižvelgiama į vidinio kokybės užtikrinimo procesų, aprašytų pirmoje Europos nuostatų ir gairių dalyje, veiksmingumą.
- 2.2. **Išorinio kokybės užtikrinimo procesų gerinimas.** Pirmiausia visi proceso dalyviai (įskaitant aukštąsias mokyklas) turėtų kartu nubrėžti kokybės užtikrinimo procesų tikslus ir uždavinius, kurie turėtų būti viešai paskelbti, aprašant numatomas procedūras ir tik po to jas taikant.
- 2.3. **Sprendimų priėmimo kriterijai.** Bet kokie oficialūs sprendimai, priimti kaip išorinio kokybės užtikrinimo veiklos išdava, turi būti paremti nuosekliai taikomais aiškiais ir viešai paskelbtais kriterijais.
- 2.4. **Iškeltų tikslų ir procesų dermė.** Visi išorinio kokybės užtikrinimo procesai turėtų būti sudaryti taip, kad būtų įgyvendinti iškelti tikslai ir uždaviniai.
- 2.5. **Vertinimo išvados.** Vertinimo išvados turėtų būti skelbiamos viešai ir parašytos aiškiai, lengvai suprantamu akademinio stiliumi. Bet kurie vertinimo išvadų sprendimai, argumentai ir patarimai turėtų būti aiškiai išskirti.
- 2.6. **Tolesnė veikla.** Kokybės užtikrinimo procesuose, apimančiuose rekomendacijas veiklai arba reikalaujančiuose tolesnių veiksmų plano, turėtų būti iš anksto nustatytos ir nuosekliai taikomos tolesnės veiklos procedūros.
- 2.7. **Vertinimo periodiškumas.** Išorinis institucijų ir (ar) programų kokybės užtikrinimas turėtų būti vykdomas periodiškai. Vertinimo ciklo trukmė ir procedūros turėtų būti aiškiai nusakytos ir iš anksto viešai paskelbtos.
- 2.8. **Sisteminė analizė.** Laikas nuo laiko kokybės užtikrinimo agentūros turėtų pateikti vertinimų apibendrinimus, kuriuose pateikiama atliktų vertinimo išvadų, procedūrų ir išorinio vertinimo poveikio analizė.

PART 2: EUROPEAN STANDARDS FOR THE EXTERNAL QUALITY ASSURANCE OF HIGHER EDUCATION

- 2.1 Use of internal quality assurance procedures:** External quality assurance procedures should take into account the effectiveness of the internal quality assurance processes described in Part 1 of the European Standards and Guidelines.
- 2.2 Development of external quality assurance processes:** The aims and objectives of quality assurance processes should be determined before the processes themselves are developed, by all those responsible (including higher education institutions) and should be published with a description of the procedures to be used.
- 2.3 Criteria for decisions:** Any formal decisions made as a result of an external quality assurance activity should be based on explicit published criteria that are applied consistently.
- 2.4 Processes fit for purpose:** All external quality assurance processes should be designed specifically to ensure their fitness to achieve the aims and objectives set for them.
- 2.5 Reporting:** Reports should be published and should be written in a style, which is clear and readily accessible to its intended readership. Any decisions, commendations or recommendations contained in reports should be easy for a reader to find.
- 2.6 Follow-up procedures:** Quality assurance processes which contain recommendations for action or which require a subsequent action plan, should have a predetermined follow-up procedure which is implemented consistently.
- 2.7 Periodic reviews:** External quality assurance of institutions and/or programmes should be undertaken on a cyclical basis. The length of the cycle and the review procedures to be used should be clearly defined and published in advance.
- 2.8 System-wide analyses:** Quality assurance agencies should produce from time to time summary reports describing and analysing the general findings of their reviews, evaluations, assessments etc.

3 DALIS: EUROPOS NUOSTATOS IŠORINIO KOKYBĖS UŽTIKRINIMO AGENTŪROMS

- 3.1. **Išorinio kokybės užtikrinimo procedūros aukštajame moksle. Siekiant išorinio agentūrų kokybės užtikrinimo**, turėtų atsižvelgti į esamus išorinio kokybės užtikrinimo procesus, aprašytus šio dokumento antroje dalyje, ir jų veiksmingumą.
- 3.2. **Oficialus statusas.** Agentūros turėtų būti oficialiai pripažintos Europos aukštojo mokslo erdvės kompetentingų viešosios valdžios institucijų kaip atsakingos už išorinį kokybės vertinimą ir nustatyta jų įstatyminė bazė. Agentūros turėtų laikytis šalies, kurioje jos veikia, teisės aktais nustatytų reikalavimų.
- 3.3. **Veikla.** Agentūros turėtų garantuoti, kad išorinė kokybė būtų užtikrinama vyktų (vertinant institucijas ir (ar) programas) reguliariai.
- 3.4. **Ištekliai.** Agentūros turėtų turėti pakankami žmonių ir finansinių išteklių, įgalinančių jas veiksmingai ir naudingai organizuoti bei vykdyti išorinį kokybės užtikrinimo procesą (-us), kartu numatant tinkamus būdus procesui (-ams) ir veiklos būdams tobulinti.
- 3.5. **Misija.** Agentūrose turėtų būti nustatyti aiškūs ir tikslūs, viešai paskelbti jų darbo tikslai bei uždaviniai.
- 3.6. **Nepriklausomumas.** Agentūros turėtų būti nepriklausomos – pačios atsakyti už savo veiksmus, o jų išvadoms, sprendimams bei rekomendacijoms neturėtų daryti įtakos trečiosios šalys, pavyzdžiui, aukštosios mokyklos, ministerijos ar kitos suinteresuotos šalys.
- 3.7. **Išorinio kokybės užtikrinimo kriterijai ir agentūrų veiklos būdai.** Agentūrų naudojami kriterijai ir veiklos būdai turi būti iš anksto apibrėžti ir viešai paskelbti.

Veikla turėtų apimti:

- kokybės užtikrinimo veiklos subjekto atliekamą savianalizę ar kitą atitinkamą veiklą;
- ekspertų grupės, į kurią įeitų ir studentų atstovas, atliekamą išorinį vertinimą, kurio metu būtų vykstama vizito į vertinamąją instituciją pagal agentūros nustatytą tvarką;
- vertinimo išvadų, apimančių visus sprendimus, rekomendacijas ar kitus rezultatus, skelbimą;
- kokybės užtikrinimo procesus vykdančių subjektų veiksmų apžvalgą, atsižvelgiant į rekomendacijas.

- 3.8. **Atskaitomybė.** Agentūros turėtų turėti atskaitomybės tvarką.

PART 3: EUROPEAN STANDARDS FOR EXTERNAL QUALITY ASSURANCE AGENCIES

- 3.1 Use of external quality assurance procedures for higher education:** The external quality assurance of agencies should take into account the presence and effectiveness of the external quality assurance processes described in Part 2 of the European Standards and Guidelines.
- 3.2 Official status:** Agencies should be formally recognised by competent public authorities in the European Higher Education Area as agencies with responsibilities for external quality assurance and should have an established legal basis. They should comply with any requirements of the legislative jurisdictions within which they operate.
- 3.3 Activities:** Agencies should undertake external quality assurance activities (at institutional or programme level) on a regular basis.
- 3.4 Resources:** Agencies should have adequate and proportional resources, both human and financial, to enable them to organise and run their external quality assurance process(es) in an effective and efficient manner, with appropriate provision for the development of their processes and procedures.
- 3.5 Mission statement:** Agencies should have clear and explicit goals and objectives for their work, contained in a publicly available statement.
- 3.6 Independence:** Agencies should be independent to the extent both that they have autonomous responsibility for their operations and that the conclusions and recommendations made in their reports cannot be influenced by third parties such as higher education institutions, ministries or other stakeholders.
- 3.7 External quality assurance criteria and processes used by the agencies:** The processes, criteria and procedures used by agencies should be predefined and publicly available.

These processes will normally be expected to include:

- a self-assessment or equivalent procedure by the subject of the quality assurance process;
  - an external assessment by a group of experts, including, as appropriate, (a) student member(s), and site visits as decided by the agency;
  - publication of a report, including any decisions, recommendations or other formal outcomes;
  - a follow-up procedure to review actions taken by the subject of the quality assurance process in the light of any recommendations contained in the report.
- 3.8 Accountability procedures:** Agencies should have in place procedures for their own accountability.

1. KONTEKSTAS, TIKSLAI IR PRINCIPAI

2003 m. rugsėjo 19 dienos oficialiame Berlyno pranešime Bolonijos deklaraciją pasirašiusios valstybės kreipėsi į ENQA, kad „ši, bendraudama su EUA, EURASHE ir ESIB, sukurtų bendras kokybės užtikrinimo nuostatas, procedūras ir gaires, išnagrinėtų, kaip sukurti tinkamą ekspertinio vertinimo sistemą, taikytiną kokybės užtikrinimo ir/ar akreditavimo agentūroms, ir per Bolonijos tolesnės veiklos grupę pateiktų ataskaitą ministrų susitikimui 2005 m. Ministrai taip pat paprašė ENQA „atitinkamai atsižvelgti ir į kitų kokybės užtikrinimo agentūrų ar asociacijų patirtį“.

ENQA įvertino šią galimybę prisidėti prie Europos kokybės užtikrinimo plėtros ir Bolonijos proceso tikslų įgyvendinimo.

Į šį darbą įsitraukė įvairios organizacijos ir suinteresuotos šalys, pirmiausia dauguma ENQA narių. Jie dalyvavo darbo grupėse ir parengė pranešimų projektus, pristatytus ENQA Generalinės Asamblėjos susitikimuose 2004 m. birželį ir lapkritį. Vėliau prisijungė Europos universitetų asociacija (EUA), Europos aukštojo mokslo institucijų asociacija (EURASHE), Europos nacionalinės studentų sąjungos (ESIB) ir Europos Komisija, reguliariai dalyvavusios E4 grupės susitikimuose. Taip pat kitų tinklų, tokių kaip Europos akreditavimo konsorciumas (ECA) ir Vidurio bei Rytų Europos kokybės užtikrinimo agentūrų tinklo (CEE Network) bendradarbiavimas ir pagalba buvo ypač vertingi ruošiant šią ataskaitą. ENQA ir jos partneriai pasinaudojo savo tarptautiniais kontaktais bei patirtimi, kad tarptautinis požiūris būtų įtrauktas į procesą.

Aukštojo mokslo kokybės užtikrinimas jokių būdu nėra tik Europos rūpestis. Visame pasaulyje auga susidomėjimas jo kokybe ir atitinkamais standartais, atspindintis ir staigų aukštojo mokslo augimą, ir jo naudą viešajam bei privačiam sektoriui. Jeigu Europa ketina įgyvendinti savo lūkesčius ir tapti dinamiškiausia pasaulyje bei turėti žiniomis grįstą ekonomiką (Lisabonos strategija), reikia įrodyti, kad yra rūpinamasi Europos aukštojo mokslo studijų programų ir suteikiamų laipsnių kokybe, ieškoma būdų, kaip užtikrinti ir parodyti šią kokybę. Iniciatyvos ir reikalavimai, atsirandantys tiek Europoje, tiek už jos ribų, susidūrus su aukštojo mokslo internacionalizacija, reikalauja atsako. Visų įsitraukusiųjų atsidavimas rengiant šį atsaką – geras ženklas įgyvendinant europinę dimensiją kokybei užtikrinti, šitaip stiprinant Europos aukštojo mokslo erdvėje (toliau – EAME) teikiamo aukštojo mokslo patrauklumą.

1. CONTEXT, AIMS AND PRINCIPLES

In the Berlin communique of 19 September 2003 the Ministers of the Bologna Process signatory states invited ENQA through its members, in cooperation with the EUA, EURASHE, and ESIB, to develop an agreed set of standards, procedures and guidelines on quality assurance and to explore ways of ensuring an adequate peer review system for quality assurance and/or accreditation agencies or bodies, and to report back through the Bologna Follow-Up Group to Ministers in 2005. The Ministers also asked ENQA to take due account of the expertise of other quality assurance associations and networks.

ENQA welcomed this opportunity to make a major contribution to the development of the European dimension in quality assurance and, thereby, to further the aims of the Bologna Process.

The work has involved many different organisations and interest groups. First, ENQA members have been extensively involved in the process. Members have participated in working groups, and draft reports have been important elements in the agenda of the ENQA General Assemblies in June and November 2004. Secondly, the European University Association (EUA), the European Association of Institutions in Higher Education (EURASHE), the National Unions of Students in Europe (ESIB) and the European Commission have participated through regular meetings in the E4 Group. Thirdly, the contacts with and contributions from other networks, such as the European Consortium for Accreditation (ECA) and the Central and Eastern European Network of Quality Assurance Agencies (CEE Network), have been particularly valuable in the drafting process. Finally, ENQA and its partners have made good use of their individual international contacts and experiences and in this way ensured that relevant international perspectives were brought into the process.

Quality assurance in higher education is by no means only a European concern. All over the world there is an increasing interest in quality and standards, reflecting both the rapid growth of higher education and its cost to the public and the private purse. Accordingly, if Europe is to achieve its aspiration to be the most dynamic and knowledge-based economy in the world (Lisbon Strategy), then European higher education will need to demonstrate that it takes the quality of its programmes and awards seriously and is willing to put into place the means of assuring and demonstrating that quality. The initiatives and demands, which are springing up both inside and outside Europe in the face of this internationalisation of higher education, demand a response. The commitment of all those involved in the production of these proposals augurs well for the fulfilment of a truly European dimension to quality assurance with which to reinforce the attractiveness of the EHEAs higher education offering.

Šioje ataskaitoje pateikti pasiūlymai yra pagrįsti principais, apie kuriuos plačiau rašoma dviejuose skyriuose, apimančiuose dvi Berlyno įpareigojimo dalis. Tačiau kai kurie esminiai principai atsispindi visame darbe:

- studentų, darbdavių ir visuomenės susidomėjimas kokybišku aukštuoju mokslu;
- aukštosios mokyklos autonomijos svarba, lydima pripažinimo, kad tai susiję su didele atsakomybe;
- poreikis, kad išorinis kokybės užtikrinimas atitiktų savo tikslus. Aukštosioms mokykloms suteikiamos tik neišvengiamos funkcijos, reikalingos išorinio kokybės užtikrinimo tikslams pasiekti.

40 EAME valstybių yra būdinga politinių, aukštojo mokslo sistemų, sociokultūros ir auklėjimo tradicijų, kalbos, troškimų ir lūkesčių įvairovė, todėl vienintelis vyraujantis požiūris į aukštojo mokslo kokybę, nuostatas ir kokybės užtikrinimą yra neįmanomas. Šios daugybės ir įvairovės, pripažįstamos vienu iš Europos pasididžiavimų, šviesoje ši ataskaita atsigrežia prieš siaurą, nurodantį ir griežtai formuluojamą požiūrį į nuostatas. Tiek šioje ataskaitoje siūlomose nuostatose, tiek gairėse labiau vertinamas bendrasis principas, orientuotas į specifinius reikalavimus. Pirmiausia taip yra todėl, kad tikėtina, jog toks požiūris bus plačiau priimtas ir bus tvirtas pagrindas suartinant skirtingas aukštojo mokslo bendrijas visoje EAME. Bendrosios nuostatos turėtų susilaukti atgarsio ir susidomėjimo nacionaliniu lygmeniu Bolonijos deklaraciją pasirašiusiose valstybėse. Vis dėlto vienas bendrojo principo padarinys yra tas, kad nuostatos ir gairės orientuotos į tai, kas turėtų būti padaryta, bet ne į tai, kaip tai turėtų būti pasiekta. Taigi ataskaita apima ir procedūras, tačiau pagrindinis dėmesys yra skiriamas nuostatoms ir gairėms, ypač 2 skyriuje.

Pabaigoje būtina pabrėžti, kad siekti pritarimo šiam pranešimui nėra tas pats, kas įgyvendinti Bolonijos tikslus kokybei užtikrinti EMEA kontekste. Ateityje laukia daug darbo įgyvendinant šias rekomendacijas ir užtikrinant numanomą kokybės kultūrą aukštosiose mokyklose bei išorinio kokybės užtikrinimo agentūrose.

The proposals contained in this report are underpinned by a number of principles which are described in more detail in the two chapters which cover the two parts of the Berlin mandate. However, some fundamental principles should permeate the whole work:

- the interests of students as well as employers and the society more generally in good quality higher education;
- the central importance of institutional autonomy, tempered by a recognition that this brings with it heavy responsibilities;
- the need for external quality assurance to be fit for its purpose and to place only an appropriate and necessary burden on institutions for the achievement of its objectives.

The EHEA with its 40 states is characterised by its diversity of political systems, higher education systems, sociocultural and educational traditions, languages, aspirations and expectations. This makes a single monolithic approach to quality, standards and quality assurance in higher education inappropriate. In the light of this diversity and variety, generally acknowledged as being one of the glories of Europe, the report sets its face against a narrow, prescriptive and highly formulated approach to standards. In both the standards and the guidelines, the report prefers the generic principle to the specific requirement. It does this because it believes that this approach is more likely to lead to broad acceptance in the first instance and because it will provide a more robust basis for the coming together of the different higher education communities across the EHEA. The generic standards ought to find a general resonance at the national³ level of most signatory states. However, one consequence of the generic principle is that the standards and guidelines focus more on what should be done than how they should be achieved. Thus, the report does include procedural matters, but it has given a priority to standards and guidelines, especially in Chapter 2.

Finally, it must be emphasised that reaching agreement for this report is not the same thing as fulfilling the Bologna goal of a quality assurance dimension for the EHEA. Ahead lies more work to implement the recommendations of the report and secure the implied quality culture among both the higher education institutions and the external quality assurance agencies.

³ Throughout the report, the term "national" also includes the regional context with regard to quality assurance agencies, national contexts and authorities etc.

2. EUROPOS NUOSTATOS IR GAIRĖS

Ministrų įpareigojimas tobulinti „patvirtintą kokybės užtikrinimo nuostatų, veikimo būdų ir gairių rinkinį“ iškėlė daug svarbių klausimų. „Kokybės užtikrinimas“ yra bendras aukštojo mokslo terminas, kuris gali būti įvairiai interpretuojamas: neįmanoma naudoti vieno apibrėžimo, nusakančio visas aplinkybes. Panašiai žodis „nuostatos“ įvairiomis prasmėmis suprantamas Europoje, apimantis sąvokas nuo tiksliai nusakančių reguliavimą reikalavimų iki labiau apibendrintų pavyzdinės veiklos apibūdinimų. Žodžiai taip pat turi labai skirtingą prasmę vietinėse nacionalinėse švietimo sistemose.

Dar daugiau, rengiant ataskaitą atsiskleidė, kad netgi kokybės užtikrinimo bendruomenėse iš esmės vyrauja gana skirtingos nuomonės, kokie turėtų būti sukurti aukštųjų mokyklų ir jų išorinių vertintojų santykiai. Kai kas, daugiausia iš agentūrų, kurios akredituoja programas ar institucijas, mano, kad išorinis kokybės užtikrinimas iš esmės susijęs su vartotojo apsauga, todėl turėtų būti išlaikytas aiškus atstumas tarp kokybės užtikrinimo agentūros ir aukštosios mokyklos, kurios veikla vertinama; tuo tarpu kitos agentūros mano, kad pagrindinis išorinio kokybės užtikrinimo tikslas – teikti patarimus ir gaires, siekiant studijų programų bei su tuo susijusių kvalifikacijų tobulinimo. Pastaruoju atveju artimas ryšys tarp vertintojų ir vertinamųjų yra būtinas. Dar kiti nori pasirinkti tarpinę poziciją, siekdami išlaikyti pusiausvyrą tarp atskaitomybės ir tobulinimo.

Tačiau ne tik kokybės užtikrinimo agentūros mano skirtingai. Aukštųjų mokyklų ir studentų atstovybių organizacijų interesai ne visada sutampa. Pirmieji siekia didelės autonomijos su minimaliu reguliavimu ar išoriniu vertinimu (taip pat ir visos institucijos lygiu), o kiti nori, kad institucijos būtų viešai atskaitingos nuolat vertinant programas ar kvalifikacijas.

Pagaliau nuostatos ir gairės, susijusios tik su trimis Bolonijos deklaracijoje aprašytais aukštojo mokslo ciklais, nesiekia apimti mokslinių tyrimų srities ar bendro institucinio valdymo.

2. EUROPEAN STANDARDS AND GUIDELINES

The Ministers mandate to develop an agreed set of standards, procedures and guidelines on quality assurance raised a number of important questions. Quality assurance is a generic term in higher education which lends itself to many interpretations: It is not possible to use one definition to cover all circumstances. Similarly, the word standards is employed in a variety of ways across Europe, ranging from statements of narrowly defined regulatory requirements to more generalised descriptions of good practice. The words also have very different meanings in the local contexts of national higher education systems.

Moreover, the drafting process itself has made evident that, within the quality assurance community itself, there are some quite fundamental differences of view of the appropriate relationship that should be established between higher education institutions and their external evaluators. Some, mainly from agencies which accredit programmes or institutions, take the view that external quality assurance is essentially a matter of consumer protection, requiring a clear distance to be established between the quality assurance agency and the higher education institutions whose work they assess, while other agencies see the principal purpose of external quality assurance to be the provision of advice and guidance in pursuit of improvements in the standards and quality of programmes of study and associated qualifications. In the latter case a close relationship between the evaluators and the evaluated is a requirement. Yet others wish to adopt a position somewhere between the two, seeking to balance accountability and improvement.

Nor is it just the quality assurance agencies that have different views on these matters. The interests of the higher education institutions and student representative bodies are not always the same, the former seeking a high level of autonomy with a minimum of external regulation or evaluation (and that at the level of the whole institution), the latter wanting institutions to be publicly accountable through frequent inspection at the level of the programme or qualification.

Finally, the standards and guidelines relate only to the three cycles of higher education described in the Bologna Declaration and are not intended to cover the area of research or general institutional management.

NUOSTATŲ IR GAIRIŲ KŪRIMO PAGRINDAS

Šioje ataskaitos dalyje yra pateikiamos kai kurios siūlomos Europos aukštojo mokslo erdvėje (EAME) kokybės užtikrinimo nuostatos ir gairės. Nuostatos ir gairės sukurtos taip, kad tiktų visoms Europos aukštosios mokykloms bei kokybės užtikrinimo agentūroms, nepriklausomai nuo jų struktūros, funkcijų, dydžio ir nacionalinės sistemos, kurioje jos veikia. Kaip jau buvo minėta anksčiau, nebuvo manoma, kad yra tinkama įtraukti smulkias „procedūras“ šioje ataskaitos dalyje, kadangi mokyklų ir agentūrų veikimo būdai yra svarbi jų savivaldos dalis. Mokykloms ir agentūroms, bendradarbiaujančioms tarpusavyje, leidžiama spręsti pačioms dėl šiame dokumente išdėstytų nuostatų taikymo.

Pirmiausia nuostatos ir gairės patvirtina Europos universitetų asociacijos (EUA) „2003 metų birželio Graco deklaracijos“ esmę, kur teigiama, kad Europos kokybės užtikrinimo tikslas – skatinti abipusį pasitikėjimą ir skaidrumą, tuo pat metu pripažįstant ir gerbiant nacionalinių sistemų bei disciplinų įvairovę. Šio pranešimo nuostatose ir gairėse atsižvelgiant į Graco deklaraciją pripažįstama nacionalinės aukštojo mokslo sistemos pirmenybė, aukštosios mokyklos ir agentūros autonomijos svarba šiose nacionalinėse sistemose bei skirtingi įvairių akademinių disciplinų reikalavimai. Be to, nuostatos ir gairės daug skolingos patirčiai įgytai per ENQA-koordinuotą pilotinį „Transnacionalinį europinį vertinimo projektą“ (TEEP), tyrinėjusį europinio transnacionalinio kokybės vertinimo proceso reikšmę trijose disciplinose.

Nuostatos ir gairės taip pat kreipia dėmesį į kokybės sampratos suderinamumo studiją, paskelbtą ENQA 2005 m. gegužės mėnesį, kurioje nagrinėtos skirtumų tarp įvairių nacionalinių požiūrių į išorinį kokybės užtikrinimą ir kliūčių jų suderinamumui priežastys. Toliau nuostatos ir gairės atspindi ministrų pareiškimą Berlyno komunikate, kuris neprieštaruja institucinės autonomijos principui, pagal kurį pirminė atsakomybė už studijų kokybės užtikrinimą priklauso nuo pačios institucijos ir tai sudaro realų akademinės sistemos nacionalinės kokybės struktūros apskaitos pagrindą. Todėl šiose nuostatose ir gairėse buvo ieškoma atitinkamos pusiausvyros tarp vidinių kokybės kultūrų kūrimo ir plėtojimo bei vaidmens, kurį gali atlikti išorinio kokybės užtikrinimo procedūros.

Ir dar, nuostatoms ir gairėms naudos davė Geros praktikos kodeksas, kurį 2004 m. gruodžio mėnesį paskelbė Europos akreditavimo konsorciumas (ECA), taip pat kiti požiūriai, įtraukti į Europos nacionalinės studentų sąjungos (ESIB) „Pareiškimą dėl suderintų nuostatų, procedūrų ir gairių Europos lygmeniu“ (2004 m. balandžio mėn.) bei „Pareiškimą apie išorinį kokybės užtikrinimo ir akreditavimo agentūrų vertinimą (2004 m. balandžio mėn.), Europos universitetų asociacijos kokybės užtikrinimo (EUA KU) pranešimą „EUA KU politika Berlyno komunikato kontekste“ (2004 m. balandžio mėn.), Europos aukštojo mokslo institucijų asociacijos (EURASHE) „Politinį pareiškimą apie Bolonijos procesą“ (2004 m. birželio mėn.). Pabaigoje tarptautinė perspektyva buvo įtraukta lyginant išorinio kokybės užtikrinimo nuostatas su pavyzdinės veiklos principais išorinio kokybės vertinimo agentūroms, kuriuos įgyvendina tarptautinis tinklas INQAAHE.

BACKGROUND OF THE STANDARDS AND GUIDELINES

This section of the report contains a set of proposed standards and guidelines for quality assurance in the EHEA. The standards and guidelines are designed to be applicable to all higher education institutions and quality assurance agencies in Europe, irrespective of their structure, function and size, and the national system in which they are located. As mentioned earlier, it has not been considered appropriate to include detailed procedures in the recommendations of this chapter of the report, since institutional and agency procedures are an important part of their autonomy. It will be for the institutions and agencies themselves, co-operating within their individual contexts, to decide the procedural consequences of adopting the standards contained in this report.

As their starting point, the standards and guidelines endorse the spirit of the July 2003 Graz Declaration of the European University Association (EUA) which states that the purpose of a European dimension to quality assurance is to promote mutual trust and improve transparency while respecting the diversity of national contexts and subject areas. Consonant with the Graz declaration, the standards and guidelines contained in this report recognise the primacy of national systems of higher education, the importance of institutional and agency autonomy within those national systems, and the particular requirements of different academic subjects. In addition, the standards and guidelines owe much to the experience gained during the ENQA-coordinated pilot project Transnational European Evaluation Project (TEEP), which investigated, in three disciplines, the operational implications of a European transnational quality evaluation process.

The standards and guidelines also take into account the quality convergence study published by ENQA in March 2005, which examined the reasons for differences between different national approaches to external quality assurance and constraints on their convergence. Further, they reflect the statement of Ministers in the Berlin communique that consistent with the principle of institutional autonomy, the primary responsibility for quality assurance in higher education lies with each institution itself and this provides the basis for real accountability of the academic system within the national quality framework. In these standards and guidelines, therefore, an appropriate balance has been sought between the creation and development of internal quality cultures, and the role which external quality assurance procedures may play.

In addition, the standards and guidelines have also benefited particularly from the Code of Good Practice published in December 2004 by the European Consortium for Accreditation (ECA) and other perspectives included in ESIBs Statement on agreed set of standards, procedures and guidelines at a European level (April 2004) and Statement on peer review of quality assurance and accreditation agencies (April 2004), EUAs QA policy position in the context of the Berlin Communiqué (April 2004) and the EURASHE Policy Statement on the Bologna Process (June 2004). Finally, an international perspective has been included by comparing the standards on external quality assurance with the „Guidelines for good practice“ being implemented by the international network INQAHE.

1 IR 2 DALIŲ ĮVADAS: EUROPOS NUOSTATOS IR GAIRĖS VIDINIAM IR IŠORINIAM AUKŠTOJO MOKSLO KOKYBĖS UŽTIKRINIMUI

Vidinio ir išorinio kokybės užtikrinimo nuostatos ir gairės buvo sukurtos naudoti Europos aukštosioms mokykloms ir kokybės užtikrinimo agentūroms; jos apima pagrindines su kokybe ir nuostatomis susijusias sritis.

Šių nuostatų ir gairių tikslas – teikti pagalbą bei patarti aukštosioms mokykloms, kuriančioms savo kokybės užtikrinimo sistemą, taip pat agentūroms, vykdančioms išorinį kokybės užtikrinimą; gairėmis siekiama prisidėti kuriant bendrą informacinę sistemą, kuria galėtų naudotis aukštosios mokyklos ar agentūros. Šių nuostatų ir gairių tikslas nėra nurodyti vykdymo būdus, jos neturėtų būti suprantamos kaip privalomos ar nekintamos.

Kai kuriose Europos aukštojo mokslo erdvės šalyse švietimo ministerija ar kita atitinkama institucija yra atsakinga už kai kurias sritis, apie kurias kalbama šiose nuostatose ir gairėse. Ten, kur taip yra, ministerija ar atitinkama institucija turėtų garantuoti, kad tinkami kokybės užtikrinimo mechanizmai yra sukurti ir naudojami atliekant nepriklausomą vertinimą.

Pagrindiniai principai

Europos aukštojo mokslo nuostatos ir gairės yra pagrįstos tam tikrais vidinės ir išorinės kokybės užtikrinimo principais:

- aukštojo mokslo teikėjai atsako už paslaugų kokybę bei jos užtikrinimą;
- būtina rūpintis visuomenės suinteresuotumu aukštojo mokslo kokybe bei nuostatomis;
- visoje Europos aukštojo mokslo erdvėje turi būti tobulinama studijų programų kokybė, atsižvelgiant į studentų ir kitų suinteresuotų šalių poreikius;
- turi būti sukurta tam tikra organizacinė struktūra, kuri užtikrintų studijų programų vykdymą bei tobulinimą;
- kokybės užtikrinimo procesuose labai svarbu skaidrumas ir išorinis vertinimas;
- aukštosiose mokyklose turi būti kuriama palanki aplinka kokybei užtikrinti;
- turi būti skatinama aukštųjų mokyklų atskaitomybė, ypač atskaitomybė už valstybinį ir privatų finansavimą;
- kokybės užtikrinimas atskaitomybės tikslu yra visiškai suderinamas su kokybės užtikrinimu tobulinimo tikslu;
- aukštosios mokyklos turi gebėti parodyti kokybę tiek savo šalyje, tiek tarptautiniu lygiu;
- veikimo būdai neturėtų slopinti įvairovės ir naujovių.

INTRODUCTION TO PARTS 1 AND 2: EUROPEAN STANDARDS AND GUIDELINES FOR INTERNAL AND EXTERNAL QUALITY ASSURANCE OF HIGHER EDUCATION

The standards and guidelines for internal and external quality assurance, which follow, have been developed for the use of higher education institutions and quality assurance agencies working in the EHEA, covering key areas relating to quality and standards.

The purpose of these standards and guidelines is to provide a source of assistance and guidance to both higher education institutions in developing their own quality assurance systems and agencies undertaking external quality assurance, as well as to contribute to a common frame of reference, which can be used by institutions and agencies alike. It is not the intention that these standards and guidelines should dictate practice or be interpreted as prescriptive or unchangeable.

In some countries of the EHEA the ministry of education or an equivalent organisation has the responsibility for some of the areas covered by the standards and guidelines. Where this is the case, that ministry or organisation should ensure that appropriate quality assurance mechanisms are in place and subject to independent reviews.

Basic principles

The standards and guidelines are based on a number of basic principles about quality assurance, both internal in and external to higher education in the EHEA. These include:

- providers of higher education have the primary responsibility for the quality of their provision and its assurance;
- the interests of society in the quality and standards of higher education need to be safeguarded;
- the quality of academic programmes need to be developed and improved for students and other beneficiaries of higher education across the EHEA;
- there need to be efficient and effective organisational structures within which those academic programmes can be provided and supported;
- transparency and the use of external expertise in quality assurance processes are important;
- there should be encouragement of a culture of quality within higher education institutions;
- processes should be developed through which higher education institutions can demonstrate their accountability, including accountability for the investment of public and private money;
- quality assurance for accountability purposes is fully compatible with quality assurance for enhancement purposes;
- institutions should be able to demonstrate their quality at home and internationally;
- processes used should not stifle diversity and innovation.

Nuostatų ir gairių paskirtis:

- pagerinti švietimą, studentams prieinamą Europos aukštojo mokslo erdvėje (EAME) veikiančiose aukštosiose mokyklose;
- pagelbėti aukštosioms mokykloms vadovaujant ir gerinant veiklos kokybę, šitaip padedant įtvirtinti jų autonomiją;
- formuoti kokybės užtikrinimo agentūrų veiklos pagrindą;
- padaryti išorinį kokybės užtikrinimą skaidresnį ir suprantamesnį visiems, įsitraukusiems į šią veiklą.

Nuostatų ir gairių tikslai:

- remti aukštųjų mokyklų plėtrą, kuri skatintų ryškius intelektinius ir pedagoginius laimėjimus;
- paremti ir patarti aukštosioms mokykloms bei kitoms susijusioms agentūroms plėtojant jų pačių kokybės užtikrinimo principus;
- informuoti apie aukštojo mokslo eigą ir rezultatus aukštąsias mokyklas, studentus, darbdavius, kitas suinteresuotas šalis bei didinti jų lūkesčius;
- prisidėti prie bendros rekomendacijų sistemos teikiant aukštąjį mokslą ir užtikrinant kokybę Europos aukštojo mokslo erdvėje (EAME).

Išorinis kokybės užtikrinimas

Šiame dokumente siūlomos nuostatos ir gairės išoriniam kokybės užtikrinimui skiria svarbų vaidmenį. Kokybės užtikrinimo formos įvairuoja priklausomai nuo sistemos ir gali apimti įvairių rūšių vertinimus: dalyko (modulio) ar programos vertinimą; dalyko, programos ir institucijos akreditavimą; tų vertinimų derinius. Tokių išorinių vertinimų veiksmingumas daug priklauso nuo to, ar yra sukurta aiški vidinės kokybės užtikrinimo strategija su aiškiai apibrėžtais tikslais institucijose, ir to, kaip mechanizmai ir metodai taikomi siekiant užsibrėžtų tikslų.

Išorinį vertinimą atliekančios agentūros gali imtis kokybės užtikrinimo turėdamos daug tikslų, pvz.:

- nacionalinių akademinų standartų, taikomų aukštajame moksle, saugojimas;
- programų ir/ar institucijų akreditavimas;
- vartotojų apsauga;
- savarankiškai patikrintos informacijos (kiekybinės ir kokybinės) apie programas ar institucijas pateikimas visuomenei;
- kokybės gerinimas ir stiprinimas.

Europos kokybės užtikrinimo agentūrų veikla atspindės teisinius, socialinius ir kultūrinius aplinkos, kurioje jos veikia, reikalavimus. Europinės kokybės užtikrinimo nuostatos kokybės užtikrinimo agentūroms pateikiamos šio skyriaus 3 dalyje.

Kokybės užtikrinimo agentūrų vykdomi procesai priklausys nuo jų tikslų ir rezultatų, kuriuos jos numato pasiekti. Procedūros, taikomos agentūrų, kurios daugiausia pabrėžia kokybės stiprinimą, gali ganėtinais skirtis nuo tų, kurių pirminė funkcija yra užtikrinti tinkamą vartotojų apsaugą.

Purposes of the standards and guidelines

The purposes of the standards and guidelines are:

- to improve the education available to students in higher education institutions in the EHEA;
- to assist higher education institutions in managing and enhancing their quality and, thereby, to help to justify their institutional autonomy;
- to form a background for quality assurance agencies in their work;
- to make external quality assurance more transparent and simpler to understand for everybody involved.

Objectives of the standards and guidelines

The objectives of the standards and guidelines are:

- to encourage the development of higher education institutions which foster vibrant intellectual and educational achievement;
- to provide a source of assistance and guidance to higher education institutions and other relevant agencies in developing their own culture of quality assurance;
- to inform and raise the expectations of higher education institutions, students, employers and other stakeholders about the processes and outcomes of higher education;
- to contribute to a common frame of reference for the provision of higher education and the assurance of quality within the EHEA.

External quality assurance

The standards and guidelines proposed in this report envisage an important role for external quality assurance. The form of this varies from system to system and can include institutional evaluations of different types; subject or programme evaluations; accreditation at subject, programme and institutional levels; and combinations of these. Such external evaluations largely depend for their full effectiveness on there being an explicit internal quality assurance strategy, with specific objectives, and on the use, within institutions, of mechanisms and methods aimed at achieving those objectives.

Quality assurance can be undertaken by external agencies for a number of purposes, including:

- safeguarding of national academic standards for higher education;
- accreditation of programmes and/or institutions;
- user protection;
- public provision of independently-verified information (quantitative and qualitative) about programmes or institutions;
- improvement and enhancement of quality.

The activities of European quality assurance agencies will reflect the legal, social and cultural requirements of the jurisdictions and environments in which they operate. European standards relating to the quality assurance of quality assurance agencies themselves are contained in Part 3 of this chapter.

The processes carried out by quality assurance agencies will properly depend upon their purposes and the outcomes they are intended to achieve. The procedures adopted by those agencies that are concerned to emphasise principally the enhancement of quality may be quite different from those whose function is first to provide strong consumer protection.

Šiame dokumente pristatytos nuostatos atspindi išorinio kokybės užtikrinimo gerą praktiką Europos mastu, bet nesiekia pateikti detalių gairių apie tai, ką reikėtų tikrinti ar kaip kokybės užtikrinimo veikla turėtų būti atliekama. Tai paliekama spręsti pačiai valstybei, nors keitimasis informacija tarp agentūrų ir valdžios institucijų jau yra vienijimosi elementų apraiška.

Vis dėlto jau galima išskirti keletą pagrindinių išorinio kokybės užtikrinimo proceso geros praktikos principų:

- institucinė autonomija turi būti gerbiama;
- studentų ir kitų suinteresuotų šalių, pvz., darbo rinkos atstovų, interesai turi būti išorinio kokybės užtikrinimo proceso pagrindas;
- kur tik įmanoma, turėtų būti naudojamos institucijos vidinio kokybės užtikrinimo veiklos rezultatai.

Gairės suteikia papildomos informacijos apie pavyzdinę veiklą ir kai kuriais atvejais išsamiau paaiškina nuostatų reikšmę bei svarbą. Nors pačios gairės nėra nuostatų dalis, tačiau nuostatos turi būti taikomos atsižvelgiant ir į gaires.

1 DALIS: EUROPOS NUOSTATOS IR GAIRĖS VIDINIAM AUKŠTŲJŲ MOKYKLŲ KOKYBĖS UŽTIKRINIMUI

1.1. Kokybės užtikrinimo politika ir procedūros

Nuostata:

Aukštosiose mokyklose turėtų būti įgyvendinama kokybės užtikrinimo politika (*policy*) ir su ja susiję veikimo būdai, padedantys užtikrinti kokybę, vykdomų programų bei suteikiamų kvalifikacijų nuostatos. Aukštosios mokyklos taip pat turėtų sukurti terpę, kurioje itin vertinama kokybės bei kokybės užtikrinimo svarba mokyklos veiklai. Siekdamos šio tikslo aukštosios mokyklos turėtų sukurti ir įgyvendinti nuolatinę kokybės gerinimą numatančią strategiją.

Tokia strategija, politika bei veikimo būdai turėtų būti įteisinti ir viešai skelbiami. Šiuose dokumentuose turėtų būti numatytas studentų bei kitų suinteresuotų šalių vaidmuo.

Gairės:

Formali kokybės užtikrinimo politika ir su ja susiję veikimo būdai numato struktūrą, kurioje aukštosios mokyklos gali tobulinti ir stebėti kokybės užtikrinimo sistemų veiksmingumą. Tai taip pat padeda visuomenei įgyti pasitikėjimo aukštosios mokyklos autonomija. Kokybės užtikrinimo politikoje numatyti tikslai ir pagrindiniai veikimo būdai, kaip jų siekti. Procedūriniai patarimai gali suteikti išsamesnės informacijos apie veikimo būdus, kaip numatoma kokybės užtikrinimo politika yra įgyvendinama, ir šitaip suteikiamas atskaitos taškas tiems, kuriems reikia žinoti praktinius veikimo būdų aspektus.

The standards that follow reflect basic good practice across Europe in external quality assurance, but do not attempt to provide detailed guidance about what should be examined or how quality assurance activities should be conducted. Those are matters of national autonomy, although the exchange of information amongst agencies and authorities is already leading to the emergence of convergent elements.

There are, however, already some general principles of good practice in external quality assurance processes:

- institutional autonomy should be respected;
- the interests of students and other stakeholders such as labour market representatives should be at the forefront of external quality assurance processes;
- use should be made, wherever possible, of the results of institutions own internal quality assurance activities.

The guidelines provide additional information about good practice and in some cases explain in more detail the meaning and importance of the standards. Although the guidelines are not part of the standards themselves, the standards should be considered in conjunction with them.

PART 1: EUROPEAN STANDARDS AND GUIDELINES FOR INTERNAL QUALITY ASSURANCE WITHIN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

1.1 Policy and procedures for quality assurance

Standard:

Institutions should have a policy and associated procedures for the assurance of the quality and standards of their programmes and awards. They should also commit themselves explicitly to the development of a culture which recognises the importance of quality, and quality assurance, in their work. To achieve this, institutions should develop and implement a strategy for the continuous enhancement of quality.

The strategy, policy and procedures should have a formal status and be publicly available. They should also include a role for students and other stakeholders.

Guidelines:

Formal policies and procedures provide a framework within which higher education institutions can develop and monitor the effectiveness of their quality assurance systems. They also help to provide public confidence in institutional autonomy. Policies contain the statements of intentions and the principal means by which these will be achieved. Procedural guidance can give more detailed information about the ways in which the policy is implemented and provides a useful reference point for those who need to know about the practical aspects of carrying out the procedures.

Tikėtina, kad kokybės užtikrinimo politika apims šiuos aspektus:

- sąryšį tarp mokymo ir mokslinių tyrimų;
- institucijos kokybės ir nuostatų strategiją;
- kokybės užtikrinimo sistemos organizavimą;
- įvairių institucijos padalinių bei atskirų individų atsakomybę už kokybės užtikrinimą;
- studentų dalyvavimą užtikrinant kokybę;
- kokybės užtikrinimo politikos įgyvendinimo, priežiūros ir tikslinimo būdus.

Europos aukštojo mokslo erdvės realizavimo sėkmę lemia įsipareigojimas visuose institucijos lygiuose garantuoti, kad jos programos turi aiškiai ir tiksliai numatomus rezultatus; kad jos personalas yra pasirengęs, turi noro ir geba mokyti bei teikti besimokantiesiems paramą, padedančią studentams pasiekti tų rezultatų; kad yra visiškas, laiku atliktas ir akivaizdus personalo, kuris rodo ypatingą erudiciją, kompetenciją ir atsidavimą (pasiaukojimą), darbo pripažinimas. Visos aukštosios mokyklos turėtų siekti tobulinti ir pagerinti siūlomas studentams studijas.

1.2. Studijų programų bei suteikiamų kvalifikacijų patvirtinimas, stebėseną bei periodinis vertinimas

Nuostata:

Aukštosios mokyklos turi būti įteisinusios studijų programų bei suteikiamų kvalifikacijų patvirtinimo, stebėsenos bei periodinio vertinimo tvarką.

Gairės:

Studentų ir kitų suinteresuotų šalių pasitikėjimą aukštauju mokslu gali sukurti ir palaikyti veiksminga kokybės užtikrinimo veikla, kuri garantuoja, kad programos yra gerai sudarytos, reguliariai stebimos ir periodiškai vertinamos, taip užtikrinant jų tęstinį aktualumą ir paklausumą.

Programų ir suteikiamų laipsnių kokybės užtikrinimas turėtų apimti:

- aiškių numatomų mokymosi rezultatų tobulinimą ir skelbimą;
- rūpinimąsi studijų programų sandara ir turiniu;
- įvairių studijų formų (pvz.: dieninių, vakarinių, neakivaizdinių, nuotolinio mokymosi) ir aukštojo mokslo tipų (pvz.: akademinio, profesinio mokymo) specifinius poreikius;
- tinkamus mokymosi išteklius;
- formalias programų patvirtinimo procedūras, atliekamas aukštojoje mokykloje, neįtraukiant programą kūrusių ir joje dėstančių dėstytojų;
- studentų pažangos ir laimėjimų stebėseną;
- nuolatinį periodišką programų (įskaitant išorinius ekspertų grupių narius) vertinimą;
- nuolatinio grįžtamojo ryšio palaikymą su darbdaviais, darbo rinkos atstovais ir su kitomis susijusiomis organizacijomis;
- studentų dalyvavimą kokybės užtikrinimo veikloje.

The policy statement is expected to include:

- the relationship between teaching and research in the institution;
- the institutions strategy for quality and standards;
- the organisation of the quality assurance system;
- the responsibilities of departments, schools, faculties and other organisational units and individuals for the assurance of quality;
- the involvement of students in quality assurance;
- the ways in which the policy is implemented, monitored and revised.

The realisation of the EHEA depends crucially on a commitment at all levels of an institution to ensuring that its programmes have clear and explicit intended outcomes; that its staff are ready, willing and able to provide teaching and learner support that will help its students achieve those outcomes; and that there is full, timely and tangible recognition of the contribution to its work by those of its staff who demonstrate particular excellence, expertise and dedication. All higher education institutions should aspire to improve and enhance the education they offer their students.

1.2 Approval, monitoring and periodic review of programmes and awards

Standard:

Institutions should have formal mechanisms for the approval, periodic review and monitoring of their programmes and awards.

Guidelines:

The confidence of students and other stakeholders in higher education is more likely to be established and maintained through effective quality assurance activities which ensure that programmes are well-designed, regularly monitored and periodically reviewed, thereby securing their continuing relevance and currency.

The quality assurance of programmes and awards are expected to include:

- development and publication of explicit intended learning outcomes;
- careful attention to curriculum and programme design and content;
- specific needs of different modes of delivery (e.g. full time, part-time, distance-learning, e-learning) and types of higher education (e.g. academic, vocational, professional);
- availability of appropriate learning resources;
- formal programme approval procedures by a body other than that teaching the programme;
- monitoring of the progress and achievements of students;
- regular periodic reviews of programmes (including external panel members);
- regular feedback from employers, labour market representatives and other relevant organisations;
- participation of students in quality assurance activities.

1.3. Studentų rezultatų vertinimas

Nuostata:

Studentų rezultatai turėtų būti vertinami naudojantis viešai paskelbtoje ir nuolatos taikomoje tvarkoje nustatytais kriterijais bei procedūromis.

Gairės:

Studentų vertinimas yra vienas svarbiausių aukštojo mokslo elementų. Vertinimo rezultatai turi didelės įtakos studentų karjerai ateityje. Todėl svarbu, kad vertinimas visada būtų atliekamas profesionaliai, atsižvelgiant į sukaupias žinias apie vertinimą ir egzaminavimą. Vertinimas taip pat suteikia vertingos informacijos aukštosioms mokykloms apie mokymo ir paramos studentams veiksmingumą.

Studentų rezultatų vertinimo procedūros turėtų:

- būti sudarytos taip, kad būtų galima įvertinti, ar pavyko pasiekti laukiamų mokymosi rezultatų ir kitų programos tikslų;
- atitikti paskirtį – nustatyti, formuoti ar apibendrinti;
- turėti aiškius ir viešai skelbiamus vertinimo pažymiais kriterijus;
- būti kuriamos/sudaromos žmonių, suprantančių studentų pažangos siekiant žinių ir įgūdžių, susijusių su laikiama studentų kvalifikacija, vertinimo vaidmenį;
- nepasikliauti vieno egzaminuotojo nuomone (kiek tai įmanoma);
- atsižvelgti į visas galimas egzaminavimo tvarkos pasekmes;
- turėti aiškias taisykles, apimančias studentų neatvykimo dėl ligos ar kitų lengvinančių aplinkybių atvejus;
- užtikrinti, kad studentų vertinimas būtų atliekamas laikantis aukštosios mokyklos nustatytų procedūrų;
- būti administracinio patikrinimo elementas, užtikrinantis procedūrų laikymosi tikslumą.

Taip pat studentai turėtų būti aiškiai informuoti apie programoje naudojamą vertinimo tvarką, kokie egzaminavimo ar kiti vertinimo metodai taikomi, ko iš jų tikimasi ir kokie kriterijai taikomi vertinant jų darbą.

1.4. Dėstytojų kokybės užtikrinimas

Nuostata:

Aukštojoje mokykloje turėtų būti galimybė įsitikinti, kad studentų mokymui pasitelktas personalas yra kvalifikuotas ir kompetentingas. Tie, kurie atlieka išorinį vertinimą, su tomis galimybėmis turėtų susipažinti ir savo vertinimo išvadose pateikti jų komentarus.

Gairės:

Dėstytojai yra vienas svarbiausių mokymosi šaltinių, lengviausiai prieinamų daugumai studentų, todėl svarbu, kad tie, kurie moko, turėtų pakankamai dėstomo dalyko žinių ir patirties, būtinų žinių perteikimo studentams įgūdžių ir dėstomos srities patirties, gebėtų gauti grįžtamąjį ryšį apie savo darbą. Aukštosios mokyklos turi užtikrinti, kad dėstytojų atrankos ir paskyrimo tvarka apimtų priemonės, garantuojančias, jog nauji dėstytojai būtų bent minimalaus būtinos kompetencijos lygio. Dėstytojams turi būti sudarytos galimybės lavinti ir plėsti pedagoginius gebėjimus, jie taip

1.3 Assessment of students

Standard:

Students should be assessed using published criteria, regulations and procedures which are applied consistently.

Guidelines:

The assessment of students is one of the most important elements of higher education. The outcomes of assessment have a profound effect on students future careers. It is therefore important that assessment is carried out professionally at all times and takes into account the extensive knowledge which exists about testing and examination processes. Assessment also provides valuable information for institutions about the effectiveness of teaching and learners support.

Student assessment procedures are expected to:

- be designed to measure the achievement of the intended learning outcomes and other programme objectives;
- be appropriate for their purpose, whether diagnostic, formative or summative;
- have clear and published criteria for marking;
- be undertaken by people who understand the role of assessment in the progression of students towards the achievement of the knowledge and skills associated with their intended qualification;
- where possible, not rely on the judgements of single examiners;
- take account of all the possible consequences of examination regulations;
- have clear regulations covering student absence, illness and other mitigating circumstances;
- ensure that assessments are conducted securely in accordance with the institutions stated procedures;
- be subject to administrative verification checks to ensure the accuracy of the procedures.

In addition, students should be clearly informed about the assessment strategy being used for their programme, what examinations or other assessment methods they will be subject to, what will be expected of them, and the criteria that will be applied to the assessment of their performance.

1.4 Quality assurance of teaching staff

Standard:

Institutions should have ways of satisfying themselves that staff involved with the teaching of students are qualified and competent to do so. They should be available to those undertaking external reviews, and commented upon in reports.

Guidelines:

Teachers are the single most important learning resource available to most students. It is important that those who teach have a full knowledge and understanding of the subject they are teaching, have the necessary skills and experience to transmit their knowledge and understanding effectively to students in a range of teaching contexts, and can access feedback on their own performance. Institutions should ensure that their staff recruitment and appointment procedures include a means of making certain that all new staff have at least the minimum necessary level

pat turi būti skatinami įvertinti savo įgūdžius. Aukštosios mokyklos prastesniems dėstytojams turėtų suteikti galimybę tobulinti savo įgūdžius iki priimtino lygio, bet turi būti numatyti ir būdai, kaip atleisti dėstytojus iš pareigų, jei jie ir toliau dirba neveiksmingai.

1.5. Studijų ištekliai ir parama studentams

Nuostata:

Aukštosios mokyklos turėtų užtikrinti, kad kiekvienos studijų programos studentų mokymuisi reikalingi ištekliai būtų tinkami ir pakankami.

Gairės:

Be dėstytojų, studentai priklauso ir nuo kitų mokymosi išteklių. Šie ištekliai gali būti materialiniai (pvz., biblioteka, kompiuteriai) ir žmonių (konsultantai, patarėjai, mokytojo padėjėjai). Šios ir kitos paramos priemonės studentams turėtų būti lengvai prieinamos, sukurtos pagal jų poreikius, atsižvelgiant į šių paslaugų vartotojų atsiliepimus. Aukštosios mokyklos turėtų reguliariai prižiūrėti, įvertinti ir tobulinti studentams teikiamų paslaugų veiksmingumą.

1.6. Informacijos sistemos

Nuostata:

Aukštoji mokykla turi užtikrinti, kad ji kaupia, analizuoja ir naudoja tinkamą informaciją, padedančią veiksmingai valdyti studijų programas bei kitą veiklą.

Gairės:

Nuo aukštosios mokyklos savęs pažinimo prasideda tinkamas kokybės užtikrinimas. Svarbu, kad aukštosios mokyklos kauptų, analizuotų ir naudotų informaciją apie savo veiklą. Be viso to ji nežinos, kas yra gerai, o kam reikėtų skirti daugiau dėmesio ar pritaikyti naujoves.

Kiekvienoje aukštojoje mokykloje esanti informacijos sistema, susijusi su kokybe, skirsis priklausomai nuo vietos sąlygų, tačiau turėtų būti įtraukti bent jau šie klausimai:

- studentų pažangos ir rezultatų rodikliai;
- absolventų įsidarbinimo rodikliai;
- studentų nuomonė apie programas;
- dėstytojų kokybė;
- įvairūs duomenys apie studentus;
- visuotinai prieinamos mokymosi priemonės ir jų kaina;
- aukštosios mokyklos veiklos pagrindiniai rodikliai.

Taip pat būtų naudinga, kad aukštosios mokyklos lygintų savo veiklos rodiklius su kitų, veikiančių Europos aukštojo mokslo erdvėje ir už jos ribų, aukštųjų mokyklų veiklos rodikliais. Šitaip jos galėtų geriau save pažinti ir rasti geresnių savo veiklos tobulinimo būdų.

of competence. Teaching staff should be given opportunities to develop and extend their teaching capacity and should be encouraged to value their skills. Institutions should provide poor teachers with opportunities to improve their skills to an acceptable level and should have the means to remove them from their teaching duties if they continue to be demonstrably ineffective.

1.5 Learning resources and student support

Standard:

Institutions should ensure that the resources available for the support of student learning are adequate and appropriate for each programme offered.

Guidelines:

In addition to their teachers, students rely on a range of resources to assist their learning. These vary from physical resources such as libraries or computing facilities to human support in the form of tutors, counsellors, and other advisers. Learning resources and other support mechanisms should be readily accessible to students, designed with their needs in mind and responsive to feedback from those who use the services provided. Institutions should routinely monitor, review and improve the effectiveness of the support services available to their students.

1.6 Information systems

Standard:

Institutions should ensure that they collect, analyse and use relevant information for the effective management of their programmes of study and other activities.

Guidelines:

Institutional self-knowledge is the starting point for effective quality assurance. It is important that institutions have the means of collecting and analysing information about their own activities.

Without this they will not know what is working well and what needs attention, or the results of innovatory practices. The quality-related information systems required by individual institutions will depend to some extent on local circumstances, but it is at least expected to cover:

- student progression and success rates;
- employability of graduates;
- students satisfaction with their programmes;
- effectiveness of teachers;
- profile of the student population;
- learning resources available and their costs;
- the institutions own key performance indicators.

There is also value in institutions comparing themselves with other similar organisations within the EHEA and beyond. This allows them to extend the range of their self-knowledge and to access possible ways of improving their own performance.

1.7. Viešas informavimas

Nuostata:

Aukštosios mokyklos turi nuolat skelbti naujausią tikslią ir nešališką kiekybinę bei kokybinę informaciją apie vykdomas studijų programas ir suteikiamas kvalifikacijas.

Gairės:

Vykdydamos savo švietėjišką veiklą, aukštosios mokyklos atsako už informacijos apie siūlomas programas, laukiamus rezultatus, suteikiamą kvalifikaciją ir (ar) laipsnius, mokymo, mokymosi ir vertinimo procedūras bei mokymosi galimybes studentams teikimą. Viešai skelbiama informacija turėtų apimti buvusių studentų nuomonę apie studijas ir jų karjerą po studijų bei įvairią informaciją apie dabartinius studentus. Ši informacija turėtų būti tiksli, objektyvi ir lengvai prieinama, tačiau neturėtų būti naudojama kaip rinkodaros priemonė. Aukštoji mokykla turi užtikrinti, kad tokia informacija objektyviai atitiktų jos lūkesčius.

2 DALIS: EUROPOS NUOSTATOS IR GAIRĖS IŠORINIAM AUKŠTOJO MOKSLO KOKYBĖS UŽTIKRINIMUI

2.1. Atsižvelgimas į vidinio kokybės užtikrinimo procedūras

Nuostata:

Naudojant išorinio kokybės užtikrinimo procedūras turėtų būti atsižvelgiama į vidinio kokybės užtikrinimo procesų, aprašytų pirmoje Europos nuostatų ir gairių dalyje, veiksmingumą.

Gairės:

Vidinio kokybės užtikrinimo nuostatos, esančios pirmoje dalyje, suteikia naudingą pagrindą išoriniam kokybės vertinimo procesui. Labai svarbu, kad aukštųjų mokyklų vidinės veiklos kryptys ir procedūros būtų atidžiai vertinamos išorinio vertinimo procedūrų eigoje, siekiant nustatyti, kaip laikomasi vidinio vertinimo nuostatų.

Jeigu aukštosios mokyklos sugeba parodyti savo vidinių kokybės užtikrinimo procesų veiksmingumą ir jeigu tie procesai garantuoja kokybę bei nuostatas, tuomet išoriniai procesai turėtų būti mažiau intensyvūs nei tuo atveju, jei vidinio kokybės užtikrinimo procedūros yra mažiau veiksmingos.

1.7 Public information

Standard:

Institutions should regularly publish up to date, impartial and objective information, both quantitative and qualitative, about the programmes and awards they are offering.

Guidelines:

In fulfilment of their public role, higher education institutions have a responsibility to provide information about the programmes they are offering, the intended learning outcomes of these, the qualifications they award, the teaching, learning and assessment procedures used, and the learning opportunities available to their students. Published information might also include the views and employment destinations of past students and the profile of the current student population. This information should be accurate, impartial, objective and readily accessible and should not be used simply as a marketing opportunity. The institution should verify that it meets its own expectations in respect of impartiality and objectivity.

PART 2: EUROPEAN STANDARDS AND GUIDELINES FOR THE EXTERNAL QUALITY ASSURANCE OF HIGHER EDUCATION

2.1 Use of internal quality assurance procedures

Standard:

External quality assurance procedures should take into account the effectiveness of the internal quality assurance processes described in Part 1 of the European Standards and Guidelines.

Guidelines:

The standards for internal quality assurance contained in Part 1 provide a valuable basis for the external quality assessment process. It is important that the institutions own internal policies and procedures are carefully evaluated in the course of external procedures, to determine the extent to which the standards are being met.

If higher education institutions are to be able to demonstrate the effectiveness of their own internal quality assurance processes, and if those processes properly assure quality and standards, then external processes might be less intensive than otherwise.

2.2. Išorinio kokybės užtikrinimo procesų gerinimas

Nuostata:

Pirmiausia visi proceso dalyviai (įskaitant aukštąsias mokyklas) turėtų kartu nustatyti kokybės užtikrinimo procesų tikslus ir uždavinius, kurie turėtų būti viešai paskelbti, aprašant numatomas procedūras, ir tik po to jas taikant.

Gairės:

Kad būtų garantuotas tikslų aiškumas ir taikomų procedūrų skaidrumas, išorinio kokybės užtikrinimo metodus turėtų kurti ir tobulinti svarbiausios suinteresuotos šalys, įskaitant ir aukštąsias mokyklas. Iki galo suderintų procedūrų tikslai bei uždaviniai turėtų būti aiškiai suformuluoti ir paskelbti. Numatomos taikyti procedūros taip pat turėtų būti aprašytos.

Nors išorinis kokybės užtikrinimas daro spaudimą procesuose dalyvaujančioms aukštosioms mokykloms, reikėtų imtis pirminio vertinimo, kurio metu būtų įsitikinta, kad numatomos taikyti procedūros yra tinkamos ir neklaido įprastinei aukštosios mokyklos veiklai.

2.3. Sprendimų priėmimo kriterijai

Nuostata:

Bet kokie oficialūs sprendimai, priimti kaip išorinio kokybės užtikrinimo veiklos išdava, turi būti paremti nuosekliai taikomais aiškiais ir viešai paskelbtais kriterijais.

Gairės:

Kokybės užtikrinimo agentūrų priimti formalūs sprendimai turi didelės įtakos vertinamoms aukštosioms mokykloms ir jų vykdomoms programoms dėl lygybės ir patikimumo sprendimai turi būti pagrįsti viešai paskelbtais kriterijais ir vienodai bei nuosekliai aiškinami. Išvados turi būti pagrįstos faktais, o agentūros turėtų būti numačiusios tinkamus būdus, kaip tarpininkauti rašant pagrįstas išvadas (jeigu to reikia).

2.4. Iškeltų tikslų ir procesų dermė

Nuostata:

Visi išorinio kokybės užtikrinimo procesai turėtų būti sudaryti taip, kad būtų pasiekti iškelti tikslai ir uždaviniai.

Gairės:

Europos kokybės užtikrinimo agentūros, veikiančios EAME, įvairius išorinio vertinimo procesus taiko skirtingais būdais, siekdamos įvairių tikslų. Todėl svarbiausia, kad agentūros taikytų procedūras, kurios atitiktų jų pačių užsibrėžtus ir viešai paskelbtus tikslus. Tačiau patirtis rodo, kad yra plačiai taikomi tam tikri išorinio vertinimo procedūrų elementai, kurie ne tik užtikrina proceso pagrįstumą, patikimumą ir naudingumą, bet ir suteikia pagrindą Europos kokybės užtikrinimo matmenims.

2.2 Development of external quality assurance processes

Standard:

The aims and objectives of quality assurance processes should be determined before the processes themselves are developed, by all those responsible (including higher education institutions) and should be published with a description of the procedures to be used.

Guidelines:

In order to ensure clarity of purpose and transparency of procedures, external quality assurance methods should be designed and developed through a process involving key stakeholders, including higher education institutions. The procedures that are finally agreed should be published and should contain explicit statements of the aims and objectives of the processes as well as a description of the procedures to be used.

As external quality assurance makes demands on the institutions involved, a preliminary impact assessment should be undertaken to ensure that the procedures to be adopted are appropriate and do not interfere more than necessary with the normal work of higher education institutions.

2.3 Criteria for decisions

Standard:

Any formal decisions made as a result of an external quality assurance activity should be based on explicit published criteria that are applied consistently.

Guidelines:

Formal decisions made by quality assurance agencies have a significant impact on the institutions and programmes that are judged. In the interests of equity and reliability, decisions should be based on published criteria and interpreted in a consistent manner. Conclusions should be based on recorded evidence and agencies should have in place ways of moderating conclusions, if necessary.

2.4 Processes fit for purpose

Standard:

All external quality assurance processes should be designed specifically to ensure their fitness to achieve the aims and objectives set for them.

Guidelines:

Quality assurance agencies within the EHEA undertake different external processes for different purposes and in different ways. It is of the first importance that agencies should operate procedures which are fit for their own defined and published purposes. Experience has shown, however, that there are some widely-used elements of external review processes which not only help to ensure their validity, reliability and usefulness, but also provide a basis for the European dimension to quality assurance.

Tarp tokių elementų ypač pažymėtini:

- primygtinis reikalavimas, kad išorinį kokybės vertinimą atliekantys ekspertai turėtų tinkamų įgūdžių ir būtų kompetentingi atlikti užduotį;
- rūpinimasis ekspertų atranka;
- tinkamas ekspertų instruktavimas ar informavimas apie užduotį;
- užsienio ekspertų kvietimas;
- studentų dalyvavimas;
- užtikrinimas, kad taikomos procedūros būtų pakankamos, kad būtų pateikti įrodymai, pagrindžiantys ekspertų išvadas;
- išorinio vertinimo modelio – savianalizė, vizitas, išvadų projektas, baigiamųjų vertinimo išvadų skelbimas, tolesnės priemonės po vertinimo – taikymas;
- aukštosios mokyklos kokybės tobulinimo ir stiprinimo strategijos svarba bei jos pripažinimas esminiu kokybės užtikrinimo elementu.

2.5. Vertinimo išvados

Nuostata:

Vertinimo išvados turėtų būti viešai skelbiamos ir parašytos aiškiu bei lengvai skaitomu akademinio stiliumi. Bet kurie vertinimo išvadų sprendimai, argumentai ir patarimai turėtų būti aiškiai išskirti.

Gairės:

Norint gauti didžiausios naudos iš išorinio kokybės vertinimo labai svarbu, kad vertinimo išvados atitiktų numanomus galimų skaitytojų poreikius. Kai kada išvados skiriamos skirtingoms skaitytojų grupėms, todėl reikėtų atidžiai parinkti jų struktūrą, turinį, stilių ir toną.

Išvadose turėtų būti aprašomoji, analitinė (įskaitant tiesiogiai susijusius įrodymus), išvadų, komentarų ir rekomendacijų dalys, pakankamas įžanginis paaiškinimas, kad bet kuris skaitytojas suprastų vertinimo tikslus, formas ir taikytus sprendimų priėmimo kriterijus. Skaitytojas turėtų lengvai surasti esminius pastebėjimus, išvadas ir rekomendacijas.

Vertinimo išvados turi būti skelbiamos viešai ir lengvai suprantama forma, o jų skaitytojui ar kitam vartotojui (tiek aukštosios mokyklos darbuotojams, tiek ir kitiems suinteresuotiems asmenims) turi būti sudarytos galimybės pateikti komentarus apie išvadų naudą.

Amongst these elements the following are particularly noteworthy:

- insistence that the experts undertaking the external quality assurance activity have appropriate skills and are competent to perform their task;
- the exercise of care in the selection of experts;
- the provision of appropriate briefing or training for experts;
- the use of international experts;
- participation of students;
- ensuring that the review procedures used are sufficient to provide adequate evidence to support the findings and conclusions reached;
- the use of the self-evaluation/site visit/draft report/published report/follow-up model of review;
- recognition of the importance of institutional improvement and enhancement policies as a fundamental element in the assurance of quality.

2.5 Reporting

Standard:

Reports should be published and should be written in a style which is clear and readily accessible to its intended readership. Any decisions, commendations or recommendations contained in reports should be easy for a reader to find.

Guidelines:

In order to ensure maximum benefit from external quality assurance processes, it is important that reports should meet the identified needs of the intended readership. Reports are sometimes intended for different readership groups and this will require careful attention to structure, content, style and tone.

In general, reports should be structured to cover description, analysis (including relevant evidence), conclusions, commendations, and recommendations. There should be sufficient preliminary explanation to enable a lay reader to understand the purposes of the review, its form, and the criteria used in making decisions. Key findings, conclusions and recommendations should be easily locatable by readers.

Reports should be published in a readily accessible form and there should be opportunities for readers and users of the reports (both within the relevant institution and outside it) to comment on their usefulness.

2.6. Tolesnė veikla

Nuostata:

Kokybės užtikrinimo procesuose, apimančiuose rekomendacijas veiklai arba reikalaujančiuose tolesnių veiksmų plano, turėtų būti iš anksto nustatytos ir nuosekliai taikomos tolesnės veiklos procedūros.

Gairės:

Apie kokybės užtikrinimą nereikėtų galvoti kaip apie atskirą išorinį kruopštų tyrinėjimą. Tai turėtų būti susiję su nuolatiniu siekimu atlikti darbą kuo geriau. Išorinis kokybės užtikrinimas nesibaigia vertinimo išvadų paskelbimu. Turėtų būti numatyta tolesnė veikla, kad rekomendacijos būtų įgyvendintos tinkamai ir numatyta reikalinga veiksmų seka joms įgyvendinti. Tam gali prireikti ir vėlesnių susitikimų su aukštųjų mokyklų ar studijų programų atstovais. Tolesnės veiklos veiksmų numatymo tikslas – užtikrinti, kad įvardytos problemos būtų kuo greičiau išspręstos ir paskatinti tolesnį tobulėjimą.

2.7. Vertinimo periodiškumas

Nuostata:

Išorinis institucijų ir (ar) programų kokybės užtikrinimas turėtų būti vykdomas periodiškai. Vertinimo ciklo trukmė ir procedūros turėtų būti aiškiai nusakytos bei iš anksto viešai paskelbtos.

Gairės:

Kokybės užtikrinimas yra dinamiškas, o ne statiškas, tęstinis procesas, o ne vienkartinė veikla. Kokybės užtikrinimas nesibaigia pirmosiomis vertinimo išvadomis ar formaliu tolesnių priemonių įvykdymu, bet turėtų būti periodiškai atnaujinamas. Tolesnių išorinių vertinimų metu turi būti įvertinama tai, ką institucija pasiekė nuo praėjusio vertinimo. Išorinio kokybės užtikrinimo agentūros turi iš anksto numatyti išorinio vertinimo eigą ir negali reikalauti iš institucijos daugiau nei būtina nustatytiems tikslams pasiekti.

2.8. Sisteminė analizė

Nuostata:

Laikas nuo laiko kokybės užtikrinimo agentūros turėtų pateikti vertinimų apibendrinimus, kuriuose pateikiama atliktų vertinimo išvadų, vertinimo procedūrų ir išorinio vertinimo poveikio analizė.

Gairės:

Visos išorinio kokybės užtikrinimo agentūros renka vertingą informaciją apie atskiras studijų programas ir (arba) aukštąsias mokyklas ir tai suteikia medžiagos sisteminei aukštojo mokslo analizei. Tokios analizės gali teikti labai naudingos informacijos apie aukštojo mokslo plėtros tendencijas, gerą patirtį bei sunkumus, taip pat padėtų gerinti kokybę. Agentūros galėtų numatyti į savo veiklą įtraukti mokslo tiriamąją ir tobulinimo funkcijas, taip gaudamos didžiausios naudos iš savo veiklos.

2.6 Follow-up procedures

Standard:

Quality assurance processes which contain recommendations for action or which require a subsequent action plan, should have a predetermined follow-up procedure which is implemented consistently.

Guidelines:

Quality assurance is not principally about individual external scrutiny events: It should be about continuously trying to do a better job. External quality assurance does not end with the publication of the report and should include a structured follow-up procedure to ensure that recommendations are dealt with appropriately and any required action plans drawn up and implemented. This may involve further meetings with institutional or programme representatives. The objective is to ensure that areas identified for improvement are dealt with speedily and that further enhancement is encouraged.

2.7 Periodic reviews

Standard:

External quality assurance of institutions and/or programmes should be undertaken on a cyclical basis. The length of the cycle and the review procedures to be used should be clearly defined and published in advance.

Guidelines:

Quality assurance is not a static but a dynamic process. It should be continuous and not „once in a lifetime“. It does not end with the first review or with the completion of the formal follow-up procedure. It has to be periodically renewed. Subsequent external reviews should take into account progress that has been made since the previous event. The process to be used in all external reviews should be clearly defined by the external quality assurance agency and its demands on institutions should not be greater than are necessary for the achievement of its objectives.

2.8 System-wide analyses

Standard:

Quality assurance agencies should produce from time to time summary reports describing and analysing the general findings of their reviews, evaluations, assessments etc.

Guidelines:

All external quality assurance agencies collect a wealth of information about individual programmes and/or institutions and this provides material for structured analyses across whole higher education systems. Such analyses can provide very useful information about developments, trends, emerging good practice and areas of persistent difficulty or weakness and can become useful tools for policy development and quality enhancement. Agencies should consider including a research and development function within their activities, to help them extract maximum benefit from their work.

3 DALIES ĮVADAS

EUROPOS NUOSTATOS IR GAIRĖS IŠORINIO KOKYBĖS UŽTIKRINIMO AGENTŪROMS

Nuo 1990 m. vyko spartus Europos išorinio kokybės užtikrinimo agentūrų augimas. Bendradarbiavimas ir keitimasis patirtimi tarp agentūrų buvo vienas šios plėtros sudėtinių elementų. Jau 1994–1995 m. vadinamieji Europos bandomieji projektai, inicijuoti Europos Komisijos, pripažino kokybės užtikrinimo metodologijos pagrindus: agentūrų nepriklausomumą, savianalizę, išorinį vizitą ir viešą išvadų skelbimą. Tai buvo išsakyta ir 1998 m. Europos Tarybos rekomendacijose aukštojo mokslo kokybei užtikrinti. Europos aukštojo mokslo kokybės užtikrinimo asociacijos (toliau – ENQA) sukūrimas 2000 m. buvo natūralus bendradarbiavimo raidos formalizavimas, o ENQA pristatė šiuolaikinę vieningą nuomonę, kurios formavimas prasidėjo dar dešimtajame dešimtmetyje.

Dėl šios neseniai prasidėjusioje Europos išorinio kokybės užtikrinimo istorijoje raidos buvo sukurtos čia pristatomos Europos išorinio kokybės užtikrinimo agentūrų nuostatos. Dar daugiau, tai sąmoningas tikslas, kad nuostatos turėtų būti ne per daug detalios ir ne per daug norminės. Jos neturėtų riboti Europos kokybės užtikrinimo agentūrų laisvės atspindėti savo tautos ar regiono patirtį ir lūkesčius savo organizacinėje struktūroje bei procedūrose. Tačiau nuostatos turėtų užtikrinti, kad agentūrų profesionalumas, patikimumas ir vientisumas būtų matomi suinteresuotų šalių, kad tai būtų skaidrus procesas, kuris leistų palyginti Europos agentūras.

Reikėtų pridurti, kad nuostatos prisideda prie abipusiško agentūrų pripažinimo ir jų veiklos vertinimo ar akreditavimo rezultatų. Šią veiklą tyrinėjo Šiaurės šalių aukštojo mokslo kokybės užtikrinimo tinklas, jų darbas tapo Europos akreditavimo konsorciumo sukurto „Geros praktikos kodekso“ dalimi.

Kai kurių gairių tikslas buvo teikti papildomą informaciją apie gerąją patirtį ir tam tikrais atvejais detaliau paaiškinti nuostatų prasmę bei svarbą. Nors gairės nėra nuostatų dalis, tačiau nuostatos turėtų būti taikomos kartu su gairėmis.

INTRODUCTION TO PART 3: EUROPEAN STANDARDS AND GUIDELINES FOR EXTERNAL QUALITY ASSURANCE AGENCIES

The growth of European external quality assurance agencies has been expansive since the early 1990s. At the same time cooperation and sharing of best practices among agencies have been an integrated element in this development. Already in 1994/95 the so-called European Pilot Projects initiated by the European Commission resulted in the mutual recognition by agencies of the basic methodology of quality assurance: independent agencies, self-evaluations, external site visits and public reporting, laid down in the 1998 EU Council Recommendation on quality assurance in higher education. The creation of ENQA in 2000 was therefore a natural formalisation of this development in cooperation, and ENQA has been able to build on the state-of-the-art consensus arrived at during the 1990s.

The European standards for external quality assurance agencies, which follow, have been developed on the premises of this development in the young history of European external quality assurance. More over it is the conscious ambition that the standards should be neither too detailed nor too prescriptive. They must not reduce the freedom of European quality assurance agencies to reflect in their organisations and processes the experiences and expectations of their nation or region. The standards must, though, ensure that the professionalism, credibility and integrity of the agencies are visible and transparent to their stakeholders and must permit comparability to be observable among the agencies and allow the necessary European dimension.

It should be added that in this way the standards do also contribute naturally to the work being done towards mutual recognition of agencies and the results of agency evaluations or accreditations. This work has been explored in the Nordic Quality Assurance Network in Higher Education (NOQA) and is part of the Code of Good Practise by the European Consortium for Accreditation (ECA).

Several guidelines have been added to provide additional information about good practice and in some cases explain in more detail the meaning and importance of the standards. Although the guidelines are not part of the standards themselves, the standards should be considered in conjunction with them.

3 DALIS: EUROPOS NUOSTATOS IR GAIRĖS IŠORINIO KOKYBĖS UŽTIKRINIMO AGENTŪROMS

3.1. Išorinio kokybės užtikrinimo procedūrų aukštajame moksle naudojimas (reikalingumas)

Nuostata:

Agentūros, siekdamos užtikrinti išorinę kokybę, turėtų atsižvelgti į išorinio kokybės užtikrinimo procesus, aprašytus šio dokumento antroje dalyje, ir jų veiksmingumą.

Gairės:

Antroje šio dokumento dalyje aprašytos išorinio kokybės užtikrinimo nuostatos yra vertingas išorinio kokybės vertinimo procesų pamatas. Nuostatos atspindi Europos išorinio kokybės užtikrinimo raidos nuo 1990 metų įgytą gerą patirtį. Todėl svarbu, kad išorinio kokybės užtikrinimo agentūros, vertindamos aukštąsias mokyklas, naudotųsi šiomis nuostatomis.

Išorinio kokybės užtikrinimo nuostatos kartu su išorinio kokybės užtikrinimo agentūroms nustatytomis nuostatomis turėtų sudaryti profesionalaus ir patikimo išorinio aukštųjų mokyklų kokybės užtikrinimo pagrindą.

3.2. Oficialus statusas

Nuostata:

Agentūros turėtų būti oficialiai pripažintos Europos aukštojo mokslo erdvės kompetentingų viešosios valdžios institucijų kaip agentūros, atsakingos už išorinę kokybės vertinimą, ir turėtų būti nustatyta jų įstatyminė bazė. Agentūros turėtų laikytis šalies, kurioje jos veikia, teisės aktais nustatytų reikalavimų.

3.3. Veikla

Nuostata:

Agentūros turėtų garantuoti, kad išorinė kokybė būtų užtikrinama reguliariai (vertinant institucijas ir (ar) programas).

Gairės:

Tai gali apimti vertinimą, auditą, akreditavimą ar kitą panašią veiklą, kuri turėtų būti agentūros pagrindinių funkcijų dalis.

PART 3: EUROPEAN STANDARDS FOR EXTERNAL QUALITY ASSURANCE AGENCIES

3.1 Use of external quality assurance procedures for higher education

Standard:

The external quality assurance of agencies should take into account the presence and effectiveness of the external quality assurance processes described in Part 2 of the European Standards and Guidelines.

Guidelines:

The standards for external quality assurance contained in Part 2 provide a valuable basis for the external quality assessment process. The standards reflect best practices and experiences gained through the development of external quality assurance in Europe since the early 1990s. It is therefore important that these standards are integrated into the processes applied by external quality assurance agencies towards the higher education institutions.

The standards for external quality assurance should together with the standards for external quality assurance agencies constitute the basis for professional and credible external quality assurance of higher education institutions.

3.2 Official status

Standard:

Agencies should be formally recognised by competent public authorities in the European Higher Education Area as agencies with responsibilities for external quality assurance and should have an established legal basis. They should comply with any requirements of the legislative jurisdictions within which they operate.

3.3 Activities

Standard:

Agencies should undertake external quality assurance activities (at institutional or programme level) on a regular basis.

Guidelines:

These may involve evaluation, review, audit, assessment, accreditation or other similar activities and should be part of the core functions of the agency.

3.4. Ištekliai

Nuostata:

Agentūrose turėtų būti pakankami žmonių ir finansiniai ištekliai, įgalinantys jas veiksmingai ir naudingai organizuoti bei vykdyti išorinį kokybės užtikrinimo procesą (-us), kartu numatant tinkamus būdus procesui (-ams) ir veiklos būdams tobulinti.

3.5. Misija

Nuostata:

Agentūrose turėtų būti nustatyti aiškūs ir tikslūs viešai paskelbti darbo tikslai bei uždaviniai.

Gairės:

Ši misija turėtų paaiškinti agentūrų kokybės užtikrinimo procesų tikslus ir uždavinius, darbo pasidalijimą su svarbiomis aukštojo mokslo suinteresuotomis šalimis, ypač mokslo ir studijų institucijomis. Ši misija turėtų paaiškinti ir kultūrinį bei istorinį darbo kontekstą. Iš misijos turėtų būti aišku, kad išorinio kokybės užtikrinimo procesas yra svarbiausia agentūros veikla ir kad agentūra užsibrėžtus tikslus ir uždavinius siekia įgyvendinti sistemingai. Taip pat agentūroje turėtų būti dokumentacija, kuri parodytų, kaip misija perkeliama į aiškias veiklos kryptis bei valdymo planą.

3.6. Nepriklausomumas

Nuostata:

Agentūros turėtų būti nepriklausomos – pačios atsakyti už savo veiksmus, o jų išvados, sprendimams bei rekomendacijoms nedarytų įtakos trečiosios šalys, pavyzdžiui, aukštosios mokyklos, ministerijos ar kitos suinteresuotos šalys.

Gairės:

Agentūrai reikės parodyti savo nepriklausomumą pagal požymius:

- agentūros veiklos nepriklausomumas nuo aukštųjų mokyklų ir vyriausybės turi būti užtikrintas oficialiais dokumentais (pavyzdžiui, nustatytas teisės aktais);
- veiklos būdų bei metodų pasirinkimas ir taikymas, išorinių ekspertų skyrimas bei kokybės užtikrinimo rezultatų nustatymas yra priimami savarankiškai, nepriklauso nuo vyriausybės, aukštųjų mokyklų ir politinės įtakos;
- nors tiesiogiai aukštojo mokslo suinteresuotos šalys, ypač studentai (besimokantieji), yra konsultuojami, kaip vyksta kokybės užtikrinimas, už kokybės užtikrinimo veiklos rezultatus atsako agentūros.

3.4 Resources

Standard:

Agencies should have adequate and proportional resources, both human and financial, to enable them to organise and run their external quality assurance process(es) in an effective and efficient manner, with appropriate provision for the development of their processes and procedures.

3.5 Mission statement

Standard:

Agencies should have clear and explicit goals and objectives for their work, contained in a publicly available statement.

Guidelines:

These statements should describe the goals and objectives of agencies quality assurance processes, the division of labour with relevant stakeholders in higher education, especially the higher education institutions, and the cultural and historical context of their work. The statements should make clear that the external quality assurance process is a major activity of the agency and that there exists a systematic approach to achieving its goals and objectives. There should also be documentation to demonstrate how the statements are translated into a clear policy and management plan.

3.6 Independence

Standard:

Agencies should be independent to the extent both that they have autonomous responsibility for their operations and that the conclusions and recommendations made in their reports cannot be influenced by third parties such as higher education institutions, ministries or other stakeholders.

Guidelines:

An agency will need to demonstrate its independence through measures, such as:

- Its operational independence from higher education institutions and governments is guaranteed in official documentation (e.g. instruments of governance or legislative acts).
- The definition and operation of its procedures and methods, the nomination and appointment of external experts and the determination of the outcomes of its quality assurance processes are undertaken autonomously and independently from governments, higher education institutions, and organs of political influence.
- While relevant stakeholders in higher education, particularly students/learners, are consulted in the course of quality assurance processes, the final outcomes of the quality assurance processes remain the responsibility of the agency.

3.7. Išorinio kokybės užtikrinimo kriterijai ir agentūrų veiklos būdai

Nuostata:

Agentūrų naudojami kriterijai ir veiklos būdai turi būti iš anksto apibrėžti ir viešai paskelbti. Veikla turėtų apimti:

- kokybės užtikrinimo veiklos subjekto atliekamą savianalizę ar kitą atitinkamą veiklą;
- ekspertų grupės, į kurią įeitų ir studentų atstovas, atliekamą išorinį vertinimą, kurio metu būtų vykstama su vizitu į vertinamą instituciją pagal agentūros nustatytą tvarką; vertinimo išvadų, apimančių visus sprendimus, rekomendacijas ar kitokius rezultatus, skelbimą.

Gairės:

Agentūros gali sukurti bei taikyti ir kitokius veiklos būdus tam tikriems tikslams pasiekti.

Agentūros turi skirti ypatingą dėmesį viešai skelbiamiems veiklos principams bei užtikrinti, kad jų keliami reikalavimai ir veiklos būdai būtų profesionaliai valdomi, o išvados ir sprendimai daromi nuosekliai netgi tada, kai sprendimus priima skirtingų asmenų grupės.

Agentūros, priimančios oficialius kokybės užtikrinimo sprendimus ar sprendimus, turinčius oficialių pasekmių, privalo turėti apeliavimo tvarką, parengtą pagal agentūros nuostatus.

3.8. Atskaitomybė

Nuostata:

Agentūros turėtų priimti atskaitomybės tvarką.

Gairės:

Ši tvarka turėtų apimti:

1. pačios agentūros kokybės užtikrinimo strategiją, kuri būtų paskelbta, taip pat prieinama internete;
2. dokumentus, kuriuose parodoma, kad:
  - agentūros veikla ir rezultatai atspindi jos misiją bei kokybės užtikrinimo tikslus;
  - agentūra užtikrina, kad išorinių ekspertų veikloje vengiama interesų konfliktų;
  - agentūra turi patikimų būdų, kaip užtikrinti bet kokios jos veiklos ir duomenų, sukurtų jos subrangovų, kokybę, jei bent dalis ar visos kokybės užtikrinimo procedūros perduotos vykdyti subrangovams;
  - agentūra turi vidinę kokybės užtikrinimo tvarką, kuri apima vidinį grįžtamąjį ryšį (t.y. gaunami personalo bei tarybos atsiliepimai); vidinę **savistabą** (t.y. reaguojama į rekomendacijas veiklai tobulinti, gautas iš vidaus ir iš išorės); taip pat išorinio grįžtamojo ryšio tvarką (būdus, kaip gauti ekspertų ir vertintojų atsiliepimus aukštųjų mokyklų tolesniam veiklos tobulinimui), siekiant tobulinti savo veiklą bei informuoti apie ją.
3. Privalomą reguliarių agentūros veiklos išorinį vertinimą, kuris vyktų bent kartą per penkerius metus.

3.7 External quality assurance criteria and processes used by the agencies

Standard:

The processes, criteria and procedures used by agencies should be predefined and publicly available. These processes will normally be expected to include:

- a self-assessment or equivalent procedure by the subject of the quality assurance process;
- an external assessment by a group of experts, including, as appropriate, (a) student member(s), and site visits as decided by the agency;
- publication of a report, including any decisions, recommendations or other formal outcomes;
- a follow-up procedure to review actions taken by the subject of the quality assurance process in the light of any recommendations contained in the report.

Guidelines:

Agencies may develop and use other processes and procedures for particular purposes.

Agencies should pay careful attention to their declared principles at all times, and ensure both that their requirements and processes are managed professionally and that their conclusions and decisions are reached in a consistent manner, even though the decisions are formed by groups of different people.

Agencies that make formal quality assurance decisions, or conclusions which have formal consequences should have an appeals procedure. The nature and form of the appeals procedure should be determined in the light of the constitution of each agency.

3.8 Accountability procedures

Standard:

Agencies should have in place procedures for their own accountability.

Guidelines:

These procedures are expected to include the following:

1. A published policy for the assurance of the quality of the agency itself, made available on its website;
2. Documentation which demonstrates that:
  - the agency's processes and results reflect its mission and goals of quality assurance;
  - the agency has in place, and enforces, a no-conflict-of-interest mechanism in the work of its external experts;
  - the agency has reliable mechanisms that ensure the quality of any activities and material produced by subcontractors, if some or all of the elements in its quality assurance procedure are subcontracted to other parties;
  - the agency has in place internal quality assurance procedures which include an internal feedback mechanism (i.e. means to collect feedback from its own staff and council/board); an internal reflection mechanism (i.e. means to react to internal and external recommendations for improvement); and an external feedback mechanism (i.e. means to collect feedback from experts and reviewed institutions for future development) in order to inform and underpin its own development and improvement.
3. A mandatory cyclical external review of the agency's activities at least once every five years.

3. KOKYBĖS UŽTIKRINIMO AGENTŪRŲ VERTINIMO SISTEMA

Berlyne ministrai kvietė Europos aukštojo mokslo kokybės užtikrinimo asociaciją (ENQA) per savo narius, bendradarbiaujant su Europos universitetų asociacija (EUA), Europos aukštojo mokslo institucijų asociacija (EURASHE) ir Europos nacionalinėmis studentų sąjungomis (ESIB), iširti būdus, kaip užtikrinti tinkamą kokybės užtikrinimo ir (ar) akreditavimo agentūrų ar institucijų ekspertinio vertinimo sistemą.

ENQA ir jos partneriai priėmė šį kvietimą. Rengiant atsakymą į šį kvietimą, pasiekta supratimo, kad agentūrų vertinimo sistema turėtų apimti ne tik patį vertinimo procesą, bet ir rūpestingą kokybės nuostatų numatymą, kuriomis būtų remiamasi atliekant vertinimą. Be to, rengiant atsakymą, sutarta, kad agentūrų vertinimas turėtų būti suprantamas kaip būdas pasiekti skaidrumo ir agentūrų kokybės palyginimo tikslą.

Todėl šios ataskaitos pagrindinis siūlymas ir yra sukurti pripažintų Europos aukštojo mokslo išorinio kokybės vertinimo agentūrų registrą. Šis siūlymas iš esmės yra atsakas į lūkesčius, kad netrukus padaugės kokybės užtikrinimo agentūrų, besitikinčių naudos iš pripažinimo ir akreditavimo. Patirtis rodo, kad sunku kontroliuoti tokias įstaigas, tačiau Europa turi unikalią galimybę praktiškai valdyti šį naujos rinkos elementą ne tam, kad gintų jau įsteigtas ir veikiančias agentūras, bet tam, kad garantuotų, jog kokybės užtikrinimo nauda nebūtų sumenkinta abejotinos reputacijos specialistų veiklos.

Siekiant įgyvendinti šiuos siūlymus buvo atsižvelgta į Europos kontekstą ir poreikius, taip pat suvokta, kad panaši patirtis ir procesai vyksta tarptautiniu mastu. Šis skyrius prasideda trumpa tarptautinės patirties ir iniciatyvų, susijusių su šiuo ataskaitos skyriumi, analize. Jis bendrais bruožais nusako siūlomą vertinimo sistemą, paremtą subsidiarumo principu ir Europos išorinio kokybės užtikrinimo agentūrų nuostatomis. Šioje apžvalgoje supažindinama su rekomenduojamu Europoje veikiančių išorinio kokybės užtikrinimo agentūrų registru. Išorinio vertinimo ir agentūrų atitikimas Europos nuostatoms vaidina esminį vaidmenį sudarant registrą. Skyriaus pabaigoje siūloma kurti Europos aukštojo mokslo kokybės užtikrinimo patariamąjį forumą.

3. PEER REVIEW SYSTEM FOR QUALITY ASSURANCE AGENCIES

In Berlin the Ministers called upon ENQA, through its members, in cooperation with the EUA, EURASHE, and ESIB, to ... explore ways of ensuring an adequate peer review system for quality assurance and/or accreditation agencies or bodies.

ENQA and its partners have met this call by building on the interpretation of the mandate that a system of peer review of agencies must include not only the peer review process itself, but also a careful consideration of the quality standards on which a review could build. Further, there has been agreement in the process that peer review of agencies should be interpreted as basically the means to achieve the goal of transparency, visibility and comparability of quality of agencies.

Therefore, this report has as a major proposal the creation of a register of recognised external quality assurance agencies operating in higher education within Europe. This proposal is in essence a response to expectations that there is likely soon to be an increase of quality assurance bodies keen to make a profit from the value of a recognition or accreditation label. Experience elsewhere has shown that it is difficult to control such enterprises, but Europe has a possibly unique opportunity to exercise practical management of this new market, not in order to protect the interests of already established agencies, but to make sure that the benefits of quality assurance are not diminished by the activities of disreputable practitioners.

The work on these proposals has principally taken into consideration the European context and demands. At the same time there has been awareness in the process that similar experiences and processes are developing internationally. This chapter therefore opens with a brief analysis of the international experiences and initiatives relevant for the drafting of this part of the report. It then outlines the proposed peer review system based on the subsidiarity principle and the European standards for external quality assurance agencies. This outline leads to a presentation of the recommended register of external quality assurance agencies operating in Europe. The peer reviews and the agencies compliance with the European standards play a crucial role in the composition of the register. Finally, a European Consultative Forum for Quality Assurance in Higher Education is proposed.

TARPTAUTINIS KONTEKSTAS

Europa – ne vienintelė šalis, kurioje vyksta aukštojo mokslo kokybės užtikrinimo dinaminiai procesai. Šioje dalyje aprašoma tokių organizacijų kaip INQAAHE, IAUP, CHEA, OECD ir UNESCO patirtis, kuri buvo labai vertinga ir rašant šią ataskaitą. Nors ši tarptautinė patirtis tiesiogiai nebuvo įtraukta į specialiąsias rekomendacijas, kai kurie pagrindiniai elementai pristatyti taip, kad atskleistų sąsają su šio skyriaus rekomendacijomis.

Gera ir kokybiškai dirbančių kokybės užtikrinimo agentūrų identifikavimas taip pat jau keleri metai įtrauktas į tarptautinę darbotvarkę. INQAAHE, perėmusi idėją iš IAUP, jau nuo 1999 metų diskutavo apie galimybę sukurti išorinio kokybės užtikrinimo agentūrų skiriamąjį ženklą, kad aukštosios mokyklos galėtų atskirti, kurios agentūros yra kvalifikuotos įgyvendinti išorinį kokybės užtikrinimą. Skiriamąjį ženklą sukūrimo idėja sukėlė didelį nepasitenkinimą, tad vietoj jo sukūrimo INQAAHE susikoncentravo kuriant agentūrų gerosios patirties kriterijus. Dabar jau yra sukurti principai, atspindintys gerosios praktikos rodiklius, bet tuo pat metu pripažįstant tarptautinę agentūrų įvairovę tikslų ir istoriniame socialiniame kontekste.

Darbas, atliktas CHEA, tinka viskam, kas susiję su ekspertiniu agentūrų vertinimu. CHEA yra nevyriausybinė organizacija, veikianti kaip skėtinė organizacija Jungtinių Valstijų regioninėms, specialiosioms, nacionalinėms ir profesinėms akreditavimo agentūroms. Akreditavimo agentūros, siekiančios CHEA pripažinimo, privalo įrodyti, kad atitinka CHEA pripažintus kriterijus. Iš akreditavimo agentūrų tikimasi, kad jos skatins akademinę kokybę, atsiskaitys, tobulės, taikys tinkamas procedūras, nuolat atnaujins ir vertins akreditavimo patirtį bei turės pakankamai išteklių. CHEA reikalauja narių, kad pripažinimo vertinimas vyktų kas šešeri metai. Tarp CHEA patirties ir šios ataskaitos dalių yra panašumų, ypač kai kalbama apie periodinį vertinimą, tačiau šioje ataskaitoje kitaip žvelgiama į kokybės užtikrinimo agentūras.

Atskiros iniciatyvos, siekiant išsamiau paaiškinti tarpvalstybinio (*cross-border*) aukštojo mokslo kokybę, drauge ėmėsi OECD ir UNESCO. OECD-UNESCO gairės buvo baigtos 2005 m., bet šis projektas atskleidė, kad egzistuoja kontrastas tarp poreikio reguliuoti aukštojo mokslo internacionalizaciją ir fakto, kad egzistuojančios nacionalinės kokybės užtikrinimo agentūros išskirtinai koncentruojasi ties vietinių aukštųjų mokyklų studijomis. Todėl dabartinės kokybės užtikrinimo agentūros susiduria su iššūkiu – sukurti tinkamą metodologiją ir būdus, kurie apimtų ir užsienio šalių teikėjus bei studijų programas šalia nacionalinių teikėjų bei studijų programų tam, kad būtų pasiekta didesnės naudos ir sumažinti galimi aukštojo mokslo internacionalizacijos trūkumai.

INTERNATIONAL CONTEXT

Europe is not the only area where dynamic developments in the field of higher education quality assurance are currently taking place. This section describes some of the experiences and initiatives of organisations such as the International Network for Quality Assurance Agencies in Higher Education (INQAAHE), the International Association of University Presidents (IAUP), the Council for Higher Education Accreditation in the United States (CHEA), OECD and UNESCO. The work of these organisations in relation to quality assurance have been found useful during the drafting of this report. Even though these international experiences have not been directly included in the specific recommendations, some key international elements are presented below in a manner that relates to the recommendations in this chapter.

The identification of good quality and good practices of external quality assurance agencies has also been on the international agenda for several years. INQAAHE discussed in 1999 and onwards a quality label for external quality assurance agencies, an idea originally initiated by the IAUP, in order to meet the need for higher education institutions to identify which agencies are qualified to fulfil the external quality assurance role. The quality label met widespread opposition and instead INQAAHE has focused on formulating good practice criteria for agencies. The result is a set of principles that presents common denominators of good practice while at the same time recognising the international diversity of agencies in terms of purposes and historical-cultural contexts.

In terms of the recommendations on peer review of agencies, the work done by CHEA is relevant. CHEA is a non-governmental organisation functioning as an umbrella body for the US regional, specialised, national and professional accreditation agencies. Accrediting organisations that seek recognition by CHEA must demonstrate that they meet CHEA recognition standards. Accrediting organisations will be expected to advance academic quality, demonstrate accountability, encourage improvement, employ appropriate procedures, continually reassess accreditation practices and possess sufficient resources. CHEA will demand that members undergo so-called recognition reviews every six years. There are basic similarities and compatibility between the CHEA approach and the proposals of this report, for instance in terms of cyclical reviews. However, this report has given a priority to a distinct focus on the quality assurance of agencies.

A separate initiative has been taken jointly by OECD and UNESCO to elaborate guidelines for quality provision in cross-border higher education. The OECD-UNESCO guidelines will be finalised in 2005, but the drafting process has identified the contrast between the need to regulate the internationalisation of higher education and the fact that existing national quality assurance capacity often focuses exclusively on domestic delivery by domestic institutions. Therefore, it is posed as a challenge for the current quality assurance systems to develop appropriate methodologies and mechanisms to cover foreign providers and programmes in addition to national providers and programmes in order to maximise the benefits and limit the potential disadvantages of the internationalisation of higher education.

Siūlomos OECD-UNESCO gairės rekomenduoja, kad išorinės kokybės užtikrinimo agentūros užtikrintų, jog į jų kokybės užtikrinimo planus būtų įtraukiamos užsienio ir pelno siekiančios institucijos/teikėjos, taip pat nuotolinių studijų teikėjai ir kiti, netradiciškai organizuojantys studijas. Tačiau gairių projekto rengėjai taip pat pripažįsta, kad užsienio teikėjų įtraukimas į nacionalinių agentūrų sritį daugeliu atvejų pareikalautų nacionalinių teisinių ir administracinių procedūrų pokyčių.

Šioje ataskaitoje pripažįstama internacionalizacijos svarba ir reikšmė aukštųjų mokyklų kokybei užtikrinti. Nors buvo nuspręsta, kad dar pernelyg anksti apie tai kalbėti siūlomuose Europos nuostatuose išoriniam kokybės užtikrinimui, tačiau pasiūlyme Europos registrai yra įtrauktos ne Europos kokybės užtikrinimo agentūros, veikiančios Europoje bei Europos agentūros, vykdančios savo veiklą kelių valstybių teritorijoje.

Turėtų būti pripažįstama, kad besitęsiantis europinis procesas visiškai atitinka OECD-UNESCO rekomendaciją, kad agentūros turi išlaikyti ir stiprinti jau egzistuojančius regioninius ir tarptautinius tinklus.

PERIODINIS AGENTŪRŲ VERTINIMAS

Aukštojo mokslo išorinis kokybės užtikrinimas Europoje yra santykinai naujas reiškinys. Tačiau jis gali būti laikomas brandos elementu tarp agentūrų, kurios pastaraisiais metais dėmesį skyrė pasitikėjimo agentūros darbu didinimui, kuris sutelktas į vidinį ir išorinį pačių agentūrų kokybės užtikrinimą. 2003 m. vasario mėn. Europos aukštojo mokslo kokybės užtikrinimo asociacijos (ENQA) seminario, kuris vyko Sitges mieste Ispanijoje, tema buvo agentūrų veiklos kokybės užtikrinimas. Dalyviai aptarė esamą agentūrų išorinio vertinimo patirtį, ir viena seminario išvadų buvo rekomendacija, kad Europos aukštojo mokslo kokybės užtikrinimo asociacija (ENQA) turėtų sukurti periodinio išorinio agentūrų narių vertinimo tvarką. Atitinkamai Europos aukštojo mokslo kokybės užtikrinimo asociacija (ENQA) gavo Berlyno mandatą tuo metu, kai diskusijos dėl išorinio agentūrų vertinimo Europos aukštojo mokslo kokybės asociacijoje (ENQA) buvo jau prasidėjusios ir buvo E4 susitikimų dalis.

Šioje ataskaitoje rekomenduojama, kad bet kurios Europos agentūros taikomos procedūros ir veikla turėtų būti vertinamos ne rečiau nei kas penkeri metai. Vertinimo rezultatai turėtų būti pagrįsti ir surašyti ataskaitoje, kurioje nurodyta, koku lygiu agentūra laikosi Europos išorinio kokybės užtikrinimo agentūrų nuostatų (žr. 2 skyrių, 3 dalį).

Europos aukštojo mokslo erdvėje (EAME) išoriniu aukštojo mokslo kokybės užtikrinimu besirūpinančių dalyvių žemėlapis, be abejonės, ateityje bus daug sudėtingesnis, todėl labai svarbu, kad ne Europos aukštojo mokslo kokybės užtikrinimo asociacijos (ENQA) nariai būtų įtraukiami į aptarimus, susijusius su agentūrų kokybės užtikrinimu. Ir dar svarbiau, kad agentūros, kurios yra ne Europoje, turėtų galimybę, jei jos to norėtų, įvertinti save pagal rekomenduojamas Europos nuostatas. Todėl šia ataskaita nesiekama apsiriboti rekomendacijų taikymu nacionaliniu mastu pripažintoms Europos agentūroms ir tik tikriems ar potencialiems ENQA nariams. Priešingai, ne Europos šalių agentūroms, bet veikiančioms Europoje, arba Europos agentūroms, nepripažintoms nacionaliniu mastu, turi būti leidžiama pasirinkti vertinimą, kuriuo būtų nustatoma, ar jų veikla atitinka Europos nuostatas.

The proposed OECD-UNESCO guidelines recommend that external quality assurance agencies ensure that their quality assurance arrangements include foreign and for-profit institutions/providers as well as distance education delivery and other non-traditional modes of educational delivery. However, the drafting process of the guidelines also recognises that the inclusion of foreign providers in the remit of national agencies will in most cases require changes in national legislation and administrative procedures.

This report recognises the importance and implications of internationalisation for the quality assurance of higher education institutions. Although it has been considered too early to include a reference to this in the proposed European standards for external quality assurance, the proposal for a European register does explicitly include agencies from outside Europe operating here as well as European agencies with cross-border operations.

It should also be recognised that the continuing European process fully meets the OECD-UNESCO recommendation that agencies should sustain and strengthen the existing regional and international networks.

CYCLICAL REVIEWS OF AGENCIES

The field of external quality assurance of higher education in Europe is relatively young. However, it may be considered an element of growing maturity among agencies that recent years have evidenced an interest in enhancing credibility of agency work by focusing on internal and external quality assurance of agencies themselves. An ENQA workshop in February 2003 in Sitges, Spain, had quality assurance of agencies as its theme. The participants discussed existing experiences of external evaluation of agencies and one conclusion of the workshop was a recommendation that ENQA should work towards making cyclical external reviews of member agencies. Accordingly, ENQA received the Berlin mandate at a time when discussion of external reviews of agencies had already begun in ENQA and been an element in E4 meetings.

This report recommends that any European agency should at no more than five-year intervals conduct or be submitted to a cyclical external review of its processes and activities. The results should be documented in a report which states the extent to which the agency is in compliance with the European standards for external quality assurance agencies (see Chapter 2, Part 3).

In the EHEA the map of providers and operators in external quality assurance of higher education will no doubt be more complicated in the future. Therefore, it is important that non-ENQA members are included in considerations on quality assurance of agencies. And it is even more important that agencies from outside Europe have an open opportunity, if they want it, to measure themselves against the recommended European standards. Therefore, the report does not wish to confine the focus of this recommendation to nationally recognised European agencies and thus by implication only actual or potential ENQA members. On the contrary, agencies from outside Europe, but operating in Europe, or European agencies that are not nationally recognised, must also be allowed to opt for a review that assesses its compliance with the European standards.

Pagrindiniai periodinio vertinimo principai būtų:

- išorinio kokybės užtikrinimo agentūros, įsteigtos ir oficialiai pripažįstamos nacionalinėmis Bolonijos Deklaraciją pasirašiusiose valstybėse, turėtų būti vertinamos nacionaliniu mastu, atsižvelgiant į subsidiarumo principą – net jeigu jos veikia už valstybės ribų. Antra vertus, tos Europos nacionalinės agentūros gali rinktis ENQA organizuojamą vertinimą vietoj nacionalinio. Vertinimas turėtų nustatyti, ar agentūros laikosi išorinio kokybės užtikrinimo agentūroms taikomų Europos nuostatų;
- išorinio kokybės užtikrinimo agentūros, įsteigtos ne Bolonijos Deklaraciją pasirašiusiose valstybėse ir oficialiai nepripažintos, gali savo iniciatyva siekti būti įvertintos pagal Europos kokybės užtikrinimo nuostatas ir gaires, siekiant nustatyti, ar jos atitinka Europos išorinio kokybės užtikrinimo agentūrų nuostatas;
- vertinimas turėtų būti procesas, susidedantis iš savianalizės, nepriklausomos ekspertų grupės vertinimo ir viešai skelbiamų vertinimo išvadų.

Išorinis vertinimas paprastai bus inicijuojamas nacionaliniu ar agentūros lygiu, todėl tikimasi, kad agentūrų vertinimas kils iš nacionalinių taisyklių ar pačios agentūros vidinio kokybės užtikrinimo proceso. Šia ataskaita norima pabrėžti subsidiarumo principo svarbą ir dėl to siūloma, kad ENQA, gerbdama savo narius, imtųsi iniciatyvos vertinti agentūrą tik tuo atveju, jei po penkerių metų nacionaliniu mastu nebuvo imtasi iniciatyvos atlikti agentūros vertinimą arba agentūra pati nesiėmė tokios iniciatyvos. Tuo atveju, jeigu agentūra nėra ENQA narė ir po penkerių metų nebuvo imtasi iniciatyvos nacionaliniu mastu arba to nedarė pati agentūra, Europos Registro komitetas bus atsakingas už tokios agentūros vertinimo inicijavimą.

Kai vertinimas pradedamas nacionalinės valdžios iniciatyva, aišku, kad tikslas gali būti labai platus ir apimti agentūros nacionalinių įgaliojimų vykdymą. Vis dėlto esminis šio siūlymo elementas tas, kad vertinant (nepaisant to, ar jis inicijuotas nacionaliniu, agentūros, ar ENQA lygiu) visada turi būti aiškiai atsižvelgiama į tai, koku mastu agentūra atitinka Europos išorinio kokybės užtikrinimo agentūrų nuostatas. ENQA Generalinė Asamblėja 2004 m. lapkričio mėn. susitikime nusprendė, kad ENQA narystės kriterijai turėtų atitikti siūlomas Europos išorinio kokybės užtikrinimo agentūrų nuostatas. Atitinkamai agentūrų vertinimas ne tik parodys atitikimo Europos nuostatoms, bet ir ENQA narystės kriterijams lygį.

Ataskaitoje taip pat pabrėžiama, kad vertinimas duotų daug naudos, jei jame dalyvautų tarptautiniai atitinkamos kompetencijos ir patirties ekspertai.

Už periodinio vertinimo tolesnes priemones pirmiausia atsako valstybinės institucijos ar agentūrų savininkai ir, žinoma, pačios agentūros. ENQA domėsis tolesnėmis priemonėmis tik agentūros narės atveju, kai ENQA turės patvirtinti, atsižvelgdama į vertinimo išvadas, koku laipsniu agentūros narė atitinka Europos nuostatas, keliamas išorinio kokybės užtikrinimo agentūroms. ENQA reglamente bus nustatytos pasekmės agentūrai, kuri neatitinka Europos nuostatų ir gairių.

Aiškinamoji išorinio agentūros vertinimo proceso schema pateikiama šios ataskaitos priede.

The general principles for cyclical reviews are proposed to be as follows:

- External quality assurance agencies established and officially recognised as national agencies by a Bologna signatory state should normally be reviewed on a national basis, thus respecting the subsidiarity principle – even if they also operate beyond national borders. These European national agencies may on the other hand also opt for reviews organised by ENQA rather than internal nationally based reviews. The reviews of agencies should include an assessment of whether the agencies are in compliance with the European standards for external quality assurance agencies.
- Agencies not established and officially recognised in a Bologna signatory state may on their own initiative opt to be reviewed against the European standards for external quality assurance agencies.
- The reviews should follow the process comprising a self-evaluation, an independent panel of experts and a published report.

An external review will typically be initiated at the national or agency level. It is therefore expected that reviews of agencies will usually follow from national regulations or from the internal quality assurance processes in place in the agency. This report wishes strongly to emphasise the importance of respecting the subsidiarity principle, and it is therefore proposed that ENQA, in respect of its own members, takes the initiative toward an agency only in the case where after five years no initiative has been taken nationally or by the agency itself. In case the agency is a non-ENQA member and after five years no initiative has been taken nationally or by the agency itself, the European Register Committee is responsible for initiating the review.

When national authorities initiate reviews, the purpose could obviously be quite broad and include the agency's fulfilment of the national mandate, e.g. However, it is a core element in this proposal that reviews – regardless of whether they are initiated at a national, agency or ENQA level – must always explicitly consider the extent to which the agency conforms with the European standards for external quality assurance agencies. The ENQA General Assembly decided at its meeting in November 2004 that the membership criteria of ENQA should conform with the proposed European standards for external quality assurance agencies. Accordingly, the review of an agency will not only make evident the level of conformity with the European standards, but also at the same time indicate the level of compliance with ENQA membership criteria.

Finally, the report stresses that the involvement of international experts with appropriate expertise and experience will provide substantial benefit to the review process.

The follow-up of a cyclical review will first and foremost be the responsibility of the national authorities or owners of the agency and, of course, of the agency itself. ENQA will have a role in the follow-up only in the case of member agencies where ENQA must certify the degree to which the member agency meets the European standards for external quality assurance agencies according to the review. ENQA regulations will specify the consequences if this is not the case.

An illustrative outline of an exemplary process of an external review of an agency is shown in the annex to this report.

EUROPOS IŠORINIO KOKYBĖS UŽTIKRINIMO AGENTŪRŲ REGISTRAS

Dar prieš ministrų susitikimą Berlyne ENQA įsipareigojo kartu su kitomis suinteresuotomis šalimis sukurti Europos kokybės užtikrinimo agentūrų registrą, į kurį būtų įtrauktos valstybinės, privačios ir tam tikrų sričių agentūros, veikiančios ar planuojančios pradėti veiklą Europoje.

Registras atitiktų aukštųjų mokyklų ir vyriausybių interesus ir galėtų identifikuoti profesionalias bei patikimas kokybės užtikrinimo agentūras, veikiančias Europoje. Šis interesas pirmiausiai kyla dėl sudėtingo užsienio šalių pripažinimo kvalifikacinių laipsnių. Pripažinimo procedūros palengvėtų, jei būtų aišku, kaip kvalifikacijos teikėjai yra vertinami pripažintų kokybės užtikrinimo agentūrų. Be to, aukštosios mokyklos vis dažniau gali siekti kokybės užtikrinimo pasitelkdamos užsienio šalių agentūras. Aukštosioms mokykloms būtų paprasčiau, jei jos galėtų pasirinkti profesionalią agentūrą iš patikimo registro.

Didžiausia registro nauda būtų jo informacinė vertė institucijoms ir kitoms suinteresuotoms šalims, taip pat jis galėtų tapti naudinga priemone, siekiant skaidrumo ir išorinio aukštųjų mokyklų kokybės užtikrinimo palyginimo.

Registre turėtų būti nurodyta, ar įtrauktieji į registrą atitinka Europos kokybės užtikrinimo agentūrų nuostatas ir gaires. Tačiau būtina pabrėžti, kad šioje ataskaitoje nesiūloma naudoti registro reitingavimo tikslais.

Registras turėtų būti prieinamas visoms agentūroms, veikiančioms Europoje, taip pat toms, kurios veikia ne Europoje arba yra tarpnacionalinės ar tarptautinės. Agentūros bus suskirstytos į atskiras registro dalis, priklausomai nuo to, ar jos yra įvertintos ekspertų, ar jų veikla atitinka Europos kokybės užtikrinimo agentūrų nuostatas ir gaires, ar jos veikia tik nacionalinėje valstybėje, ar vykdo veiklą ir užsienio šalyse.

Pateikiame galimą registro struktūrą:

1 dalis. Ekspertų įvertintos agentūros skirstomos į:

- įvertintas Europos nacionalines agentūras, visiškai atitinkančias Europos kokybės užtikrinimo agentūrų nuostatas ir gaires;
- įvertintas Europos nacionalines agentūras, nevisiškai atitinkančias Europos kokybės užtikrinimo agentūrų nuostatas ir gaires;
- įvertintas nenacionalines ir esančias už Europos ribų agentūras, vykdančias veiklą Europoje, visiškai atitinkančias Europos kokybės užtikrinimo agentūrų nuostatas ir gaires;
- įvertintas nenacionalines ir esančias už Europos ribų agentūras, vykdančias veiklą Europoje, nevisiškai atitinkančias Europos kokybės užtikrinimo agentūrų nuostatas ir gaires.

2 dalis. Nevertintos agentūros:

- neįvertintos Europos nacionalinės, nenacionalinės ir esančios už Europos ribų agentūros, apie kurias informacija gaunama iš pateiktų paraiškų įtraukti jas į registrą.

REGISTER OF EXTERNAL QUALITY ASSURANCE AGENCIES OPERATING IN EUROPE

ENQA committed itself before the Berlin Ministerial meeting of 2003 to develop in cooperation with the relevant stakeholders a European register of quality assurance agencies, covering public, private, and thematic agencies, operating or planning to operate in Europe.

The register would meet the interest of higher education institutions and governments in being able to identify professional and credible quality assurance agencies operating in Europe. This interest has firstly its basis in the complicated area of recognition of non-national degrees. Recognition procedures would be strengthened if it were transparent to what extent providers were themselves quality assured by recognised agencies. Secondly, it is increasingly possible for higher education institutions to seek quality assurance from agencies across national borders. Higher education institutions would of course be helped in this process by being able to identify professional agencies from a reliable register.

The most valuable asset of the register would thus be its informative value to institutions and other stakeholders, and the register could in itself become a very useful instrument for achieving transparency and comparability of external quality assurance of higher education institutions.

The register must make evident the level of compliance of entrants with the European standards for external quality assurance agencies. However, it is important to stress that this report does not aim at proposing the register as a ranking instrument.

The register should be open for applications from all agencies providing services within Europe, including those operating from countries outside Europe or those with a transnational or international basis. The agencies will be placed into different sections of the register depending on whether they are peer reviewed or not, whether they comply with the European standards for external quality assurance agencies or not, and whether they operate strictly nationally or across borders.

A possible structure for the register is therefore:

Section 1. Peer reviewed agencies, divided into the following categories:

- European national agencies that have been reviewed and fulfil all the European standards for external quality assurance agencies.
- European national agencies that have been reviewed, but do not fulfil all the European standards for external quality assurance agencies.
- Non-national and extra-European agencies that operate in Europe, have been reviewed and fulfil all the European standards for external quality assurance agencies.
- Non-national and extra-European agencies that operate in Europe and have been reviewed, but do not fulfil all the European standards for external quality assurance agencies.

Section 2. Non-reviewed agencies

- European national agencies, non-national agencies and extra-European agencies that have not been reviewed and are therefore listed according to information gained from their application for inclusion in the register.

Lentelėje pateikta registro struktūra:

SIŪLOMA REGISTRO STRUKTŪRA		Įvertintos		Nevertintos
		Atitikimas Europos standartams	Neatitikimas Europos standartams	
Europos nacionalinės agentūros	Nacionalinės			
	Veikiančios keliuose šalyse			
Europos nenacionalinės agentūros				
Esančios už Europos ribų agentūros, vykdančios veiklą Europoje				

Dėl priėmimo į Europos registrą spręs Europos registro komitetas. Komitetas kaip vieną iš kriterijų įtraukiant agentūrą į registrą taikys jos atitikimą Europos kokybės užtikrinimo agentūrų nuostatoms ir gairėms. Šis atitikimas bus nustatomas periodinio vertinimo metu. Kiti numatomi kriterijai turėtų būti sukurti atsižvelgiant į aukštojo mokslo sistemų įvairovę.

Komitetas būtų paprastos, nebiurokratinės struktūros. Jį sudarytų 9 nariai, pasiūlyti EURASHE, ESIB, EUA, ENQA ir Europos darbdavių asociacijų, sąjungų bei profesinių organizacijų, taip pat vyriausybės atstovai. Šie komiteto nariai vykdys veiklą kaip individualios asmenybės, o ne kaip juos pasiūliusios organizacijos atstovai. ENQA atliks komiteto sekretoriato pareigas. Komitetas rinksis bent kartą per pusmetį.

Europos registro komitetas pirmiausia nustatys registro nuosavybės teises.

Kitas skubus Europos registro komiteto uždavinys – sukurti nepriklausomą ir patikimą apeliavimo sistemą tam, kad būtų užtikrintos teisės tų agentūrų, kurios nebuvo įtrauktos į registrą. Komitetui pradėjus darbą, apeliacinė sistema turėtų būti viena sudedamųjų dalių komiteto nuostatų, sukurtų tik pradėjus jam veikti.

Presented in a grid, the structure of the register is this:

PROPOSED REGISTER STRUCTURE		Reviewed		Not reviewed
		Compliance with European standards	Non-compliance with European standards	
European national agencies	National operators			
	Cross-border operators			
European non-national agencies				
Extra-European agencies operating in Europe				

A European Register Committee will decide on admissions to the European register. The committee will use agency compliance with the European standards for external quality assurance agencies as identified in the cyclical review as one criterion for placement in the register. Other criteria should be developed which will take account of the diversity of the higher education systems.

The committee will be a light, non-bureaucratic construction with nine members nominated by EURASHE, ESIB, EUA, ENQA and organisations representing European employers, unions and professional organisations plus government representatives. These members will act in an individual capacity and not as mandated representatives of the nominating organisations. ENQA will perform the secretarial duties for the committee which will meet at least on a semi-annual basis.

The European Register Committee will as one of its first implementation tasks formalise the ownership of the register.

Another immediate task for the European Register Committee must be to establish an independent and credible appeals system to secure the rights of those that have been refused or that cannot accept their placement in the register. This appeals system should be an element in the protocol to be drafted by the committee soon after it has become operational.

EUROPOS AUKŠTOJO MOKSLO KOKYBĖS UŽTIKRINIMO PATARIAMASIS FORUMAS

Nuo 2001 m. susitikimo Prahoje E4 grupė, kurią sudaro ENQA, EUA, ESIB ir EURASHE, reguliariai susitinka aptarti požiūrių ir nuomonės dėl Bolonijos proceso ir Europos aukštojo mokslo kokybės. Po 2003 m. Berlyno susitikimo E4 susitikimų svarbiausias akcentas – ministrų susitarimo dėl aukštojo mokslo kokybės užtikrinimo įgyvendinimas.

Šis bendradarbiavimas Europos lygmeniu pasirodė esąs dalykiškas. Keturios organizacijos sutarė, kad Europos aukštojo mokslo kokybės užtikrinimo konsultacinis forumas toliau gyvuos susidėdamas iš E4 grupės. Tokio forumo įsteigimas praktiškai sudarys sąlygas ENQA, EUA, EURASHE ir ESIB nuolat bendradarbiauti. Forumas pirmiausia veiks kaip svarbiausių Europos suinteresuotų šalių konsultacinis ir patariamasis susirinkimas, o struktūra bus panaši į dabartinę, kurioje keturios atitinkamos organizacijos finansuoja savo išlaidas ir dalyvavimą nekurdamos naujos administracinės struktūros. Praėjus ilgesniam laikui forumas taip pat įtrauks darbo rinkos atstovus.

EUROPEAN CONSULTATIVE FORUM FOR QUALITY ASSURANCE IN HIGHER EDUCATION

Since the Prague meeting in 2001 the E4 group, consisting of ENQA, EUA, ESIB and EURASHE, has met on a regular basis to discuss respective views on the Bologna Process and European quality in higher education. Since the Berlin meeting in 2003 the E4 meetings have had as their major focus the implementation of the mandate of the Ministers on quality assurance in higher education.

This cooperation at the European level has proved constructive. The four organisations have therefore agreed that a European Consultative Forum for Quality Assurance in Higher Education will continue to exist building from the E4 group. The foundation of such a forum would in practical terms establish the current cooperation between ENQA, EUA, EURASHE and ESIB on a more permanent basis. The forum would function primarily as a consultative and advisory forum for the major European stakeholders and it would resemble the current arrangements where the four respective organisations finance their own expenses and participation without the creation of a new administrative structure. In the longer term the forum should also include labour market representatives.

4. ATEITIES PERSPEKTYVOS IR IŠŠŪKIAI

Ši ataskaita apima pagrindinių Europos aukštojo mokslo kokybės užtikrinimo dalyvių sukurtus ir patvirtintus siūlymus bei rekomendacijas. Tai įrodymas, kad pasiektas bendras supratimas tokioje srityje, kur jis iš esmės neįtikėtinas dėl skirtingų dalyvių interesų. Pasiūlymuose skaidriau ir saugiau pateikiama informacija apie aukštąjį mokslą studentams ir visuomenei. Jie siūlo aukštosioms mokykloms pripažinimą ir patikimumą bei galimybes parodyti savo siekį aukštos kokybės augančios konkurencijos ir skeptiškoje aplinkoje. Ataskaitoje siūloma kokybės užtikrinimo agentūroms gerinti jų pačių veiklos kokybę ir patikimumą bei jungti jas siekiant dirbti produktyviau, profesionaliai bendradarbiaujant Europoje.

Siūlymai liks tik siūlymai, jei jie nebus papildomi efektyvia įgyvendinimo strategija. Jei šie siūlymai bus patvirtinti ministrų susitikime Berгене, bus imamasi neatidėliotinų žingsnių pristatyti pagrindinius šios ataskaitos elementus. Turėtų būti numatyta, kad kokybės užtikrinimo agentūrų registras būtų pradėtas 2005 m. antrojoje pusėje ir realiai pradėtų veikti 2006 m. ENQA sekretoriatas parengė nuostatas dėl papildomų išteklių, kurie bus reikalingi šiam tikslui pasiekti. Po ministrų susitikimo ENQA ims būtinų konkrečių veiksmų steigiant Europos registro komitetą. Komitetas pradės darbą nustatydamas registro nuosavybės teises ir kurdamas taisykles, remdamasis preliminarium ENQA 2005 m. pavasarį atliktu darbu. Tikimasi, kad pirmieji periodiniai vertinimai prasidės 2005 m.

Europos aukštojo mokslo kokybės užtikrinimo patarimo forumo įkūrimas taip pat bus vienas pirmųjų darbų. Berगेno ministrų susitikimo rezultatai ir forumo įsteigimas bus pagrindinė kito ENQA ir jos E4 partnerių susitikimo tema 2005 m. birželio mėnesį. Būsimasis bendradarbiavimas su kitais pagrindiniais partneriais, tokiais kaip darbo rinkos atstovai, taps diskusijų objektu. Prieš Generalinę ENQA Asamblėją 2005 m. rugsėjo mėn. ENQA organizuoja susitikimą su kitais Europos kokybės užtikrinimo tinklais.

4. FUTURE PERSPECTIVES AND CHALLENGES

This report contains proposals and recommendations that have been developed and endorsed by the key European players in the world of quality assurance in higher education. The very existence of the report is a testimony to the achievement of a joint understanding in a field where such an understanding might be thought inherently unlikely, given the different interests in play. The proposals offer increased transparency, security and information about higher education for students and society more generally. They equally offer higher education institutions recognition and credibility and opportunities to demonstrate their dedication to high quality in an increasingly competitive and sceptical environment. For the quality assurance agencies the proposals enhance their own quality and credibility and connect them more productively to their wider European professional fraternity.

The proposals will remain no more than proposals, however, if they are not accompanied by an effective implementation strategy. If approved by the Ministers in Bergen, immediate steps will be taken to begin to introduce some of the key elements of this report. The register of quality assurance agencies should be envisaged as being started during the latter half of 2005 and to be ready to go online in 2006. The ENQA secretariat has made provision for the extra resources that will be necessary for this purpose. Following the Ministerial meeting, ENQA will take the necessary concrete initiatives towards establishing the European Register Committee. The committee will begin its work with formalising the ownership of the register and drafting a protocol based on the preliminary work done by ENQA in the spring of 2005. The first of the cyclical reviews should be expected to take place during 2005.

The European Consultative Forum for Quality Assurance in Higher Education will also be an early initiative. Thus, the outcomes of the Bergen Ministerial meeting, and the establishment of the forum will be the main theme of the next meeting between ENQA and its E4 partners in June 2005. In addition, the future cooperation with other key stakeholders such as labour market representatives will be subject to discussions. ENQA has also arranged a meeting with the other European quality assurance networks prior to the next ENQA General Assembly in September 2005.

Tam tikrų atskaitos pasiūlymų greito įgyvendinimo galimybės neturėtų būti priimamos kaip tikimybė, kad ir kitus pasiūlymus įgyvendinti bus taip pat lengva. Kol aukštosios mokyklos ir agentūros perpras vidinio ir išorinio kokybės užtikrinimo nuostatas, užtruks ilgiau, kadangi jų priėmimas priklausys nuo pasirašiusių šalių, turinčių seniai sukurtą ir stiprią aukštojo mokslo sistemą, geranoriškumo keistis ir plėsti veiklą. Vidinio kokybės užtikrinimo nuostatos taps iššūkiu kai kurioms aukštosioms mokykloms, ypač toms, kuriose yra nauja ir besikurianti kokybės užtikrinimo aplinka arba kur dėmesys studentų poreikiams, jų parengimas įsilieti į darbo rinką nėra įtvirtintas institucinėje kultūroje. Išorinio kokybės užtikrinimo bei išorinio kokybės užtikrinimo agentūrų nuostatų įgyvendinimas pareikalaus visų dalyvių, ypač agentūrų, atidaus savęs stebėjimo ir vertinimo, lyginant savo praktinius rezultatus su Europos lūkesčiais. Naujoji periodinio vertinimo procedūra paskatins sutelkti dėmesį į šį tikslą. Tai įvyks tik tada, kai bus matoma nuostatų nauda ir kai jos taps bendrai priimtinos.

Europos aukštojo mokslo erdvė veikia nacionalinės atsakomybės už aukštąjį mokslą pagrindu ir tai reiškia išorinio kokybės užtikrinimo autonomiją. Todėl ši ataskaita negali būti reguliuoti ir tėra rekomendacinio pobūdžio, tikintis abipusės pagarbos iš profesionalų, aukštųjų mokyklų ekspertų, įtraukiant ir studentus, ministrų ir kokybės užtikrinimo agentūras. Kai kurios šalys gali siekti įteisinti nuostatas ir vertinimo procedūras savo teisiniuose ar administraciniuose rėmuose. Kitos gali stebėti tolesnę eigą, siekdamos pasverti kaitos privalumus ir palyginti juos su esančiais *status quo* privalumais. Siūlomas Europos aukštojo mokslo kokybės užtikrinimo patariamasis forumas turėtų tapti vieta, kurioje būtų diskutuojama, svarstoma ir mokomasi naujo mąstymo, semiamasi patirties iš kitų sistemų, lyginami jų nacionalinės patirties panašumai bei skirtumai.

Kad ir kaip būtų, ENQA ir jos E4 partnerių bei kitų pagrindinių suinteresuotų šalių laukia daug jėgų reikalaujantis darbas, priversiantis pasistengti ateinančiais metais. Ataskaita paaiškina, kad ji nėra Bolonijos deklaracijos tikslo dėl Europos aukštojo mokslo erdvės kokybės užtikrinimo dimensijos įvykdymas. Ateityje laukia daug darbo įgyvendinant ataskaitos rekomendacijas ir saugant numanomą kokybės kultūrą aukštojo mokslo institucijose bei išorinio kokybės užtikrinimo agentūrose. Tai, kas buvo pradėta susitikime Berlyne priimtais pavedimais, reikės tęsti ir palaikyti, jei šitaip numatoma sukurti puikiai veikiančią Europos kokybės užtikrinimo dimensiją Europos aukštojo mokslo erdvėje.

Europos aukštojo mokslo erdvė su stipriomis, autonomiškoms ir efektyvioms aukštosiomis mokyklomis, vertinančiomis kokybės ir nuostatų svarbą, gerus ekspertus, patikimas kokybės užtikrinimo agentūras, efektyvų registrą ir išaugusį bendradarbiavimą su kitomis suinteresuotomis šalimis, pavyzdžiui, darbdaviais, jau yra įmanoma, tačiau šioje ataskaitoje pateiktiems siūlymams įgyvendinti prireiks nemažai laiko, norint, kad ši vizija virstų realybe.

The possibility of rapid implementation of certain of the proposals of this report should not be taken to mean that the task of embedding the rest of them will be easy. It will take longer for the internal and external quality assurance standards to be widely adopted by institutions and agencies, because their acceptance will depend on a willingness to change and develop on the part of signatory states with long-established and powerful higher education systems. What is proposed in the internal quality assurance standards will be challenging for some higher education institutions, especially where there is a new and developing tradition of quality assurance or where the focus on students needs and their preparation to enter the employment market is not embedded in the institutional culture. Similarly, the standards for external quality assurance and for quality assurance agencies themselves will require all participants, and especially the agencies, to look very carefully at themselves and to measure their practices against the European expectation. The new cyclical review procedure will provide a timely focus for this purpose. It will only be when the benefits of adoption of the standards are seen that there is likely to be general acceptance of them.

The EHEA operates on the basis of individual national responsibility for higher education and this implies autonomy in matters of external quality assurance. Because of this the report is not and cannot be regulatory but makes its recommendations and proposals in a spirit of mutual respect among professionals; experts drawn from higher education institutions including students; ministries; and quality assurance agencies. Some signatory states may want to enshrine the standards and review process in their legislative or administrative frameworks. Others may wish to take a longer view of the appropriateness of doing so, weighing the advantages of change against the strengths of the status quo. The proposed European Consultative Forum for Quality Assurance in Higher Education should prove a useful place in which to discuss, debate and learn about new thinking, the experiences of other systems and the similarities and dissimilarities of national experiences.

All in all, there will be a considerable and challenging workload for ENQA, its E4 partners and other key stakeholders to get to grips with in the coming years. The report therefore makes it clear that completion of this report is not the same thing as fulfilling the Bologna goal of a quality assurance dimension for the EHEA. Ahead lies more work to implement the recommendations of the report and secure the implied quality culture among both the higher education institutions and the external quality assurance agencies. What has been set in motion by the Berlin mandate will need continuing maintenance and coaxing if it is to provide the fully functioning European dimension of quality assurance for the EHEA.

A European higher education area with strong, autonomous and effective higher education institutions, a keen sense of the importance of quality and standards, good peer reviews, credible quality assurance agencies, an effective register and increased cooperation with other stakeholders, such as employers, is now possible and the proposals contained in this report will go a long way towards making that vision a reality.

Priedas:

PERIODINIO KOKYBĖS UŽTIKRINIMO AGENTŪRŲ VERTINIMO TEORINIS MODELIS

Žemiau pateiktas modelis yra siūlomas išorinio kokybės užtikrinimo agentūros vertinimo procedūrų planas. Jis pateikia kaip proceso, kurio metu nustatomas išorinio kokybės užtikrinimo agentūrų atitikimas Europos nuostatoms, pavyzdys. Tačiau atkreipiamas dėmesys, kad jo paskirtis yra paaiškinamoji. Todėl viskas pateikiama gana detaliai, ko gero, netgi detaliau nei būtina konkrečios agentūros vertinimui. Taip yra todėl, kad čia pristatytas procesas jokių būdu neprivalo būti laikomas standartiniu. Pažymėtina, kad pateiktame pavyzdyje terminas „vertinimas“ (evaluation) yra taikomas apibrėžiant tikslus ir procesus. Tokie terminai kaip „akreditavimas“ arba „auditas“ taip pat galėtų būti taikomi.

Procedūros apima šiuos elementus:

- vertinimo taisyklių ir užduoties formulavimas;
- ekspertų paskyrimas ir jų grupės sudarymas;
- agentūros savianalizė;
- vizitas į agentūrą;
- agentūros vertinimo ataskaita.

1. UŽDUOTIS

Užduotis turi nustatyti vertinimo tikslus atsižvelgiant į valdžios institucijų, kitų suinteresuotų šalių ir pačios agentūros perspektyvas bei interesus. Pagrindiniai agentūros tikslai bei veikla turi būti pateikti taip, kad būtų matyti, jog nėra slepiamų dalykų.

2. SAVIANALIZĖ

2.1. Informacija, reikalaujama iš agentūrų kaip vertinimo pagrindas

Tiesiogiai susijusi informacija reikalinga, kad būtų galima nustatyti aplinką, kurioje agentūra dirba. Tikimasi, kad į šią dalį bus įtraukta:

Annex:

CYCLICAL REVIEW OF QUALITY ASSURANCE AGENCIES⁴ – A THEORETICAL MODEL

The model presented below is a proposed indicative outline for a process of external review of an external quality assurance agency. It is presented as an example of a credible process suited to identify compliance with the European standards for external quality assurance agencies. However, note must be taken that the purpose is instructive and illustrative. Therefore, the level of detail is high and most likely higher than what will be perceived as needed in individual peer reviews of agencies. It follows from this that in no way must the process presented here be considered as a standard in itself. Further, it should be noted that in the presented example the term „evaluation“ is applied to cover objectives and processes. Terms, such as „accreditation“ or „audit“, might as well be applied.

The process covers the following elements:

- formulating terms of reference and protocol for the review;
- nomination and appointment of panel of experts;
- self-evaluation by the agency;
- site visit;
- reporting.

1 TERMS OF REFERENCE

The terms of reference must identify the goals of the review in terms of the perspectives and interests of authorities, stakeholders and the agency itself. All the main tasks and operations of the agency must be covered and in such a manner that it is evident that no hidden agendas are present.

2 SELF-EVALUATION

2.1 Background information required from agency as basis of review

Relevant background information is necessary to understand the context in which the agency is working. The section is expected to include:

⁴ The structure of the annex approximates the one documented recently in a manual of a project on mutual recognition of quality assurance agencies in the Nordic countries.

2.1.1. Trumpas nacionalinės aukštojo mokslo sistemos aprašymas, kuris apimtų:

- laipsnių struktūrą;
- institucijos struktūrą;
- procedūras ir įtrauktąsias šalis kuriant naujus dalykus, programas ir institucijas;
- kitas kokybės užtikrinimo procedūras;
- aukštųjų mokyklų statusą vyriausybės atžvilgiu.

2.1.2. Trumpa konkrečios agentūros istorinė apžvalga ir aukštųjų mokyklų vertinimas

- misija;
- agentūros steigėjas (vyriausybė, aukštosios mokyklos, kiti);
- teisinės bazės ir kitų reikalavimų, susijusių su agentūra, aprašymas (pvz., Seimo įstatymai, ministro įsakymai ar potvarkiai);
- agentūros finansavimas;
- teisė pradėti vertinimus;
- vidinė agentūros tvarka, atsižvelgiant į skyrimo į agentūros valdymo tarybą tvarką ir sudėtį;
- kitos, ne aukštojo mokslo vertinimo, agentūros funkcijos;
- tarptautinė agentūros veikla, įtraukiant formalius susitarimus, taip pat ir kitą veiklą, pavyzdžiui, dalyvavimą konferencijose, darbo grupėse ir personalo mainuose;
- agentūros vaidmuo tolesnėje veikloje (po vertinimo): pasekmės ir sankcijos.

2.2. Agentūros atliekamas išorinis kokybės užtikrinimas

Turėtų būti pateikiami įrodymai, kad agentūra reguliariai užtikrina aukštųjų mokyklų ar studijų programų išorinę kokybę. Šis kokybės užtikrinimas turėtų apimti vertinimą, akreditavimą, auditą, kadangi tai yra pagrindinės agentūros funkcijos.

„Reguliariai“ suprantama, kad vertinimai yra planuojami, atsižvelgiant į sisteminės procedūras ir kad keletas kokybės vertinimų buvo atlikta per pastaruosius dvejus metus.

Į šiuos įrodymus turėtų būti įtraukta:

- agentūros taikomos metodologijos aprašymas;
- kokybės vertinimų ir įvertintų vienetų skaičius.

2.3. Agentūros taikomas vertinimo metodas

2.3.1. Pagrindinė informacija

Ataskaita apie vertinimo planavimą ir kitus esminius klausimus reikalinga tam, kad būtų galima nuspręsti, ar agentūra dirba taikydama skaidrias metodines procedūras.

2.1.1 A brief outline of the national higher education system, including:

- degree structure;
- institutional structure;
- procedures and involved parties in establishing new subjects, programmes and institutions;
- other quality assurance procedures;
- status of higher education institutions in relation to the government.

2.1.2 A brief account of the history of the particular agency and of the evaluation of higher education in general:

- mission statement;
- establishment of the agency (government, higher education institutions, others);
- description of the legal framework and other formal regulations concerning the agency (e.g. parliamentary laws, ministerial orders or decrees);
- the financing of the agency;
- placement of the right to initiate evaluations;
- internal organisation of the agency; including procedures for appointment and composition of board/council;
- other responsibilities of the agency than the evaluation of higher education;
- international activities of the agency, including formal agreements as well as other activities, e.g. participation in conferences, working groups and staff exchange;
- role of the agency in follow-up on evaluations: consequences and sanctions.

2.2 External quality assurance undertaken by the agency

Evidence should be produced indicating that the agency undertakes on a regular basis external quality assurance of higher education institutions or programmes. This quality assurance should involve either evaluation, accreditation, review, audit or assessment, and these are part of the core functions of the agency.

By regular it is understood that evaluations are planned on the basis of a systematic procedure and that several quality assessments have been conducted over the last two years.

This evidence should include:

- a description of the methodological scope of the agency;
- an account of the number of quality assessments conducted and the number of units evaluated.

2.3 Evaluation method applied by the agency

2.3.1 Background information

An account of the overall planning of an evaluation and other fundamental issues is needed to be able to determine if the agency is working on the basis of transparent methodological procedures.

Į šią ataskaitą turėtų būti įtraukta:

- procedūrų aprašymas, kaip yra informuojama ir bendraujama su vertinamomis institucijomis;
- agentūros strategija, skatinanti studentus dalyvauti;
- užduoties sukūrimo taisyklės kiekvienam individualiam vertinimo atvejui;
- vertinimo (-ų) gairės (apibrėžti kriterijai, teisiniai dokumentai, dalykų gairės, profesiniai standartai, vertinamos institucijos suformuluoti tikslai);
- laipsnis, kiek gali būti pakeistos specialių vertinimų metodologijos dalys.

2.3.2. Metodologijos dalys

Šioje ataskaitoje pateikiami įrodymai, kad agentūra dirba pagal suformuluotą metodologiją, kuri kartu su vertinimo rezultatais yra vieša.

Metodologija apima:

- savianalizę ar kitą vertinamo objekto pateiktą analogišką procedūrą;
- išorinį vertinimą, atliekamą ekspertų grupės, ir vizitą į aukštąjį mokyklą, kaip yra nuspręsta agentūros;
- viešai skelbiamus vertinimo rezultatus.

Agentūra taip pat gali sukurti ir taikyti kitas metodines priemones, tinkančias specialioms atvejams.

Agentūros principai ir reikalavimai yra nuoseklūs, net jeigu sprendimus priima skirtingos grupės.

Jeigu agentūra priima įvertinamuosius sprendimus, turi būti sukurta apeliacijų teikimo ir nagrinėjimo sistema. Tokia metodologija taikytina agentūrų poreikiams.

Jeigu agentūra teikia rekomendacijas ir sąlyginius sprendimus, ji privalo turėti tolesnių priemonių planą, kad galėtų patikrinti galutinius rezultatus.

2.3.3. Ataskaita apie išorinių ekspertų grupę

Šioje ataskaitoje turėtų būti pateikiama:

- procedūros, pagal kurias yra atrenkami ir skiriami ekspertai, įtraukiant ir kriterijus, kaip galima būtų atrinkti tarptautinius ekspertus bei kitus suinteresuotus asmenis – darbdavius ir studentus;
- ekspertų informavimo ir mokymo metodai;
- ekspertų susitikimai: skaičius, mastas ir laikas, palyginti su visu vertinimo procesu;
- darbo pasidalijimas tarp ekspertų ir agentūros;
- agentūros darbuotojų vaidmuo vertinimuose;
- agentūros darbuotojų, atsakingų už vertinimą, išskyrimas ir paskyrimas.

This account should include:

- the procedures for briefing of and communication with the evaluated institutions;
- the agency strategy for student participation;
- the procedures related to establishing the terms of reference/project plan of the individual assessment;
- the reference(s) for evaluation (predefined criteria, legal documents, subject benchmarks, professional standards, the stated goals of the evaluated institution);
- the extent to which the methodological elements are modified to specific reviews.

2.3.2 Elements of methodology

An account giving evidence that the methodology the agency is working on is pre-defined and public and that review results are public.

The methodology includes:

- self-evaluation or equivalent procedure of the given object of evaluation;
- external evaluation by a group of experts and site visits as decided by the agency;
- publication of a report with public results.

The agency can also work out and apply other methodologies fit for special purposes.

The agency's decisions and reports are consistent in terms of principles and requirements, even if different groups form the judgements.

If the agency makes evaluation decisions, there is an appeals system. This methodology is applied to the needs of the agencies.

If the agency is to make recommendations and/or conditional resolutions, it has a follow-up procedure to check on the results.

2.3.3 An account of the role of the external expert group

The account on the role of the external expert group should include:

- procedures for nomination and appointment of experts, including criteria for the use of international experts, and representatives of stakeholders such as employers and students;
- methods of briefing and training of experts;
- meetings between experts: number, scope and time schedule in relation to the overall evaluation process;
- division of labour between agency and experts;
- role of the agency's staff in the evaluations;
- identification and appointment of the member(s) of staff at the agency to be responsible for the evaluation.

⁴ The structure of the annex approximates the one documented recently in a manual of a project on mutual recognition of quality assurance agencies in the Nordic countries.

2.3.4. Dokumentavimas

Kelios agentūros procedūros turi numatyti agentūrų savianalizės procesą ir vizitų tvarką:

2.3.4.1. Ataskaita apie procedūras, susijusias su savianalize

Šioje ataskaitoje turėtų būti pateikiama:

- agentūros teikiamų gairių turinys;
- procedūros, kaip agentūra teikia patarimus;
- reikalavimai savianalizės grupės sudėčiai, įtraukiant ir studentus;
- savianalizės rengėjų mokymas/informavimas;
- savianalizei parengti skirtas laikas.

2.3.4.2. Ataskaita apie procedūras, susijusias vizitu į agentūrą

Šioje ataskaitoje turėtų būti pateikiama:

- apklausos/pokalbių protokolai;
- dalyvių atrankos principai (kategorijos ir specialieji dalyviai);
- vizito trukmės nustatymo principai;
- susitikimų skaičius ir apytikrė trukmė;
- susitikimų dokumentavimas (vidinių/išorinių susitikimų protokolai, nuorašai, etc.);
- išorinių ekspertų grupės darbo metodai.

2.3.4.3. Išvados

Šioje ataskaitoje turėtų būti pateikiama:

- išvadų tikslas;
- pirminių išvadų formulavimas (agentūros darbuotojų ar ekspertų);
- išvadų apipavidalinimas (forma ir apimtis);
- išvadų turinys (dokumentuotas arba tik analizė/rekomendacijos);
- vertinamosios pusės galimybė išsakyti pastabas apie pirmines išvadas;
- viešinimas (pavyzdžiui, žiniasklaidos pasitelkimas);
- artimiausi tolesni veiksmai (pavyzdžiui, seminarai, konferencijos);
- ilgalaikis tolesnių veiksmų planas (pavyzdžiui, tolesni vertinimai ar vizitai).

2.3.5. Apeliacijos sistema

Agentūra dokumentuoja, kaip vertinamoji pusė gali prieštarauti priimtam sprendimui ir kaip šie metodai taikomi agentūros poreikiams. Iš dokumentų turėtų būti aišku, kiek ši sistema yra pagrįsta išklausymu, kai vertinamoji pusė gali komentuoti ir abejoti vertinimo išvadomis.

Iš esmės agentūra turi pateikti įrodymus, kad apeliacinė sistema suteikia vertinamajai pusei galimybę išsakyti savo nuomonę apie vertinimo išvadas.

2.3.4 Documentation

Several accounts of the agency's procedures for collecting documentation are needed to determine the procedures related to the self-evaluation of the agency and site visits:

2.3.4.1 *An account of the procedures related to self-evaluation*

This account should include:

- specification of content in the guidelines provided by the agency;
- procedural advice provided by the agency;
- requirements for composition of self-evaluation teams, including the role of students;
- training/information of self-evaluation teams;
- time available for conducting the self-evaluation.

2.3.4.2 *An account of the procedures related to the site visit*

This account should include:

- questionnaires/interviewing protocols;
- principles for selection of participants/informants (categories and specific participants);
- principles for the length of the visit;
- number of meetings and average length;
- documentation of the meetings (internal/external, minutes, transcriptions etc.);
- working methods of the external expert group.

2.3.4.3 *The reports*

The documentation should include the following information on the reports:

- purpose of the report;
- drafting of the report (agency staff or experts);
- format of report (design and length);
- content of report (documentation or only analysis/recommendations);
- principles for feedback from the evaluated parties on the draft report;
- publication procedures and policy (e.g. handling of the media);
- immediate follow-up (e.g. seminars and conferences);
- long-term follow-up activities (e.g. follow-up evaluation or visit).

2.3.5 System of appeal

The agency documents a method for appeals against its decisions and how this methodology is applied to the needs of the agency. It must be evident from the documentation to what extent the appeals system is based on a hearing process through which the agency can provide those under evaluation a means to comment on and question the outcomes of the evaluation.

Basically, the agency must provide evidence that the appeals system provides for those under evaluation an opportunity to express opinions about evaluation outcomes.

2.4. Papildomas dokumentavimas

Šie papildomi dokumentai turėtų suteikti informacijos apie apklausų, statistinių metodų ar kitų niekur ligšiol nepaminėtų dokumentų naudojimą. Ši informacija turėtų būti vieša.

2.5. Reikalavimai agentūros kokybės sistemai

Agentūra turi pateikti dokumentus, kad yra įgyvendinusi vidinės kokybės užtikrinimo mechanizmus, atitinkančius šias Europos nuostatas išorinio kokybės užtikrinimo agentūroms.

2.6. Baigiamosios pastabos

Agentūros stiprybių, silpnybių, galimybių ir grėsmių analizė yra būtina, kad suteiktą informaciją apie agentūros pajėgumą prisitaikyti prie naujų reikalavimų ir tendencijų bei galimybę nuolat atnaujinti veiksmus, tuo pat metu išlaikant tvirtą ir patikimą metodinę struktūrą bei valdymo modelį.

3. IŠORINIŲ EKSPERTŲ GRUPĖS GAIRĖS

Šiose gairėse aprašoma tai, ko tikimasi iš išorinių ekspertų grupės. Jas sudaro patarimai apie:

- ekspertų paskyrimą ir bendrą organizavimą;
- vizitus;
- išvadų rašymą.

Kaip rašyta anksčiau, vertinamoji agentūra turėtų paruošti savianalizės ataskaitą pagal pateiktas gaires. Savianalizė išorinių ekspertų grupei turėtų būti išsiųsta likus ne mažiau kaip mėnesiui iki vizito.

3.1. Išorinių ekspertų grupės paskyrimas

Šis skyrius susijęs su ekspertų, kurie turėtų atlikti vertinimą, paskyrimu.

Išorinių ekspertų grupę turėtų sudaryti šie ekspertai:

- vienas ar du kokybės užtikrinimo ekspertai (tarptautiniai);
- aukštųjų mokyklų atstovas (tos šalies, kurios agentūra yra vertinama);
- studentų atstovas (tos šalies, kurios agentūra yra vertinama);
- suinteresuotos šalies atstovas (pavyzdžiui, darbdavys tos šalies, kurios agentūra yra vertinama).

Vienas šių ekspertų turėtų būti išrinktas išorinių ekspertų grupės vadovu.

Taip pat rekomenduojama, kad grupė būtų papildyta asmeniu – nepriklausančiu agentūrai darbuotoju – atliekančiu sekretoriaus pareigas.

2.4 Additional documentation

This additional documentation should provide an account of the use of surveys, statistical material or other kinds of documentation not mentioned elsewhere. This material should be public.

2.5 Procedures for a quality system for agencies

The agency must document that it has in place internal quality assurance mechanisms that conform to those stipulated in the European standards for external quality assurance agencies.

2.6 Final reflections

An analysis of the agency's strengths, weaknesses, opportunities and threats is needed in order to give an account of the capacity of the agency to adapt to new demands and trends and to permanently improve its actions while maintaining a solid and credible methodological framework and governance model.

3 GUIDELINES FOR THE EXTERNAL REVIEW PANEL

These guidelines describe the expectations to the external review panel. They comprise guidance on:

- appointment and general organisation;
- site visit;
- drafting of the report.

As described above, the agency under review should provide a self-evaluation report according to the provided guidelines. The self-study should be sent to the external review panel no later than a month before the visit.

3.1 Appointment of the external review panel

This section concerns the appointment of the experts that should conduct the review.

The external expert group should consist of the following experts:

- one or two quality assurance experts (international);
- representative of higher education institutions (national);
- student member (national);
- stakeholder member (for instance an employer, national).

One of these experts should be elected Chair of the external review panel.

It is also recommended that the panel should be supplemented with a person who, in an independent capacity from the agency, would act as a secretary.

Ekspertų kandidatūras gali siūlyti agentūros, suinteresuotos šalys ar vietinės valdžios institucijos, bet kad būtų užtikrinamas vertinimo patikimumas, labai svarbu, kad ekspertų paskyrimas būtų perleistas trečiajai pusei, nesusijusiai su agentūra. Ši trečioji šalis galėtų būti, pavyzdžiui, ENQA ar agentūra, neįtraukta į vertinimo procesą. Ekspertų pripažinimo pagrindas turėtų būti jų nepriklausomumo deklaracija. Tačiau vertinamai agentūrai turėtų būti suteikta galimybė išsakyti nuomonę dėl galutinės ekspertų grupės sudėties.

3.2. Vizitas į vietą

Turi būti laikomasi šių vizito į vietą taisyklių:

rekomenduojama, kad vizito trukmė būtų dvi trys dienos, įskaitant pasiruošimą ir tolesnę veiklą, priklausomai nuo išorinių ekspertų grupės pirminių žinių apie vertinamą agentūrą ir kontekstą, dieną prieš vizitą ekspertų grupė susitiktų susitarti dėl vizito temų. Vizito į vietą tikslas – savianalizės patvirtinimas. Susitikimo metu turėtų būti atsižvelgiama į šį tikslą.

Vizito metu galėtų vykti atskiri susitikimai su agentūros tarybos, administracijos, personalo, ekspertų, savininkų ir vertinamų institucijų vidinės savianalizės komiteto nariais.

3.3. Vertinimo išvadų rengimas

Be bendrųjų taisyklių įgyvendinimo, išvadose turi būti sutelktas dėmesys į tai, kaip agentūros laikosi Europos nuostatų išorinėms kokybės užtikrinimo agentūroms, taip pat į tolesnio tobulinimo galimybes ir rekomendacijas.

Po vizito išorinio vertinimo grupė, padedama sekretoriaus, surašo vertinimo išvadą. Galutinė vertinimo išvadų versija turėtų būti išsiųsta vertinamai agentūrai, kad ši pareikštų savo nuomonę dėl faktinių klaidų

Nominations of the experts may come from the agencies, stakeholders or local authorities but in order to ensure that the review is credible and trustworthy, it is essential that the task of appointing the experts be given to a third party outside the agency involved. This third party could for instance be ENQA or an agency not involved in the process. The basis for the recognition of the experts should be declarations of their independence. However, the agency under review should have the possibility to comment on the final composition of the panel.

3.2 Site visit

A protocol must be available for the site visit along lines such as the following:

The visit is recommended to have a duration of two-three days, including preparation and follow-up, depending on the external review panels prior knowledge of the agency under review and its context. The day before the visit the panel will meet and agree on relevant themes for the visit. The purpose of the site visit is to validate the self-study. Interview guides should be drafted with this perspective in mind.

The visit could include separate meetings with members from the agency board, management, staff, experts, owners/key stakeholders and representatives from evaluated institutions at management level as well as members from the internal self-evaluation committees.

3.3 Preparation of the report

Apart from fulfilling the general terms of reference the report must focus in a precise manner on compliance with the European standards for external quality assurance agencies as specified in the self-study protocol, as well as with possibilities for and recommendations on future improvements.

After the visit the external review panel assisted by the secretary will draft a report. The final version should be sent to the agency under review for comments on factual errors.

II. 1998 M. RUDSĖJO 24 D. EUROPOS TARYBOS REKOMENDACIJA DĖL EUROPOS BENDRADARBIAVIMO UŽTIKRINANT AUKŠTOJO MOKSLO KOKYBĘ

98/561/ET: Europos Tarybos 1998 m. rugsėjo 24 d. rekomendacija

Dėl Europos bendradarbiavimo užtikrinant aukštojo mokslo kokybę

EUROPOS TARYBA

Atsižvelgdama į Europos Bendrijos steigimo sutartį ir ypač į jos 126 ir 127 straipsnius,

į Europos Komisijos pasiūlymą,

į Ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę (1),

į Regionų komiteto nuomonę (2),

laikydamosi sutarties 189 c straipsnyje nustatytos tvarkos (3),

- (1) kadangi aukšta švietimo ir mokymo kokybė yra visų valstybių narių tikslas; kadangi Europos Bendrija kviečia visus prisidėti prie pastangų skatinti bendradarbiavimą tarp valstybių narių ir, jei reikia, paremdamos ir papildydamos savo veiksmus ir gerbdamos jų atsakomybę už mokymo turinį, švietimo bei mokymo sistemų organizavimą, kultūrinę ir kalbinę įvairovę;
- (2) kadangi 1991 m. lapkričio 25 d. ⁽⁴⁾ išvadoje Europos Taryba teigė, kad aukštojo mokslo kokybė yra kiekvienos valstybės narės ir kiekvienos Europos Bendrijos aukštosios mokyklos reikalas; kadangi nacionaliniu mastu taikomos metodų įvairovės požiūriu nacionalinė patirtis galėtų būti papildyta Europos patirtimi, įgyta ypač bandomųjų projektų, nukreiptų į bendradarbiavimo šioje srityje kūrimo arba į esamo bendradarbiavimo stiprinimą, metu;
- (3) kadangi atsakyme į Europos Komisijos memorandumą dėl aukštojo mokslo pabrėžiama, be kita ko, kad kokybė turi būti garantuota visuose lygiuose ir sektoriuose, skiriantis tik institucijų tikslams, metodams bei mokymo poreikiams; kadangi yra remiamas veiksmingų ir priimtinių kokybės užtikrinimo metodų, kuriuose atsižvelgiama į Europos ir tarptautinę patirtį bei galimybę bendradarbiauti, diegimas;
- (4) kadangi Europos Komisijos studija dėl kokybės užtikrinimo valstybėse narėse būklės atskleidė, kad naujosios kokybės užtikrinimo sistemos turi bendrų sąlyčio taškų; kadangi du atlikti bandomieji projektai rėmėsi šiais pagrindiniais egzistuojančių nacionalinių sistemų elementais; kadangi jie sėkmingai išbandė bendrų metodų naudojimą ir parodė, kad visi šios srities dalyviai siekia keistis patirtimi, kuri rodytų nacionalinių vertinimo kultūrų įvairovę ir kokybės užtikrinimo reikšmę;

98/561/EC: COUNCIL RECOMMENDATION OF 24 SEPTEMBER 1998 ON EUROPEAN COOPERATION IN QUALITY ASSURANCE IN HIGHER EDUCATION

Official Journal L 270 , 07/10/1998 P. 0056 - 0059

COUNCIL RECOMMENDATION of 24 September 1998 on European cooperation in quality assurance in higher education (98/561/EC)

THE COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION

Having regard to the Treaty establishing the European Community, and in particular Articles 126 and 127 thereof,

Having regard to the proposal from the Commission,

Having regard to the opinion of the Economic and Social Committee ⁽¹⁾,

Having regard to the opinion of the Committee of the Regions ⁽²⁾,

Acting in accordance with the procedure laid down in Article 189c of the Treaty ⁽³⁾,

- (1) Whereas a high quality of education and training is an objective for all Member States; whereas the Community is called on to contribute to their ongoing efforts by promoting cooperation between Member States and, if necessary, by supporting and supplementing their action while fully respecting their responsibility for the content of teaching and the organisation of education and training systems and their cultural and linguistic diversity;
- (2) Whereas in its conclusions of 25 November 1991 ⁽⁴⁾ the Council stated that improving the quality of higher education was a concern shared by each Member State and by every institution of higher education within the European Community; whereas, in view of the diversity of methods used at national level, national experience could be complemented by European experience acquired, in particular, through pilot projects aimed at establishing cooperation in this area or at strengthening existing cooperation;
- (3) Whereas the replies to the Commission memorandum on higher education stress inter alia that quality should be guaranteed at all levels and in all sectors, with differences between institutions only in terms of objectives, methods and educational demand; whereas there is general support for the introduction of efficient and acceptable methods of quality assurance which take into account European and international experience and the possibility of cooperation;
- (4) Whereas a Commission study on the state of quality assurance in the Member States revealed that the new quality assurance systems had certain points in common; whereas the two pilot projects conducted subsequently were based on these core elements of existing national systems; whereas they tested a common method successfully and showed that the players in the field are all eager to pursue exchanges of experience which demonstrate the diversity of national evaluation cultures as well as the importance of quality assurance in general;

- (5) kadangi, atsižvelgiant į didelę švietimo sistemų Europos Bendrijoje įvairovę, termino „aukštojo mokslo institucija“ apibrėžimas, vartojamas rekomendacijoje ir apima visų tipų institucijas, suteikiančias šio lygmens kvalifikacijas ar laipsnius, nepriklausomai nuo to, kaip jos apibūdinamos valstybės narėse; kadangi šis apibrėžimas vartojamas kuriant *Socrates* programą;
- (6) kadangi aukštojo mokslo institucijos turi atitikti naujus švietimo ir socialinius visame pasaulyje priimtus žinių visuomenės reikalavimus ir iš to kylančius veiksmus; kadangi aukštosios mokyklos stengsis pagerinti būtinus jų teikiamų paslaugų požymius, jei reikia, plėtodamos naujas iniciatyvas (individualias ar vykdomas bendradarbiaujant su aukštojo mokslo asociacijomis), nukreiptas į mokymo ir mokymosi kokybės stiprinimą;
- (7) kadangi technologiniai ir ekonominiai pokyčiai bei jų įtaka darbo rinkai iškelia naujus iššūkius aukštojo mokslo institucijoms ir kadangi atsižvelgiant į pasaulinės konkurencijos iššūkius, kaip ir nuolat didėjantį studentų antplūdį aukštosiose mokyklose, valstybės narės susiduria su užduotimi organizuoti savo aukštojo mokslo sistemas ir ryšius, priešpastatant valstybę ir visuomenę, būdais, kurie gerbia esamus akademinis standartus, mokymo tikslus, kokybės nuostatas, aukštojo mokslo institucijų autonomiją ir (ar) nepriklausomybę (atsižvelgiant į kiekvienos valstybės narės svarbias struktūras), poreikį atsiskaiyti visuomenei bei ją informuoti;
- (8) kadangi diskusijos dėl Europos Komisijos 1994 m. vasario 13 d. pranešimo parodė, kad kokybės užtikrinimo sistemos galėtų prisidėti prie abipusiško akademinų ir profesinių kvalifikacijų Europos Bendrijos lygmenyje pripažinimo;
- (9) kadangi Europos Komisijos Baltosios knygos dėl „Augimo, konkurencingumo ir užimtumo“, Baltosios knygos dėl „Mokymo ir mokymosi: besimokančios visuomenės link“ ir Žaliosios knygos dėl „Švietimo-Mokymo-Mokslo tyrimų. Kliūtytis transnacionaliniam mobilumui“ rodo, koks svarbus aukštos kokybės švietimas Europos Bendrijos užimtumui ir augimui bei jos konkurencingumui pasaulyje; kadangi šiuose dokumentuose pabrėžiamas ryšys tarp socialinių ir kultūrinių švietimo funkcijų iš vienos pusės ir ekonominių funkcijų iš kitos pusės ir daugybės kokybės koncepcijos aspektų; kadangi aišku, kad skaidrios švietimo sistemos yra būtinos transnacionaliniam mobilumui;
- (10) kadangi mobilumo skatinimas yra vienas iš Europos Bendrijos bendradarbiavimo švietimo srityje tikslų; kadangi Europos Komisijos Žalioji knyga dėl „Švietimo-mokymo-mokslo tyrimų. Kliūtytis transnacionaliniam mobilumui“ nustato pagrindines teises, administracines ir praktines kliūtis, su kuriomis susiduria studentai, ketinantys studijuoti kitoje valstybėje narėje, siūlo priemones mobilumui pagerinti ir pabrėžia, kad toks mobilumas naudingas aukštos kokybės švietimui, įgalinančiam individus konkuruoti tarptautiniu lygiu ir pasinaudoti judėjimo laisve Bendrijos ribose;

- (5) Whereas, in view of the great diversity of education systems in the Community, the definition of the term 'higher education institution' to which the recommendation refers includes all the types of institutions which confer qualifications or degrees at this level irrespective of how they are described in the Member States; whereas this definition is used in the decision establishing the Socrates programme;
- (6) Whereas higher education institutions have to meet the new educational and social requirements of a world-wide 'knowledge society' and the resulting developments; whereas they will, therefore, endeavour to improve the required attributes of the services they provide by developing, where appropriate, new initiatives (individually or on a collaborative basis within higher education associations), aimed at increasing the quality of teaching and learning;
- (7) Whereas the technological and economic changes and their consequences for the labour market pose new challenges for higher education institutions and whereas, in view of the challenges of global competition as well as the ever increasing influx of students into higher education institutions, Member States face the task of organising their higher education systems and their relationships vis-à-vis State and society in ways which respect existing academic standards, training objectives, quality standards, the autonomy and/or the independence - in terms of the relevant structures in each Member State - of higher education institutions, and the need to be accountable to and inform the public;
- (8) Whereas discussion of the Commission communication of 13 February 1994 has demonstrated that quality assurance systems could contribute towards mutual recognition of academic or professional qualifications at Community level;
- (9) Whereas the Commission White Paper on 'Growth, Competitiveness and Employment', the White Paper on 'Teaching and Learning: towards the Learning Society' and the Green Paper on 'Education - Training - Research. The obstacles to transnational mobility' indicate how important high-quality education is for employment and growth within the Community and for its competitiveness at world level; whereas these documents highlight the link that exists between the social and cultural functions of education and training, on the one hand, and their economic functions, on the other hand, and therefore the many aspects of the concept of quality; whereas it is clear that transparent educational systems are required for transnational mobility;
- (10) Whereas encouraging mobility is one of the aims of Community cooperation in the fields of education and training; whereas the Commission Green Paper on 'Education - Training - Research. The obstacles to transnational mobility' examines the principal legal, administrative and practical obstacles encountered by students wishing to study in another Member State, proposes measures to improve mobility and stresses that this type of mobility is beneficial to an education of high quality which can enable individuals to compete internationally and to take advantage of freedom of movement within the Community;

- (11) kadangi aukštojo mokslo sistemų dydis, struktūra ir finansavimas valstybėse narėse skiriasi, o šių sistemų siekiai ir toliau plėsis; kadangi tam tikrose valstybėse narėse aukštojo mokslo sistema apima universitetus ir kitas aukštojo mokslo institucijas, dažnai siekiančias profesinio lavinimo tikslų; kadangi kiekviena valstybė narė nustatys kokybės užtikrinimo koncepciją, apimtis ir metodus, kurie liks lankstūs ir prisitaikantys prie besikeičiančių sąlygų ir / ar aplinkybių;
- (12) atsižvelgdama į valstybių narių išskirtinę atsakomybę už aukštojo mokslo sistemų organizavimą ir struktūrą bei jos biudžetinius suvaržymus,

I. REKOMENDUOJA VALSTYBĖMS NARĖMS:

A. Remti ir, kur reikia, sukurti skaidrias kokybės užtikrinimo sistemas, turinčias tikslą:

- užtikrinti aukštojo mokslo kokybę, atsižvelgiant į specifinį ekonominį, socialinį ir kultūrinį valstybių kontekstą, atitinkamai atsižvelgiant į europinę dimensiją ir greitai besikeičiantį pasaulį,
- skatinti ir padėti aukštosioms mokykloms taikyti atitinkamas priemones, ypač kokybės užtikrinimo, gerinant mokymo ir mokymosi kokybę bei pasirengimą moksliniams tyrimams – kitai svarbaus savo uždavinio daliai,
- skatinti abipusę informacijos apie kokybę ir kokybės užtikrinimą keitimąsi Bendrijos ir viso pasaulio mastu bei aukštųjų mokyklų bendradarbiavimą šioje srityje.

B. Grįsti kokybės užtikrinimo sistemas savybėmis, nurodytomis priede:

- autonomija ir (ar) nepriklausomumas institucijų, atsakingų už kokybės užtikrinimą parenkant procedūras ir metodus,
- kokybės užtikrinimo būdų ir metodų taikymas aukštosioms mokykloms ir jų tikslams, gerbiant jų autonomiškumą ir (ar) nepriklausomumą, atsižvelgiant į kiekvienos valstybės narės struktūras,
- tikslingas vidinių ir (ar) išorinių kokybės užtikrinimo aspektų, pritaikytų prie naudojamų būdų bei metodų, panaudojimas,
- skirtingų šalių, suinteresuotų kokybės užtikrinimu, įtraukimas,
- kokybės užtikrinimo rezultatų viešinimas ir skelbimas kiekvienai valstybei narei priimtina forma.

C. Kur būtina, skatinti aukštąsias mokyklas, bendradarbiaujant su kompetentingomis valstybių narių struktūromis, imtis atitinkamų tolesnės veiklos priemonių.

D. Kreiptis į kompetentingas institucijas ir aukštąsias mokyklas, kad būtų skiriama ypatinga reikšmė keitimuisi patirtimi ir bendradarbiavimui dėl kokybės užtikrinimo su kitomis valstybėmis narėmis, taip pat tarptautinėmis organizacijomis ir asociacijomis aktyviai veikiančiomis aukštojo mokslo srityje.

- (11) Whereas the size, structure and funding of higher education systems differ from Member State to Member State and the objectives of these systems will continue to evolve; whereas in certain Member States the higher education system includes universities and other higher education institutions, often pursuing vocational aims; whereas the concept, scope and methods of quality assurance will be defined by each Member State and will remain flexible and adaptable to changing circumstances and/or structures;
- (12) In view of Member States' exclusive responsibilities for the organisation and structure of their higher education systems and of their budgetary constraints, and in view of the autonomy and/or independence of higher education institutions, in terms of the relevant structures in each Member State,

I. HEREBY RECOMMENDS THAT MEMBER STATES:

A. support and, where necessary, establish transparent quality assurance systems with the following aims:

- to safeguard the quality of higher education within the specific economic, social and cultural context of their countries while taking due account of the European dimension and of a rapidly changing world,
- to encourage and help higher education institutions to use appropriate measures, particularly quality assurance, as a means of improving the quality of teaching and learning and also training for research, another important part of their task,
- to stimulate mutual exchanges of information on quality and quality assurance at Community and world level and to encourage cooperation between higher education institutions in this area;

B. base systems of quality assurance on the following features, as explained in the Annex:

- autonomy and/or independence in terms of the relevant structures in each Member State for the bodies responsible for quality assurance in their choice of procedures and methods,
- adaptation of quality assurance procedures and methods to the profile and aims of higher education institutions, while respecting their autonomy and/or independence in terms of the relevant structures in each Member State,
- targeted utilisation of internal and/or external aspects of quality assurance adapted to the procedures and methods used,
- involvement of the different parties concerned according to the purpose of the quality assurance,
- publication of quality assurance results in a form which is appropriate to each Member State;

C. where necessary, encourage higher education institutions, in cooperation with the competent structures of the Member States, to take appropriate follow-up measures;

D. call upon the competent authorities and higher education institutions to attach special importance to the exchange of experience and cooperation regarding quality assurance with other Member States, as well as with international organisations and associations active in the field of higher education;

E. Remti institucijų, atsakingų už aukštojo mokslo kokybės vertinimą ar kokybės užtikrinimą, bendradarbiavimą ir skatinti jų dalyvavimą įvairiuose tinkluose.

Šis bendradarbiavimas galėtų apimti kai kurias arba visas šias sritis:

- (a) informacijos ir keitimosi patirtimi skatinimą bei plėtojimą, ypač susijusį su metodiniu tobulinimu ir geros praktikos pavyzdžiais;
- (b) suinteresuotų institucijų valstybėse narėse prašymų dėl įvertinimo ir patarimų tenkinimas;
- (c) aukštųjų mokyklų, norinčių bendradarbiauti užtikrinant kokybę transnacionaliniu pagrindu, palaikymas;
- (d) skatinti pažintis ir bendravimą su tarptautiniais ekspertais.

Siekiant šių tikslų turi būti atsižvelgiama į besiplėtojančius ryšius tarp kokybės užtikrinimo ir kitų esamų Bendrijos veiklų, ypač *Socrates* ir *Leonardo da Vinci* programose, kaip ir „*acquis communautaire*“ kvalifikacijų profesiniais tikslais pripažinimo srityje.

II. REKOMENDUOJA:

kad Komisija, glaudžiai bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis esamų programų pagrindu ir atsižvelgdama į jų tikslus bei atviras ir skaidrias procedūras, skatintų bendradarbiavimą institucijų, atsakingų už aukštojo mokslo kokybės vertinimą ir užtikrinimą, taip pat įtrauktų aukštųjų mokyklų organizacijas ir asociacijas, išmanančias Europos reikalus ir turinčias būtiną kokybės vertinimo bei užtikrinimo patirtį.

III. PRAŠO:

kad Komisija kartą per trejus metus Europos Parlamentui, Europos Tarybai, Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui pristatytų ataskaitas apie tai, kokia pažanga pasiekta plėtojant kokybės užtikrinimo sistemas įvairiose valstybėse narėse ir dėl bendradarbiavimo veiklos Europos mastu, įskaitant ir pažangą, pasiektą atsižvelgiant į anksčiau paminėtus tikslus.

Parengta 1998 m. rugsėjo 24 d. Briuselyje
Europos Tarybai
Prezidentui
J. FARNLEITNER

(1) OJ C 19, 21. 1. 1998, p. 39.

(2) OJ C 64, 27. 2. 1998, p. 63.

(3) Europos Parlamento 1997 m. lapkričio 18 d. (OJ C 371, 8. 12. 1997, p. 33) nuomonė, Tarybos 1998 m. vasario 26 d. (dar nespausdintas Oficialiajame leidinyje) bendroji pozicija ir Europos Parlamento 1998 m. gegužės 28 d. (dar nespausdintas Oficialiajame leidinyje) sprendimas.

(4) OJ C 321, 12. 12. 1991, p.2

E. promote cooperation between the authorities responsible for quality assessment or quality assurance in higher education and promote networking.

This cooperation could cover some or all of the following areas:

- (a) encouraging and developing the exchange of information and experience, in particular on methodological developments and examples of good practice;
- (b) fulfilling the requests for expertise and advice from the authorities concerned in the Member States;
- (c) supporting higher education institutions which wish to cooperate in the field of quality assurance on a transnational basis;
- (d) promoting contacts with international experts.

In pursuing these objectives the developing links between quality assurance and other existing Community activities in particular in the framework of the Socrates and Leonardo da Vinci programmes should be taken into account, as should the 'acquis communautaire' in the field of recognition of qualifications for professional purposes.

II. HEREBY RECOMMENDS:

that the Commission, in close cooperation with the Member States and on the basis of existing programmes and subject to their objectives and normal open and transparent procedures, encourage the cooperation referred to in point I.E between the authorities responsible for quality assessment and quality assurance in higher education, also involving organisations and associations of higher education institutions with a European remit and the necessary experience in quality assessment and quality assurance.

III. HEREBY REQUESTS:

the Commission to present triennial reports to the European Parliament, the Council, the Economic and Social Committee and the Committee of the Regions on progress in the development of quality assurance systems in the various Member States and on cooperation activities at European level including the progress achieved with respect to the objectives referred to above.

Done at Brussels, 24 September 1998.

For the Council

The President

J. FARNLEITNER

(1) OJ C 19, 21. 1. 1998, p. 39.

(2) OJ C 64, 27. 2. 1998, p. 63.

(3) Opinion of the European Parliament of 18 November 1997 (OJ C 371, 8. 12. 1997, p. 33), Council common position of 26 February 1998 (not yet published in the Official Journal) and Decision of the European Parliament of 28 May 1998 (not yet published in the Official Journal).

(4) OJ C 321, 12. 12. 1991, p. 2.

PRIEDAS

Kokybės užtikrinimo požymiai

Žemiau nurodomi požymiai, bendri esamoms Europos kokybės užtikrinimo sistemoms. Europos bandomieji projektai, kurių vykdymo metu buvo vertinama aukštojo mokslo kokybė, parodė, kad visos į procesą įtrauktos šalys gali turėti naudos stebėdamos šias procedūras.

Institucijų, atsakingų už kokybės vertinimą (kas susiję su procedūromis ir metodais), autonomija ir (ar) nepriklausomumas, atsižvelgiant į kiekvienos valstybės narės esamas struktūras, tikėtina, prisidės prie kokybės užtikrinimo procedūrų veiksmingumo ir jų rezultatų priėmimo.

Kokybės užtikrinimo kriterijai yra glaudžiai susiję su kiekvienos institucijos tikslais, atsižvelgiant į visuomenės ir darbo rinkos poreikius; skirtingose kokybės užtikrinimo procedūrose privaloma atsižvelgti į institucijos pobūdį. Institucijos tikslų žinojimas visos institucijos, fakulteto ar smulkausio padalinio mastu šiuo atžvilgiu yra esminis.

Kokybės užtikrinimo procedūros turėtų apimti vidinį, savianalizės ir išorinį, pagrįstą išorinių ekspertų įvertinimu, vertinimą.

Vidinis savęs vertinimas (savianalizė) turėtų įtraukti visus susijusiuosius, ypač pedagogų personalą, ir kur reikia – administracinių bei profesinių reikalų administracijos atstovus, taip pat studentus. Išorinis vertinimas turėtų būti grindžiamas bendradarbiavimu, pasitarimais ir patarimais tarp nepriklausomų ekspertų iš išorės ir susijusių asmenų – iš aukštosios mokyklos.

Kokybės užtikrinimo tikslų ir kriterijų šviesoje ir atsižvelgiant į valstybių narių aukštojo mokslo sistemas, profesinės asociacijos, socialiniai partneriai ir absolventai galėtų būti įtraukiami į ekspertų grupes.

Užsienio ekspertų dalyvavimas vertinime būtų pageidautinas siekiant skatinti keitimąsi patirtimi, įgyta kitose valstybėse.

Kokybės užtikrinimo procedūrų ir jų rezultatų ataskaita turėtų būti viešai skelbiama kiekvienai valstybei narei priimtina forma ir būti šaltinis, teikiantis geras nuorodas partneriams bei visuomenei.

ANNEX

Indicative features of quality assurance

The features referred to below are common to existing European quality assurance systems. The European pilot projects assessing the quality of higher education have demonstrated that all parties involved in this area can benefit from observing these features.

The autonomy and/or independence, in terms of the relevant structures in each Member State, of the body responsible for quality assurance (as regards procedures and methods) is likely to contribute to the effectiveness of quality assurance procedures and the acceptance of their results.

Quality assurance criteria are closely linked to the aims assigned to each institution in relation to the needs of society and of the labour market; the different quality assurance procedures must therefore include allowance for the specific nature of the institution. Knowledge of the institution's objectives, be it at the level of the whole institution, at the level of a department or at the level of a single unit, is essential in this respect.

Quality assurance procedures should generally consist of an internal, self-examination component and an external component based on appraisal by external experts.

The internal element of self-examination should aim to involve all the relevant players, especially teaching staff and, where appropriate, administrators in charge of academic and professional guidance, as well as students. The external element should be a process of cooperation, consultation and advice between independent experts from outside and players from within the institution.

In the light of the objectives and criteria used in the quality assurance procedure and with reference to the structures of higher education in the Member States, professional associations, social partners and alumni could be included in the expert groups.

The participation of foreign experts in the procedures would be desirable in order to encourage exchange of experience acquired in other countries.

Reports on quality assurance procedures and their outcome should be published in a form appropriate to each Member State and should provide a source of good reference material for partners and for the general public.

III. 2006 M. VASARIO 15 D. EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REKOMENDACIJA DĖL TOLESNIO EUROPOS BENDRADARBIAVIMO UŽTIKRINANT AUKŠTOJO MOKSLO KOKYBĘ

Oficialusis leidinys L 064 , 04/03/2006 p. 0060 - 0062

Europos Parlamento ir Tarybos rekomendacija

2006 m. vasario 15 d.

dėl tolesnio Europos bendradarbiavimo užtikrinant aukštojo mokslo kokybę

(2006/143/EB)

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdami į Europos bendrijos steigimo sutartį, ypač į jos 149 straipsnio 4 dalį ir į 150 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdami į Komisijos pasiūlymą,

atsižvelgdami į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę [1],

pasikonsultavę su Regionų komitetu,

laikydami si Sutarties 251 straipsnyje nustatytos tvarkos [2],

kadangi:

- (1) Nepaisant to, kad 1998 m. rugsėjo 24 d. Tarybos rekomendacijos 98/561/EB dėl Europos bendradarbiavimo užtikrinant aukštojo mokslo kokybę [3] įgyvendinimas buvo ryški sėkmė, kaip parodė 2004 m. rugsėjo 30 d. Komisijos ataskaita, vis dar reikia gerinti Europos aukštojo mokslo pasiekimus, ypač jo kokybę, siekiant, kad jis taptų skaidresnis ir juo labiau pasitikėtų Europos piliečiai ir kitų šalių studentai bei mokslo darbuotojai.
- (2) Rekomendacijoje 98/561/EB kviečiama paremti, o prireikus sukurti, skaidrias kokybę užtikrinančias sistemas. Beveik visos valstybės narės sukūrė nacionalines užtikrinimo sistemas ir inicijavo ar sudarė galimybę sukurti vieną ar daugiau kokybės užtikrinimo ar akreditavimo agentūrų.
- (3) Rekomendacijoje 98/561/EB raginama kokybės užtikrinimo sistemas pagrįsti kai kuriomis esminėmis savybėmis, įskaitant programų ar įstaigų vertinimą vertinant iš vidaus, atliekant išorės patikrinimą, įtraukiant studentus, skelbiant rezultatus ir dalyvaujant tarptautiniuose projektuose. Kokybės užtikrinimo vertinimų rezultatai yra svarbūs padedant aukštojo mokslo įstaigoms gerinti darbo rezultatus.
- (4) 3 konstatuojamojoje dalyje nurodytos esminės savybės bendrai buvo įgyvendintos visose kokybės užtikrinimo sistemose, ir 2003 m. rugsėjo mėn. Berlyne Bolonijos proceso kontekste jas patvirtino Europos švietimo ministrai, siekdami sukurti Europos aukštojo mokslo erdvę.
- (5) 2000 m. buvo sukurta Europos aukštojo mokslo kokybės užtikrinimo asociacija (ENQA), ir prie jos prisijungia vis daugiau kokybės užtikrinimo ar akreditavimo agentūrų visose valstybėse narėse.

RECOMMENDATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL OF 15 FEBRUARY 2006 ON FURTHER EUROPEAN COOPERATION IN QUALITY ASSURANCE IN HIGHER EDUCATION

Official Journal L 064 , 04/03/2006 P. 0060 - 0062

Recommendation of the European Parliament and of the Council
of 15 February 2006
on further European cooperation in quality assurance in higher education
(2006/143/EC)

THE EUROPEAN PARLIAMENT AND THE COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION,
Having regard to the Treaty establishing the European Community, and in particular Articles
149(4) and 150(4) thereof,

Having regard to the proposal from the Commission,

Having regard to the opinion of the European Economic and Social Committee [1],

After consulting the Committee of the Regions,

Acting in accordance with the procedure laid down in Article 251 of the Treaty [2],

Where as:

- (1) Although the implementation of Council Recommendation 98/561/EC of 24 September 1998 on European cooperation in quality assurance in higher education [3] has been a marked success as demonstrated in the report of the Commission of 30 September 2004, there is still a need to improve the performance of European higher education, particularly as regards quality, in order for it to become more transparent and trustworthy for European citizens and for students and scholars from other continents.
- (2) Recommendation 98/561/EC called for support to and, where necessary, the establishment of transparent quality assurance systems. Almost all Member States have set up national assurance systems and have initiated or enabled the establishment of one or more quality assurance or accreditation agencies.
- (3) Recommendation 98/561/EC called for quality assurance systems to be based on a series of essential features, including evaluation of programmes or institutions through internal assessment, external review, and involving the participation of students, publication of results and international participation. The results of quality assurance assessments play a significant role in helping higher education institutions to improve performance.
- (4) The essential features referred to in recital 3 have generally been implemented in all quality assurance systems and they have been affirmed by the European Ministers of Education, in Berlin, in September 2003, in the context of the Bologna Process, working towards the realisation of a European Higher Education Area.
- (5) The European Association for Quality Assurance in Higher Education (ENQA) was established in 2000 and has a growing membership of quality assurance or accreditation agencies in all Member States.

- (6) Bolonijos proceso kontekste ir 2003 m. rugsėjo mėn. susitikimo Berlyne pagrindu 45 šalių švietimo ministrai priėmė Europos aukštojo mokslo erdvės kokybės užtikrinimo standartus ir gaires, kaip siūlė ENQA, jų 2005 m. gegužės 19–20 d. susitikimo Bergene metu. Jie taip pat su džiaugsmu pritarė Europos kokybės užtikrinimo agentūrų registro, grindžiamo nacionaline peržiūra, principui ir paprašė ENQA, bendradarbiaujant su Europos universitetų asociacija (EUA), Europos aukštojo mokslo įstaigų asociacija (EURASHE) ir Studentų nacionalinėmis sąjungomis Europoje (ESIB), toliau plėtoti praktinius įgyvendinimo aspektus ir per Bolonijos tolesnio darbo grupę parengti ataskaitą ministrams. Be to, jie pabrėžė, kaip svarbu bendradarbiauti nacionaliniu mastu pripažintoms agentūroms siekiant plėtoti akreditacijos arba kokybės užtikrinimo sprendimų abipusį pripažinimą.
- (7) ES veiksmai, remiantys kokybės užtikrinimą, turėtų būti plėtojami juos derinant su Bolonijos proceso pagrindu vykdomais veiksmais.
- (8) Pageidautina sudaryti nepriklausomų ir patikimų kokybę užtikrinančių Europoje veikiančių regioninių, nacionalinių, bendro pobūdžio, specializuotų, valstybinių ar privačių agentūrų registrą, siekiant sustiprinti aukštojo mokslo skaidrumą ir padėti pripažinti užsienyje įgytas kvalifikacijas ir ten praleistą studijų laikotarpį.
- (9) Lisabonos strategijos kontekste 2002 m. kovo mėn. Barselonoje Europos Vadovų Taryba pateikė išvadą, kurioje teigiama, kad Europos švietimo ir mokslo sistemos turėtų tapti „pasaulio kokybės standartu“.

REKOMENDUOJA VALSTYBĖMS NARĖMS:

1. Skatinti, kad visos savo teritorijoje veikiančios aukštojo mokslo įstaigos įvestų ar tobulintų griežtas vidaus kokybės užtikrinimo sistemas pagal Europos aukštojo mokslo erdvės kokybės užtikrinimo standartus ir gaires, priimtas Bergene Bolonijos proceso pagrindu.
2. Skatinti, kad visos savo teritorijoje veikiančios kokybės užtikrinimo ar akreditavimo agentūros vertindamos būtų nepriklausomos, taikytų Rekomendacijoje 98/561/EB išdėstytas kokybės užtikrinimo savybes ir įvertinimo tikslais taikytų bendrą Bergene priimtą bendro pobūdžio standartų ir gairių rinkinį. Šie standartai turi būti ir toliau tobulinami bendradarbiaujant su aukštojo mokslo sektoriaus atstovais. Jie turi būti taikomi taip, kad saugotų ir skatintų įvairovę ir naujoves.
3. Skatinti nacionalinių institucijų, aukštojo mokslo sektoriaus ir kokybės užtikrinimo ar akreditavimo agentūrų atstovus, kad jie drauge su socialiniais partneriais sudarytų „Europos kokybės užtikrinimo agentūrų registrą“ („Europos registras“), grindžiamą nacionaline peržiūra bei atsižvelgiantį į priede nustatytus principus, ir apibrėžtų registracijos sąlygas bei registro tvarkymo taisykles.
4. Sudaryti galimybę aukštojo mokslo įstaigoms savo teritorijoje pagal savo poreikius ir pobūdį pasirinkti agentūrą iš kokybės užtikrinimo ir akreditavimo agentūrų Europos registre, jei tai suderinama su jų nacionalinės teisės aktais arba tai leidžia jų nacionalinės valdžios institucijos.

- (6) In the context of the Bologna Process, Ministers of Education from 45 countries adopted the standards and guidelines for quality assurance in the European Higher Education Area, as proposed by ENQA, during their meeting in Bergen on 19 and 20 May 2005 and as a follow-up to the meeting in Berlin in September 2003. They also welcomed the principle of a European register of quality assurance agencies based on national review and asked that the practicalities of implementation be further developed by ENQA, in cooperation with the European University Association (EUA), the European Association for Institutions of Higher Education (EURASHE) and the National Unions of Students in Europe (ESIB), with a report back to Ministers through the Bologna Follow-up Group. They furthermore underlined the importance of cooperation between nationally recognised agencies with a view to enhancing the mutual recognition of accreditation or quality assurance decisions.
- (7) EU action supporting quality assurance should be developed in coherence with activities carried out in the context of the Bologna Process.
- (8) It is desirable to draw up a register of independent and trustworthy quality assurance agencies operating in Europe, be they regional or national, general or specialised, public or private, to support transparency in higher education and help the recognition of qualifications and periods of study abroad.
- (9) In the context of the Lisbon Strategy, the European Council in Barcelona, in March 2002, expressed their conclusion that European education and training systems should become a “world quality reference”;

HEREBY RECOMMEND THAT MEMBER STATES:

1. encourage all higher education institutions active within their territory to introduce or develop rigorous internal quality assurance systems, in accordance with the standards and guidelines for quality assurance in the European Higher Education Area adopted in Bergen in the context of the Bologna Process;
2. encourage all quality assurance or accreditation agencies active within their territory to be independent in their assessments, to apply the features of quality assurance laid down in Recommendation 98/561/EC and to apply the common set of general standards and guidelines adopted in Bergen, for assessment purposes. These standards should be further developed in cooperation with representatives of the higher education sector. They should be applied in such a way as to protect and promote diversity and innovation;
3. encourage representatives of national authorities, the higher education sector and quality assurance and accreditation agencies, together with social partners, to set up a “European Register of Quality Assurance Agencies” (European Register) based on national review, that takes account of the principles set out in the Annex, and to define the conditions for registration and the rules for management of the register;
4. enable higher education institutions active within their territory to choose among quality assurance or accreditation agencies in the European Register an agency which meets their needs and profile, provided that this is compatible with their national legislation or permitted by their national authorities;

5. Leisti, kad aukštojo mokslo įstaigos siektų papildomo kitos į Europos registrą įtrauktos agentūros įvertinimo, pavyzdžiui, kad būtų sustiprintas tarptautinis jų pripažinimas.
6. Skatinti agentūrų bendradarbiavimą siekiant sukurti tarpusavio pasitikėjimą ir plėtoti kokybės užtikrinimo bei akreditacijos įvertinimų pripažinimą, taip padedant pripažinti kvalifikacijas studijų ar darbo kitoje šalyje tikslu.
7. Užtikrinti viešą prieigą prie Europos registre užregistruotų kokybės užtikrinimo ar akreditacijos agentūrų atliktų įvertinimų.

SIŪLO KOMISIJAI:

1. Glaudžiai bendradarbiaujant su valstybėmis narėmis tęsti savo paramą aukštojo mokslo įstaigų, kokybės užtikrinimo ar akreditavimo agentūrų, kompetentingų institucijų ir kitų šioje srityje veikiančių įstaigų bendradarbiavimui.
2. Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui pateikti trimetės ataskaitas dėl padarytos pažangos tobulinant kokybės užtikrinimo sistemas įvairiose valstybėse narėse ir dėl bendradarbiavimo veiklos Europos lygiu, įskaitant pirmiau nurodytais tikslais padarytą pažangą.

Priimta Strasbūre, 2006 m. vasario 15 d.
Europos Parlamento vardu

Pirmininkas
J. Borrell Fontelles

Tarybos vardu
Pirmininkas
H. Winkler

[1] OL C 255, 2005 10 14, p. 72.

[2] 2005 m. spalio 13 d. Europos Parlamento nuomonė (dar nepaskelbta Oficialiajame leidinyje) ir 2006 m. sausio 30 d. Tarybos sprendimas.

[3] OL L 270, 1998 10 7, p. 56.

5. allow higher education institutions to work towards a complementary assessment by another agency in the European Register, for example to enhance their international reputation;
6. promote cooperation between agencies in order to build up mutual trust and the recognition of quality assurance and accreditation assessments, thus contributing to the recognition of qualifications for the purpose of study or work in another country;
7. ensure public access to the assessments made by the quality assurance or accreditation agencies listed in the European Register,

INVITE THE COMMISSION:

1. to continue, in close cooperation with the Member States, its support for cooperation between higher education institutions, quality assurance and accreditation agencies, competent authorities and other bodies active in the field;
2. to present triennial reports to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions on progress in the development of quality assurance systems in the various Member States and on cooperation activities at European level, including the progress achieved with respect to the objectives referred to above.

Done at Strasbourg, 15 February 2006.

For the European Parliament

The President
J. Borrell Fontelles

For the Council
The President
H. Winkler

[1] OJ C 255, 14.10.2005, p. 72.

[2] Opinion of the European Parliament of 13 October 2005 (not yet published in the Official Journal) and Council Decision of 30 January 2006.

[3] OJ L 270, 7.10.1998, p. 56.

PRIEDAS

„Europos kokybės užtikrinimo agentūrų registras“

Registre turėtų būti pateiktas patikimų agentūrų, kurių įvertinimu galėtų pasitikėti valstybės narės (ir valstybių narių valdžios institucijos), sąrašas. Jis bus sudaromas remiantis tokiais pagrindiniais principais:

1. Agentūrų sąrašą turėtų sudaryti valstybėse narėse veikiančių nacionalinių valdžios institucijų, aukštojo mokslo sektoriaus (aukštojo mokslo įstaigų, studentų, dėstytojų ir mokslininkų) ir kokybės užtikrinimo ir akreditavimo agentūrų atstovai drauge su socialiniais partneriais.
2. Agentūrų registracijos sąlygos, inter alia, gali būti šios:
  - i) išsipareigojimas priimti sprendimą visiškai nepriklausomai;
  - ii) bent jau tos valstybės narės, kurioje jos veikia (ar tos valstybės narės valdžios institucijų), pripažinimas;
  - iii) veiklos vykdymas remiantis bendru standartų ir gairių rinkiniu, nurodytu valstybėms narėms skiriamose 1 ir 2 rekomendacijose;
  - iv) reguliarius kolegų ir kitų ekspertų atliekamas išorės patikrinimas, įskaitant tokio patikrinimo kriterijų, metodų ir rezultatų paskelbimą.
3. Jeigu agentūros prašymas registruoti atmetamas pirmą kartą, yra galimybė jį vertinti iš naujo paskesnių pagerinimų pagrindu.

ANNEX

“European Register of Quality Assurance Agencies”

The Register should provide a list of reliable agencies whose assessments Member States (and public authorities within Member States) can trust. It should be founded on the following main principles.

1. The list of agencies should be drawn up by representatives of national authorities, the higher education sector (higher education institutions, students, teachers and researchers) and quality assurance and accreditation agencies active in the Member States, together with social partners.
2. Conditions for registration of agencies could include, inter alia:
  - (i) a commitment to complete independence in reaching their judgement;
  - (ii) recognition by at least the Member State within which they operate (or by public authorities within that Member State);
  - (iii) operation on the basis of the common set of standards and guidelines referred to in recommendations 1 and 2 addressed to the Member State;
  - (iv) regular external review by peers and other experts, including publication of the criteria, methodologies and results of such review.
3. In the event of an initial refusal of registration, reevaluation is possible on the basis of improvements made.

IV. IŠORINIO KOKYBĖS VERTINIMO AGENTŪROS PAVYZDINĖS VEIKLOS PRINCIPAI

Ižanga

Pagrindinį išorinio kokybės vertinimo agentūros pavyzdinės veiklos principų projektą Generalinei Asamblėjai Dubline 2003 m. pasiūlė tarybos sudaryta darbo grupė. Dubline Generalinė Asamblėja nusprendė:

- patvirtinti principus kaip darbo dokumentą, tačiau susitarė, kad šiame etape dokumentą tikslingiau būtų vadinti gairėmis;
- rekomenduoti dokumentą tinklo nariams ir paraginti juos atsižvelgti ir taikyti šias gaires savo darbe;
- sudaryti darbo grupę, kuri, atsižvelgdama į susitikimo metu išdėstytus argumentus ir patirtį tų narių, kurie naudojami šiomis gairėmis, parengtų tikslesnį tekstą bei pristatytų jį 2004 m. kovo mėn. Omane vyksiančiame seminare.

Pavyzdinės veiklos principai dar kartą buvo svarstyti Tarptautinio aukštojo mokslo kokybės užtikrinimo agentūrų tinklo (INQAAHE) seminare Omane. Dubline sudarytos darbo grupės rekomendacijų pagrindu buvo nutarta toliau tobulinti gaires, siekiant, kad jos taptų veiksmingesnės ir tikslesnės bei pridėti įrodymus, kaip laikomasi šių gairių nuostatų.

Žemiau pateikiama gairių versija yra jos tobulinimo po Omano seminaro rezultatas.

Pavyzdinės veiklos principų pagrindinės sąlygos

Skaitant pavyzdinės veiklos principus ir dirbant pagal juos reikėtų atsižvelgti į tai, kad:

- šie principai siekia skatinti gerąją praktiką ir padėti išorinio kokybės vertinimo agentūrai gerinti savo veiklos kokybę, remiantis jau sukaupta patirtimi;
- kiekviena išorinio kokybės vertinimo agentūra buvo įsteigta, kad tarnautų ypatingam tikslui, ir tai yra sąlygota jos kultūrinio bei istorinio konteksto;
- yra daugybė požiūrių į išorinį kokybės vertinimą bei jo tikslus (pvz., neapsiribojančių akreditavimu, vertinimu ir auditu) ir kad tie požiūriai gali būti paremti tam tikrais bendrai priimtais principais (žodžiai „vertinimas“ arba „išorinio kokybės vertinimo agentūra“ vartojami kaip bendrieji terminai, apimantys visus išorinio kokybės vertinimo tipus).
- šie principai neturėtų orientuoti į vieno specifinio požiūrio dominavimą, tačiau turėtų skatinti pavyzdinę veiklą, padėsiančią išvengti nekokybiškos veiklos.

GUIDELINES OF GOOD PRACTICE

Introduction

The initial draft of the Principles of Good Practice for Quality Assurance agencies was proposed to the General Assembly in Dublin in 2003 by a working group of the Board. The Dublin General Assembly decided to:

- Endorse the Principles as a working document but agreed that at this stage it would be more appropriate to describe them as guidelines.
- To commend them to the members of the Network and urge them to consider and apply them with regard to their work.
- To establish a working group which, based on the arguments set out during the meeting and the experience of those members that used them, would develop a more adequate text, to be presented at the workshop in Oman in March 2004.

The Guidelines of Good Practice were discussed again at the INQAAHE workshop in Oman. On the basis of the recommendations of the working group established in Dublin, it was decided to continue improving the wording of the guidelines with the aim of making them more operational and less open to interpretation and to add Examples of sources of evidence needed to prove compliance with the guidelines.

The version of guidelines presented below is the results of the process since Oman.

The basic conditions for the Guidelines of Good Practice

When reading and working with the Guidelines of Good Practice the following should be taken into consideration:

- The Guidelines are intended to promote good practice and assist an External Quality Assurance (EQA) Agency in improving its quality building on existing experiences.
- That each EQA Agency has evolved to serve a specific context and that this is influenced by its cultural and historical context.
- That there exist a diversity of approaches to, and purposes for, external quality evaluation (e.g. but not restricted to accreditation, assessment and audit), but that these approaches can be underpinned by some common agreed principles. (The words 'evaluation' or 'EQA' will be used as generic terms to include all types of external quality checking.)
- The Guidelines should not lead to the dominance of one specific view or approach, but promote good practices, while helping to eradicate bad quality.

PAVYZDINĖS VEIKLOS GAIRĖS

1. Misijos nusakymas

Išorinio kokybės vertinimo agentūra aiškiai ir tiksliai nusako savo misiją arba savo tikslus, nepamiršdama kultūrinio ir istorinio savo veiklos konteksto. Nusakant misiją atskleidžiama, kad aukštojo mokslo išorinis kokybės vertinimas yra svarbiausia įstaigos veiklos sritis ir kad egzistuoja sisteminis požiūris, siekiant misijos ir tikslų įgyvendinimo. Parodoma, kad įstaigos veiklos strategija ir planavimas aiškiai atitinka misiją.

Įrodymų pavyzdžiai:

- misijos formuluotė;
- išorinio kokybės vertinimo agentūros politika (strategija);
- vadybos planas;
- įstatymai (teisės aktai).

2. Išorinio kokybės vertinimo agentūros ryšiai su aukštosiomis mokyklomis

Išorinio kokybės vertinimo agentūra

- pripažįsta, kad už kokybę ir kokybės užtikrinimą visų pirma atsako pačios aukštosios mokyklos;
- gerbia aukštosios mokyklos autonomiją, savitumą ir vientisumą;
- vertindama kokybę vadovaujasi tik su suinteresuotomis šalimis suderintomis nuostatomis;
- siekia prisidėti prie kokybės gerinimo ir atskaitomybės už ją.

Įrodymų pavyzdžiai:

- veiklos strategija (veiklos vadovas);
- grįžtamasis ryšys iš institucijų ir kitų suinteresuotų šalių;
- išorinio kokybės vertinimo agentūros veiklos išorinio vertinimo išvados;
- išorinio kokybės vertinimo agentūros savianalizė.

3. Sprendimų priėmimas

Išorinio kokybės vertinimo agentūra vertina kokybę, remdamasi tiek pačios aukštosios mokyklos savianalize, tiek išorine ekspertize. Išorinio vertinimo agentūra yra nepriklausoma, t.y. tik ji atsako už atliktus veiksmus, jos sprendimams neturi įtakos trečiosios šalys. Agentūra demonstruoja nepriklausomą, nešališką, griežtą, išsamų, teisingą ir nuoseklų sprendimų priėmimą.

Agentūros sprendimai yra tvirti, neprieštaringi, net jeigu savo nuomonę yra pareiškusios skirtingos ekspertų grupės, pogrūpiai ar komisijos.

THE GUIDELINES OF GOOD PRACTICE

1. The Mission statement

The EQA Agency has a written mission statement or set of objectives that takes into account the cultural and historical context of the agency. The statement makes clear that external quality assurance is a major activity of the agency, and that there exists a systematic approach to achieving the mission or objectives. There is evidence that the mission statement is translated into a clear policy or management plan.

Examples of sources of evidence:

- Mission statement.
- Policy/strategy of the agency.
- Management plan.
- Legislation.

2. The relation between the EQA Agency and the higher education institutions

The EQA Agency:

- Recognises that quality and quality assurance are primarily the responsibility of the higher education institutions themselves.
- Respects the autonomy, identity and integrity of the institution.
- Applies standards, which have been subject to consultation with stakeholders.
- Aims to contribute to both quality improvement and accountability.

Examples of sources of evidence:

- Policies/manuals.
- Feedback from institutions and other stakeholders.
- Reports from external reviews of the EQA Agency.
- EQA Agency self reviews.

3. Decision-making

The EQA Agency carries out its evaluations in relation both to the higher education institution's own self-assessment and to external reference points. An EQA agency is independent to the extent that it has autonomous responsibility for its operations and that the judgments made in its reports cannot be influenced by third parties. The agency evinces independent, impartial, rigorous, thorough, fair and consistent decision-making.

The agency makes consistent decisions, even if the judgements are formed by different groups, panels, teams or committees.

Irodymų pavyzdžiai:

- veiklos vadovai, įskaitant ir instrukcijas ekspertams;
- ekspertų atrankos, skyrimo ir mokymo kriterijai;
- teisinis reglamentavimas, procedūros, formos, dokumentai (pvz., etikos kodeksas, naudojamas siekiant išvengti interesų konflikto);
- vertinimo struktūra ir kriterijai.

4. Išoriniai vertintojai

Kai išoriniam vertinimui išorinio kokybės vertinimo agentūra pasitelkia ekspertų grupes ar komisijas, užtikrinama, kad:

- grupė yra kompetentinga;
- nėra interesų konflikto;
- grupei aiški vertinimo užduotis.
- Priimdama sprendimus, išvadas ar rekomendacijas grupė veikia nepriklausomai.

Irodymų pavyzdžiai:

- ekspertų siūlymo ir skyrimo procedūros (įskaitant ir taikomus kriterijus);
- ekspertų mokymo ir instruktavimo metodai bei medžiaga;
- darbų tarp išorinio kokybės vertinimo agentūros personalo ir išorinių vertintojų/grupės/komisijos pasiskirstymo aprašymas.

5. Viešumas

Išorinio kokybės užtikrinimo agentūra plėtoja ryšius su visuomene, remdamasi nustatytais teisės aktais ir kultūrinės terpės sąlygotomis ypatybėmis, siekdama, kad veiklos kryptys, veiksmai ir vertinimo kriterijai būtų vieši bei suprantami.

Išorinio kokybės vertinimo agentūra viešai praneša apie jos, kaip institucijos, vertinimo išvadas, vertinimo rezultatus skelbdama pasirinktais būdais. Pranešimo visuomenei turinys gali būti įvairus, priklausomai nuo kultūrinės terpės ir atskaitomybės reikalavimų.

Irodymų pavyzdžiai:

- išorinio kokybės vertinimo agentūros tinklalapio adresus ir trumpas tame puslapyje pateiktos informacijos aprašymas;
- publikacijų sąrašas;
- pranešimai žiniasklaidai;
- kiti visuomenės informavimo būdai (pvz., el. pašto paslaugos, informacinis biuletenis).

Examples of sources of evidence:

- Manuals including instructions for experts.
- Criteria for the selection, appointment and training of experts.
- Legal frameworks, procedures, forms, documents, e.g. Codes of Ethics used to avoid conflicts of interest.
- Assessment frameworks and criteria.

4. The external committee

Where the EQA Agency uses external panels, teams or committees to carry out the evaluations, the system clearly ensures that:

- The composition of the committee is in accordance with the guidelines applied by the EQA Agency and adequate to the tasks to be accomplished.
- There are no conflicts of interest.
- The committee is instructed clearly about the task.
- The committee acts independently when making its judgements, conclusions or recommendations.

Examples of sources of evidence:

- Procedures for nomination and appointment of experts, including the criteria applied.
- Methods of and material used for briefing and training of experts.
- Description of division of labour between the agency staff and the external panel/team/committee.

5. The Public Face

In its work, the EQA Agency informs and responds to the public in accordance with the legislation or cultural context relating to the agency. This includes making public and explicit its documentation e.g. policies, procedures and criteria.

The agency also demonstrates public accountability by reporting openly on its review decisions and making the outcomes of the evaluation public in a way appropriate to the relevant country legislation and the type of review undertaken. The content of the public report may differ depending on the cultural context and will also depend on the requirements set for accountability.

Examples of sources of evidence:

- URL address to EQA Agency website and short summary of the types of information provided here.
- List of publications.
- Press releases.
- Other ways and means of informing the public e.g. email service, Newsletter.

6. Dokumentavimas

Išorinio kokybės vertinimo agentūra aiškiai dokumentuoja savianalizę ir išorinį vertinimą.

- Susijusiuose su savianalize dokumentuose aukštajai mokyklai paaiškinami savianalizės proceso tikslai, procedūros ir lūkesčiai. Turi būti aiški takoskyra tarp patarimų ir reikalavimų.
- Išorinio vertinimo dokumentuose aprašomi šiose gairėse pateikiami dalykai, t.y. taikomos nuostatos, sprendimo priėmimo kriterijai, vertinimo metodai, išvadų forma ir pan. Jeigu išorinis vertinimas susijęs su akreditavimu, akreditavimo tvarka ir kriterijai yra aiškiai suformuluoti ir viešai paskelbti. Akreditavimo nuostatos yra skaidrios, viešos ir garantuojančios vienodą elgesį su visais.
- Dokumentai parodo, ko išorinio kokybės vertinimo agentūra tikisi iš aukštosios mokyklos. Šie lūkesčiai atitinka pagrindinę aukštosios mokyklos veiklą.
- Išorinio kokybės vertinimo agentūros dokumentai užtikrina, kad bet kuri aukštoji mokykla ar jos veiklos kryptis (pvz., studijų sritis) bus vertinama vienodai, nepaisant to, kokia ekspertų grupė tai atliks.

Įrodymų pavyzdžiai:

- veiklos vadovai arba metodiniai patarimai ekspertams ir (ar) mokslo bei studijų institucijoms;
- protokolai;
- vertinimo sandara;
- įrodymai, kad laikomasi priimtų tarptautinių rekomendacijų ir konvencijų.

7. Ištekliai

Išorinio kokybės vertinimo agentūra turi pakankamus ir patikimus išteklius – tiek žmonių, tiek finansinius, kad galėtų išorinį vertinimą organizuoti bei vykdyti veiksmingai ir našiai, remdamasi pagrindiniais misijos teiginiais ir numatydama plėtrą.

Įrodymų pavyzdžiai:

- biudžetas;
- sąskaita;
- veikla, užduotys, darbo krūvis;
- mokesčių struktūra;
- honorarai ekspertams;
- vidutinė išorinio vertinimo kaina;
- žmonių išteklių aprašymas (tarybos ar kitos išorinės komisijos narių/personalo aprašymas, nurodant jų skaičių ir kvalifikaciją).

6. Documentation

The EQA Agency has clear documentation concerning the self-evaluation and the external evaluation and:

- The documentation concerning the self-evaluation indicates to the institutions of higher education the purposes, procedures and expectations of content in connection with the self-evaluation process. The documentation should distinguish clearly between recommendations and requirements.
- The documentation for external evaluation sets out the matters covered in these Guidelines of Good Practice, such as the standards used, the decision criteria, the assessment methods, the reporting format etc. If the external evaluation leads to an accreditation, the accreditation framework and standards are public and the criteria for accreditation clearly formulated. The rules leading to an accreditation decision are transparent, public and guarantee equality of treatment.
- The documents indicate clearly what the EQA Agency expects from the institution. Those expectations are appropriate for an institution of HE or its core activities.
- The documents for EQA present clearly that the framework will assure that each institution or part of it (e.g. subject area) will be evaluated in an equivalent way, even if the external review panels are different.

Examples of sources of evidence:

- Manuals or guidelines including instructions for experts and/or institutions.
- Protocols.
- Evaluation frameworks.
- Proof of adherence to internationally accepted guidelines and conventions.

7. Resources

The EQA Agency has adequate and accessible resources, both human and financial, to be able to organise and run the process of external evaluation, in an effective and efficient manner in accordance with the mission statement and the chosen methodological approach and with appropriate provision for development.

Examples of sources of evidence:

- Budget.
- Accounts.
- Activities, tasks, workloads.
- Fee structure.
- Fees for experts.
- Average cost of external review.
- Human resources profile. (Board, or equivalent/external committee members/staff in terms of numbers and qualifications.)

8. Apeliavimo sistema

Išorinio kokybės vertinimo agentūra numato galimybę apeliuoti dėl jos priimtų sprendimų.

Irodymų pavyzdžiai:

- apeliacijų pateikimo politika ir procedūros;
- pastarųjų penkerių metų statistika (pateikiant visą apeliacijų, tiek tenkintų, tiek netenkintų, skaičių).

9. Išorinio kokybės vertinimo agentūros veiklos kokybės užtikrinimas

Išorinio kokybės vertinimo agentūra turi savo veiklos kokybės užtikrinimo sistemą, kuri yra itin lanksti (atitinkanti besikeičiantį aukštąjį mokslą) ir nukreipta veiklos kokybei gerinti.

Išorinio kokybės vertinimo agentūra vertina savo veiklą remdamasi surinktais duomenimis, juos analizuodama, kartu įvertindama savo veiklos veiksmingumą ir naudingumą. Agentūros veikla periodiškai vertinama išorinių ekspertų, o jos tolesnė veikla rodo, kad į vertinimo išvadas atsižvelgiama.

Irodymų pavyzdžiai:

- kokybės užtikrinimo politika/sistema/veikla/planas;
- ankstesnės savianalizės;
- išorinio vertinimo išvados;
- tolesnė veikla, nukreipta į nuolatinį kokybės užtikrinimo tobulinimą, atsižvelgiant į pastebėtus trūkumus;
- vidinis grįžtamasis ryšys (tarybos ar kitos panašios išorinės komisijos arba jų nariai);
- išorinis grįžtamasis ryšys iš institucijų ar kitų suinteresuotų šalių.

10. Bendradarbiavimas su kitomis išorinio kokybės vertinimo agentūromis

Išorinio kokybės vertinimo agentūra pagal galimybes bendradarbiauja su kitomis išorinio kokybės vertinimo agentūromis (pavyzdžiui, dalijasi gerąja patirtimi, kuria bendrus projektus, keičiasi personalu ir pan.).

Irodymų pavyzdžiai:

- ataskaita apie susitikimus ir vizitus į kitas agentūras arba vizitus iš kitų agentūrų;
- keitimasis personalu;
- susirašinėjimai agentūromis sprendžiant specifinius klausimus;
- dalyvavimas projektuose, konferencijose ir seminaruose;
- narystė tinkluose/organizacijose.

Patvirtinta 2003 m. balandžio 15 d. INQAAHE Generalinėje Asamblėjoje.

8. System of Appeal

The EQA Agency has an appropriate method for appeals against its decisions.

Examples of sources of evidence:

- Policy and procedures of appeal.
- Statistics over a five-year period, including e.g. the number of appeals, number of appeals granted and denied.

9. Quality Assurance of the EQA Agency

The EQA Agency has a system of continuous quality assurance of its own activities, emphasising flexibility (in response to the changing nature of higher education) and quality improvements.

The agency carries out self-review of its activities, e.g. based on data collected and analysis, including consideration of its own effects and value. The agency is subject to external reviews at regular intervals, and there is evidence that the results are used.

Examples of sources of evidence:

- Quality assurance policy/system/activities/plan.
- Former self reviews.
- Reports from external reviews.
- Examples of follow-up activities to the continuous quality assurance activities.
- Internal feedback (Board or equivalent/external committee/staff).
- External feedback from institutions or other stakeholders.

10. Collaboration with other agencies

As far as possible, the EQA Agency collaborates with other EQA Agencies, eg. about the exchange of good practice, review decisions, providers of transnational education, joint projects, staff exchanges.

Examples of sources of evidence:

- Account of meetings and visits to and from other agencies.
- Staff exchanges.
- Written contact between agencies on the solution of specific issues.
- Participation in projects, conferences and workshops.
- Membership of networks/organisations.

AUKŠTOJO MOKSLO KOKYBĖS UŽTIKRINIMO NUOSTATOS

Tiražas 600 egz.
Spausdino UAB „Kopa“ spaustuvė

Studijų kokybės vertinimo centras
Suvalkų g. 1, LT-03106 Vilnius
Telefonas 8-5 2104777
Faksas 8-5 2132553
El. paštas kokybe@skvc.lt
Interneto adresas www.skvc.lt

